

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. kovo 9 d.
(OR. en)

7042/22

Tarpinstitucinė byla:
2022/0066 (COD)

JAI 316
FREMP 55
COHOM 18
COPEN 82
EDUC 80
MIGR 78
SOC 141
ANTIDISCRIM 10
GENDER 18
JEUN 27
CODEC 263

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. kovo 9 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 105 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 105 final.

Pridedama: COM(2022) 105 final

Strasbūras, 2022 03 08
COM(2022) 105 final

2022/0066 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje

{SEC(2022) 150 final} - {SWD(2022) 60 final} - {SWD(2022) 61 final} -
{SWD(2022) 62 final} - {SWD(2022) 63 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas

Šiuo pasiūlymu siekiama **veiksmingai kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje visoje ES**. Šio tikslo siekiama siūlant priemones šiose srityse: atitinkamų nusikalstamų veikų kriminalizavimo ir sankcijų už jas; aukų apsaugos ir teisės kreiptis į teismą; paramos nukentėjusiesiems; prevencijos; koordinavimo ir bendradarbiavimo.

Smurtas prieš moteris yra smurtas dėl lyties, nukreiptas į moterį dėl to, kad ji yra moteris, arba nuo kurio neproporcingai kečia moteris. Jis apima visus smurto dėl lyties veiksmus, kurie lemia arba gali lemti fizinę, seksualinę, psichologinę ar ekonominę žalą ar kančias, įskaitant grasinimus tokiais veiksmais. Jis apima tokias nusikalstamas veikas kaip seksualinis smurtas, įskaitant išžaginimą, moterų lyties organų žalojimas, priverstinė santuoka, priverstiniai abortai ar sterilizavimas, prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais, persekiojimas, seksualinis priekabiavimas, moterų žudymas dėl lyties, neapykantos kalba ir nusikaltimai dėl lyties ir įvairių formų smurtas internete (kibernetinis smurtas), įskaitant dalijimąsi intymia medžiaga be sutikimo ar manipuliaciją ja, kibernetinį persekiojimą ir kibernetinį priekabiavimą. Tokį smurtą lemia lyčių nelygybė, kuri yra struktūrinės moterų diskriminacijos apraiška. **Smurtas šeimoje** yra smurto prieš moteris forma, nes nuo jo neproporcingai kenčia moteris. Jis pasireiškia šeimoje arba namų ūkyje, nepriklausomai nuo šeimos biologinių ar teisinių ryšių, tarp lytinių partnerių ar kitų šeimos narių, įskaitant smurtą tarp tėvų ir vaikų. Dėl dominuojančių prievartos, galios ir (arba) kontrolės modelių neproporcingai daug moterų yra abiejų formų smurto aukos. Tačiau tokio smurto auka gali tapti bet kuris asmuo, nepriklausomai nuo biologinės ar socialinės lyties. Visų pirma smurto šeimoje atveju nuo jo nukentėti gali bet kuris asmuo, įskaitant vyrus, jaunesnius ar vyresnio amžiaus žmones, vaikus ir LGBTIQ¹ asmenis.

Smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje yra baudžiamosios teisės dalykas, žmogaus teisių pažeidimai ir diskriminacijos formos. Kova su jais yra dalis Europos Komisijos veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti pagrindines ES vertybes ir užtikrinti, kad būtų laikomasi ES pagrindinių teisių chartijos².

Smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje išplitęs visoje ES ir manoma, kad nuo jo **ES nukenčia viena iš trijų moterų**. Kalbant apie konkretesnes smurto rūšis, 2014 m. viena iš 10 moterų pranešė patyrusi seksualinę prievartą, o viena iš 20 buvo išžaginta. Daugiau kaip viena iš penkių moterų patyrė smurtą šeimoje³. Kibernetinis smurtas taip pat paplitęs: apskaičiuota, kad 2020 m. kas antra jauna moteris patyrė kibernetinį smurtą dėl lyties⁴. Moteris apskritai dažniau patiria kibernetinį smurtą dėl biologinės ar socialinės lyties, visų pirma seksualinių formų kibernetinį smurtą. Smurtinės dešiniųjų ekstremistų grupuotės ir teroristų grupuotės

¹ Lesbietės, gėjai, biseksualūs, translyčiai, nebinarinio seksualumo, intereseksualūs ir queer asmenys.

² Smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje gali daryti poveikį daugeliui pagrindinių teisių, įtvirtintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Šios teisės apima teisę į žmogaus orumą (1 straipsnis), teisę į gyvybę (2 straipsnis), kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio uždraudimą (4 straipsnis), teisę būti nediskriminuojamam, įskaitant dėl lyties (21 straipsnis) ir teisę kreiptis į teismą (47 straipsnis).

³ Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA), *Smurtas prieš moteris. ES masto tyrimas. Pagrindinių rezultatų ataskaita*, 2014 m. FRA tyrimas dėl smurto prieš moteris grindžiamas tiesioginiais pokalbiais su 42 000 moterų visoje ES. Šis tyrimas yra išsamiausias pasaulyje moterų smurto patirties tyrimas.

⁴ Europos Parlamento tyrimų tarnyba (EPRS), „Kova su smurtu dėl lyties: kibernetinis smurtas“, Europos pridėtinės vertės vertinimas, 2021 m.

internete sistemingai taikosi į moteris, siekdamos skleisti neapykantą prieš jas. Pavyzdžiui, vadinamasis „incel“ (ne savo noru viengungių) judėjimas kursto smurtą prieš moteris internete ir propaguoja tokį smurtą kaip herojiškus veiksmus. Kibernetinis smurtas ypač paveikia visuomeniniame gyvenime aktyviai veikiančias moteris, pavyzdžiui, politikės, žurnalistės ir žmogaus teisių gynėjas. Tai gali nutildyti moteris, trukdyti joms dalyvauti visuomenės gyvenime ir pažeisti Europos Sąjungos sutartyje įtvirtintą demokratijos principą.

Moterys taip pat patiria smurtą darbe: maždaug trečdalis seksualinį priekabiavimą patyrusių ES moterų jį patyrė darbe.

Pirmininkės U. von der Leyen politinėse gairėse kaip vienas iš pagrindinių Komisijos prioritetų pabrėžta būtinybė užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir su juo kovoti, apsaugoti aukas ir nubausti nusikalstamą veiką padariusius asmenis. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategijoje⁵ paskelbtos ES priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią šių formų smurtui, apsaugoti aukas, patraukti nusikalstamą veiką padariusius asmenis baudžiamajon atsakomybėn ir įgyvendinti susijusią visapusišką ir koordinuotą politiką. Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane pakartojamas įsipareigojimas kovoti su smurtu dėl lyties ir tuo tikslu teikti teisės aktų pasiūlymus⁶.

Europos Parlamentas ne kartą ragino Komisiją teikti teisės aktų pasiūlymus dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje, taip pat dėl kibernetinio smurto dėl lyties. Europos Parlamentas neseniai priėmė du teisėkūros pranešimus savo iniciatyva, grindžiamus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 225 straipsniu, kuriuose Komisijos prašoma⁷ pateikti pasiūlymus atitinkamai dėl kovos su smurtu dėl lyties ir kibernetiniu smurtu⁸ ir dėl smurto dėl lyties pripažinimo viena iš nusikaltimų rūšių, nurodytų SESV 83 straipsnio 1 dalyje⁹.

• Pasiūlymo tikslai

Šiuo pasiūlymu siekiama užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui šeimoje ir su juo kovoti, kad būtų užtikrintas aukštas saugumo lygis ir visapusiškas naudojimasis pagrindinėmis teisėmis Sąjungoje, įskaitant teisę į vienodą požiūrį į moteris ir vyrus ir jų nediskriminavimą. Todėl šiuo pasiūlymu prisidedama prie **laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės (SESV V antraštinė dalis)** kūrimo. Siekiant šių tikslų šiuo pasiūlymu:

- užtikrinama, kad dabartinės ES teisinės priemonės, susijusios su kova su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje, būtų veiksmingesnės;
- kuriama aukštynkryptė konvergencija ir užpildomos apsaugos, teisės kreiptis į teismą, paramos, prevencijos, koordinavimo ir bendradarbiavimo spragos ir
- ES teisė suderinama su nustatytais tarptautiniais standartais.

Pasiūlymu kriminalizuojamas tam tikrų formų smurtas, dėl kurio neproporcingai kenčia moterys, ir sustiprinamos aukų teisės, naudojantis esamais teisiniais pagrindais, kaip nustatyta SESV 82 straipsnio 2 dalyje ir 83 straipsnio 1 dalyje. Taip užtikrinama, kad už tokius nusikaltimus būtų veiksmingai vykdomas baudžiamasis persekiojimas ir prisidedama prie

⁵ COM(2020) 152 *final*.

⁶ COM(2021) 102 *final*.

⁷ Nurodant SESV 225 straipsnį.

⁸ 2021 m. gruodžio 14 d. rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai „Kova su smurtu dėl lyties: kibernetinis smurtas“ (2020/2035(INL)).

⁹ 2021 m. rugsėjo 16 d. rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl smurto lyties pagrindu nustatymo nauja nusikaltimų sritimi, nurodyta SESV 83 straipsnio 1 dalyje (2021/2035(INL)).

smurto prieš moteris ir smurto šeimoje panaikinimo, taip pat geresnės paramos aukoms ir jų apsaugos. Didinant pasitikėjimą kitų valstybių narių teisminėmis sistemomis, palengvės nuosprendžių ir teismo sprendimų baudžiamosiose bylose pripažinimas ir pagerės teisinis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose.

Svarbus pasiūlymo atskaitos taškas yra 2014 m. Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (toliau – **Stambulo konvencija**¹⁰). Stambulo konvencija yra plačiausia tarptautinė sistema, kuria visapusiškai kovojama su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje.

Šiuo pasiūlymu siekiama Konvencijos tikslų ES kompetencijos ribose papildant galiojantį ES *acquis* ir valstybių narių nacionalinės teisės aktus Konvencijos taikymo srityse. Veiksmų reikia imtis ir Stambulo konvenciją ratifikavusiose valstybėse narėse, ir valstybėse narėse, kurios to nepadarė¹¹. Atliekant parengiamąjį darbą nustatyta, kad reikia imtis veiksmų teisės kreiptis į teismą srityje, be kita ko, nustatyti minimalias taisykles dėl apibrėžčių ir sankcijų, susijusių su tam tikromis nusikalstamomis veikomis, aukų teisių ir apsaugos baudžiamajame procese, specializuotos paramos aukoms, tokio smurto prevencijos ir glaudesnio koordinavimo ir bendradarbiavimo ES ir nacionaliniu lygmenimis. Atitinkami ES standartai yra nustatyti keliose atskirose teisinėse priemonėse ir neužtikrina veiksmingos stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo. Nors Stambulo konvencija paskatino veiksmus nacionaliniu lygmeniu, Konvencijos įgyvendinimo stebėseną¹² rodo, kad tebėra spragų. Atsižvelgiant į tai, kaip pastaraisiais dešimtmečiais evoliucionavo smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje, mažai tikėtina, kad nesiėmus papildomų ES veiksmų tokių rūšių nusikaltimų reikšmingai sumažės.

Be to, šiame pasiūlyme atsižvelgiama į pastarojo meto reiškinius, tokius kaip **kibernetinis smurtas prieš moteris**, kurie nėra konkrečiai aptariami Stambulo konvencijoje. Dėl interneto ir IT priemonių naudojimo daugėja kibernetinio smurto atvejų. Dažnai tai yra smurto, kurį aukos patiria realiame gyvenime, tąsa. Nepaisant to, kad kibernetinis smurtas yra plačiai paplitęs, iki šiol reglamentavimas buvo labai fragmentiškas – nustatyta didelių teisinių spragų tiek ES, tiek valstybių narių lygmenimis.

Šiuo metu nėra konkretaus ES teisės akto, skirto visapusiškai kovai su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje. Ši direktyva bus pirmasis **aktas, konkrečiai skirtas kovai su šios rūšies smurtu**. Priemonės grindžiamos nepriklausomo ekspertų organų, atsakingo už Stambulo konvencijos įgyvendinimo stebėseną – Veiksmų dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje ekspertų grupės (toliau – GREVIO)¹³ – **rekomendacijomis**. Jomis taip pat atsižvelgiama į šios srities tarptautinių ekspertų ir įstaigų rekomendacijas, be kita ko, remiant Jungtinėms Tautoms, ir į jų argumentus dėl tarptautiniu mastu pripažintos gerosios praktikos kovojant su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje. Tikslinėmis priemonėmis dėl nusikalstamų veikų ir aukų teisių nustatytos **minimalios taisyklės, kuriomis vadovaudamosi valstybės narės gali nustatyti griežtesnius standartus** ir kurios valstybėms narėms suteikia **lankstumo** atsižvelgti į savo šalies padėtį.

Visų pirma siūlomos šios priemonės:

¹⁰ Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (CETS Nr. 210) (COM(2016) 111).

¹¹ Stambulo konvencijos neratifikavusios valstybės narės yra BG, CZ, HU, LT, LV ir SK.

¹² Žr. Veiksmų dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje ekspertų grupės (GREVIO) laikotarpio vidurio horizontaliosios peržiūros pradinės vertinimo ataskaitas, pateiktas <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/mid-term-horizontal-review-provides-a-panoramic-view-of-the-implementation-of-the-istanbul-convention>.

¹³ Žr. pirmiau pateiktą 9 išnašą.

- **Kriminalizuoti tam tikrų formų smurtą**, nuo kurio neproporcingai kenčia moterys ir kuris nėra pakankamai sprendžiamas nacionaliniu lygmeniu ir priklauso ES kompetencijai, remiantis esamais teisiniais pagrindais. Tai **išžaginimo, remiantis sutikimo nebuvimu** (kai kuriose valstybėse narėse yra jėgos naudojimo ar grasinimų reikalavimas), **moterų lyties organų žalojimo** ir **tam tikrų kibernetinio smurto formų kriminalizavimas**.
- **Stiprinti aukų galimybes kreiptis į teismą ir teisę į tinkamą apsaugą**, tiesiogiai reaguojant į konkrečius smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų poreikius. Šiomis priemonėmis:
 - užtikrinama, kad nacionalinės valdžios institucijos būtų tinkamai pasirengusios kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje;
 - užtikrinama, kad nacionalinės valdžios institucijos su aukomis elgtųsi lyčiai atžvalgiu būdu;
 - numatomas individualių apsaugos ir paramos poreikių vertinimas, pritaikytas konkrečioms smurto prieš moteris ar smurto šeimoje aukų poreikiams;
 - numatomos konkrečios apsaugos priemonės nuo smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nukentėjusiems vaikams;
 - užtikrinama apsauga taikant skubius draudimų ir apsaugos orderius;
 - užtikrinama, kad aukos galėtų veiksmingai reikalauti žalos atlyginimo iš nusikalstamą veiką padariusio asmens;
 - užtikrinama, kad būtų pašalintas internetinis turinys, susijęs su kibernetinio smurto nusikaltimais, ir užtikrinamos nukentėjusių naudotojų galimybės apsiginti teisme ir
 - užtikrinama, kad veiktų valdžios institucijos, kurios padėtų, teiktų konsultacijas ir atstovautų aukoms teismo procese dėl smurto prieš moteris ar smurto šeimoje.
- Teikti **paramą aukoms**, pritaikytą konkrečioms smurto prieš moteris ar smurto šeimoje aukų poreikiams. Tai yra konkreti parama seksualinio smurto ir moterų lyties organų žalojimo atvejais, galimybės naudotis nacionalinėmis pagalbos linijomis, didesnis prieglaudų prieinamumas ir visapusiška parama seksualinio priekabiavimo darbe aukoms. Ji taip pat apima tikslinę paramą specialiųjų poreikių turinčioms aukoms ir rizikos grupėms, įskaitant nuo ginkluotų konfliktų bėgančias moteris.
- **Užkirsti kelią** smurtui prieš moteris ir smurtui šeimoje, be kita ko, didinant informuotumą, rengiant specialistus, kurie gali susidurti su aukomis, ir dirbant su nusikalstamą veiką padariusiais asmenimis.
- **Stiprinti koordinavimą ir bendradarbiavimą nacionaliniu ir ES lygmenimis** užtikrinant tarpžinybinį požiūrį ir geresnį duomenų apie smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje rinkimą.

• **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šiuo metu nėra konkretaus ES teisės akto, konkrečiai skirto kovai su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje. Tačiau yra keletas ES teisinių priemonių, kurios yra svarbios smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms. Jomis nustatytos bendrosios taisyklės, taikytinos ir šios

kategorijos aukoms, arba specialiosios taisyklės dėl tam tikrų tokio smurto formų. Toliau pateikiamos svarbiausios iš jų:

- **Direktyva 2012/29/ES** (Nusikaltimų aukų teisių direktyva)¹⁴:

Nusikaltimų aukų teisių direktyva taikoma visoms nusikaltimų aukoms. Joje nustatyti būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, apsaugos ir paramos joms standartai ES. Joje taip pat kalbama apie smurto dėl lyties aukas, seksualinio smurto aukas ir smurto artimoje aplinkoje aukas. Tačiau direktyvoje nenustatytos konkrečios taisyklės, pritaikytos būtent šių rūšių nusikaltimų aukoms. Šiuo pasiūlymu papildomos Nusikaltimų aukų direktyvos taisyklės siekiant atsižvelgti į konkrečius smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų poreikius. Be konkretesnių priemonių, kurios aptariamos šiame pasiūlyme, nusikaltimų aukoms ir toliau bus taikomos bendrosios Nusikaltimų aukų direktyvos nuostatos.

- **Direktyva 2011/99/ES** (Europos apsaugos orderio direktyva)¹⁵ ir **Reglamentas (ES) Nr. 606/2013** (Tarpusavio pripažinimo reglamentas)¹⁶ – ES taisyklės dėl Europos apsaugos orderių:

Šios dvi priemonės sudaro sąlygas pagal nacionalinę teisę išduotų apsaugos orderių tarpvalstybiniam pripažinimui. Pagal šią iniciatyvą reikalaujama, kad valstybės narės savo nacionalinės teisės aktuose numatytų skubius draudimo ir apsaugos orderius, taip sukurdamos Europos apsaugos orderio direktyvos ir Tarpusavio pripažinimo reglamento pagrindą.

- **Direktyva 2011/93/ES** (Kovos su seksualine prievarta prieš vaikus direktyva)¹⁷ ir **Direktyva 2011/36/ES** (Kovos su prekyba žmonėmis direktyva)¹⁸:

Kovos su seksualine prievarta prieš vaikus direktyvoje ir Kovos su prekyba žmonėmis direktyvoje numatytos konkrečių kategorijų aukų, t. y., seksualinės prievartos prieš vaikus, jų seksualinio išnaudojimo ir vaikų pornografijos, taip pat prekybos žmonėmis aukų prevencijos, apsaugos, paramos joms ir jų teisės kreiptis į teismą priemonės. Šie konkretesni direktyvų standartai dėl tokio smurto kriminalizavimo ir atitinkamos sankcijos bus toliau taikomi. Kovos su prekyba žmonėmis direktyva kovojama su prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais. Šiuo metu atliekama jos peržiūra siekiant įvertinti, ar bus reikalingi pakeitimai, atsižvelgiant į kriminalizavimą ES lygmeniu ir atitinkamas šia direktyva nustatytas bausmes.

Kovos su prievarta prieš vaikus direktyva bus toliau taikoma prievartos prieš vaikus atvejais. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnyje numatyta, kad vaikai turi teisę į jų gerovei užtikrinti būtiną apsaugą ir globą, ir kad visuose viešųjų

¹⁴ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL L 315, 2012 11 14, p. 57–73).

¹⁵ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/99/ES dėl Europos apsaugos orderio (OL L 338, 2011 12 21, p. 2–18).

¹⁶ 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (ES) Nr. 606/2013 dėl apsaugos priemonių tarpusavio pripažinimo civilinėse bylose (OL L 181, 2013 6 29, p. 4–12).

¹⁷ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR (OL L 335, 2011 12 17, p. 1–14).

¹⁸ 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos (OL L 101, 2011 4 15, p. 1–11).

ar privačių institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovojamasi vaiko interesais. Akivaizdu, kad apsauga pagal specialią sistemą, pagal kurią išžaginimas kriminalizuojamas remiantis sutikimo sąvoka, turėtų būti taikoma ir vaikams, kadangi jie negali duoti teisiškai veiksmingo sutikimo. Tai lemia amžius, kai gali būti duotas sutikimas lytiškai santykiuoti, kuris reglamentuojamas valstybių narių lygmeniu ir įvairiose valstybėse narėse skiriasi. Atsižvelgiant į tai, kad Kovos su seksualine prievarta prieš vaikus direktyvoje jau numatyti speciali visiems vaikams skirta sistema, šiuo pasiūlymu – tikslinėmis tos direktyvos pataisomis – daromi būtini pakeitimai, kuriais siekiama užtikrinti nuoseklumą. Šiuo pakeitimu nustatoma, kad įsiskverbimas yra dar viena sunkinanti aplinkybė, ir nustatoma vaikų, sulaukusių amžiaus, kai gali būti duotas sutikimas lytiškai santykiuoti, sutikimo nebuvimo sąvoka. Lygiagrečiai atliekamas Kovos su seksualine prievarta prieš vaikus direktyvos vertinimas, po kurio 2023 m. gali būti pateiktas pasiūlymas dėl jos išdėstymo nauja redakcija. Tai suteiks galimybę užtikrinti bendrą specialios vaikų apsaugos nuo visų formų seksualinės prievartos ir seksualinio išnaudojimo sistemos suderinamumą su dabartiniu pasiūlymu.

Dabartinio pasiūlymo nuostatos, susijusios su aukų teisėmis, apsauga ir parama joms bei smurto prieš moteris ar smurto šeimoje prevencija (3–5 skyriai), taip pat bus taikomos aukoms, kurioms taikoma Kovos su seksualine prievarta prieš vaikus direktyva ir Kovos su prekyba žmonėmis direktyva, kai tokie veiksmai taip pat priskiriami smurtui prieš moteris ar smurtui šeimoje.

– **Tarybos direktyva 2004/80/EB (Žalos atlyginimo direktyva)¹⁹:**

Pagal Žalos atlyginimo direktyvą nuo smurtinių tyčinių nusikaltimų nukentėję asmenys gali kreiptis dėl žalos atlyginimo į valstybę. Dabartine iniciatyva dar labiau sustiprinamos aukų teisės gauti žalos atlyginimą, sustiprinant teisę į žalos atlyginimą iš nusikalstamą veiką padariusio asmens, be kita ko, nustatant minimalias tokio žalos atlyginimo skyrimo taisykles.

– **Lyčių lygybės direktyvose²⁰ nustatyta, kad priekabiavimas dėl lyties ir seksualinis priekabiavimas darbe bei prekių ir paslaugų prieinamumo srityje prieštarauja vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principui. Direktyvose reikalaujama, kad valstybės narės uždraustų tokį elgesį, užtikrintų teisių gynimo priemones (įskaitant žalos atlyginimą) ir numatytų veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas bausmes. Šia direktyva šios priemonės papildomos nustatant būtiniausius paramos tokio priekabiavimo aukoms ir jų teisės kreiptis į teismą standartus.**

– **Pasiūlymas dėl reglamento dėl Skaitmeninių paslaugų bendrosios rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas arba SPA)²¹:** Pasiūlymu dėl SPA Komisija siekia

¹⁹ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/80/EB dėl žalos atlyginimo nusikaltimų aukoms (OL L 261, 2004 8 6, p. 15–18).

²⁰ 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo (OL L 373, 2004 12 21, p. 37–43); 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija) (OL L 204, 2006 7 26, p. 23–36); 2010 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/41/ES dėl vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principo taikymo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 86/613/EEB (OL L 180, 2010 7 15, p. 1–6).

²¹ Europos Komisija, *Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas), kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB, COM(2020) 825 final*, 2020 m. gruodžio 15 d.

apsaugoti pagrindines teises internete ir šalinti riziką internetinėje erdvėje, įskaitant riziką moterų saugumui internete. Pasiūlyme dėl SPA nustatyta horizontali internetinių paslaugų teikėjų reguliavimo priežiūros, atskaitomybės ir skaidrumo sistema. Dabartiniu pasiūlymu SPA padaromas veiksmingesnis dviem esminiais aspektais:

- SPA nustatytos tam tikrų tarpininkavimo paslaugų teikėjų išsamaus patikrinimo prievolės siekiant kovoti su neteisėtu turiniu internete. Jame nepateikta ES lygmens tokio neteisėto turinio apibrėžtis. Dabartiniu pasiūlymu papildomas pasiūlymas dėl SPA, įtraukiant minimalias taisykles dėl kibernetinio smurto nusikaltimų.
- Šiuo pasiūlymu užtikrinama, kad nacionalinės teisminės institucijos turėtų įgaliojimus duoti nurodymus tarpininkavimo paslaugų teikėjams imtis veiksmų prieš tam tikrų rūšių neteisėtą turinį, kuris laikomas kibernetiniu smurtu, kaip nurodyta šiame pasiūlyme.

– Pasiūlymas prisijungti prie Stambulo konvencijos

2016 m. Komisija pasiūlė ES prisijungti prie Stambulo konvencijos²²; Komisija ir Tarybai pirmininkaujanti valstybė narė Konvenciją ES vardu pasirašė 2017 m. Kol kas ES prisijungimo procesas nebaigtas, nes Taryba dar nepriėmė galutinio sprendimo dėl sudarymo. ES prisijungimo prie Konvencijos proceso užbaigimas tebėra Komisijos prioritetas. Dabartinio pasiūlymo priemonėmis siekiama įgyvendinti Konvencijos tikslus ES kompetencijos srityse, taip sustiprinant Konvencijos teikiamą apsaugą. ES prisijungus prie Konvencijos, šia iniciatyva Konvencija bus įgyvendinama šiose srityse.

Komisija, atsižvelgdama į šio pasiūlymo tikslus, įvertino visas ES teises priemones, susijusias su kova su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje, taip pat susijusias su aukų teisėmis. Rengdama šį pasiūlymą Komisija atsižvelgė į šio vertinimo rezultatus (žr. poveikio vertinimo ataskaitos 8 priedą). Taigi šis pasiūlymas atitinka atitinkamų galiojančių ES teisės aktų nuostatas.

• Suderinamumas su kitomis ES politikos sritimis

Šis pasiūlymas atitinka Sutarties tikslus užtikrinti aukštą saugumo lygį ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje, kaip nustatyta SESV V antraštinėje dalyje, ir naudojimąsi pagrindinėmis teisėmis ES. Jis taip pat dera su daugeliu ES politikos sričių, kuriose pabrėžiama būtinybė kovoti su smurtu dėl lyties. Šis tikslas aiškiai nustatytas ES išsamioje vaiko teisių strategijoje²³, 2020–2025 m. ES strategijoje dėl nusikaltimų aukų teisių²⁴, 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategijoje²⁵, 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategijoje²⁶ ir

²² Europos Komisija, *Pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo pasirašymo Europos Sąjungos vardu*, COM(2016) 111 final, 2016 m. kovo 4 d. Europos Komisija, *Pasiūlymas dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo sudarymo Europos Sąjungos vardu*, COM(2016) 109 final, 2016 m. kovo 4 d.

²³ Europos Komisija, *Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. ES vaiko teisių strategija*, COM(2021) 142 final, 2021 m. kovo 24 d.

²⁴ Europos Komisija, *Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. 2020–2025 m. ES strategija dėl nusikaltimų aukų teisių*, COM(2020) 258 final, 2020 m. birželio 24 d.

²⁵ Europos Komisija, *Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Lygybės Sąjunga. 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija*, COM(2020) 698 final, 2020 m. lapkričio 12 d.

Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane²⁷. Trečiajame ES lyčių lygybės veiksmų plane²⁸ kova su smurtu dėl lyties yra vienas iš ES išorės veiksmų prioritetų.

Komisija priėmė komunikatą „Įtraukesnė ir geresnė apsaugą užtikrinanti Europa: į ES nusikaltimų sąrašą įtraukiama neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimai“²⁹, kuriuo siekiama paskatinti, kad Tarybos sprendimu būtų išplėstas SESV 83 straipsnio 1 dalyje nustatytas ES nusikaltimų sąrašas į jį įtraukiant neapykantos kalbą ir neapykantos nusikaltimus (toliau – ES kovos su nusikaltimais iniciatyva). Neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimai grįžta pačius demokratinės ir pliuralistinės visuomenės pagrindus bei bendras vertybes, įtvirtintas ES sutarties 2 straipsnyje. Dėl ypatingo šių veiksmų pavojingumo, atsižvelgiant į jų poveikį pagrindinėms teisėms ir vertybėms bei tarpvalstybinį pobūdį, reikia imtis bendrų veiksmų Sąjungos lygmeniu. Siekiant visų pirma spręsti staigiai padidėjusią smurto ir neapykantos dėl biologinės ar socialinės lyties viešo kurstymo internete, visų pirma neapykantos ar smurto prieš moteris kurstymo, problemą, šia direktyva nustatomos minimalios taisyklės dėl tokios rūšies kibernetinio smurto nusikaltimų apibrėžties ir bausmių už juos. Priėmus Tarybos sprendimą, kuriuo į SESV 83 straipsnio 1 dalį kaip naujas teisinis pagrindas bus įtraukta neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimai, Komisija galės pasiūlyti papildomų teisės aktų, kuriais būtų suderinta neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimai, papildant juos draudžiamais pagrindais.

- **Pasiūlymo atitiktis klimato nuoseklumo principui**

Kaip nustatyta poveikio vertinime, poveikio aplinkai nenumatoma.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Šis pasiūlymas grindžiamas bendru teisiniu pagrindu – SESV 82 straipsnio 2 dalimi ir 83 straipsnio 1 dalimi.

SESV 83 straipsnio 1 dalyje nustatytas teisinis pagrindas minimalioms taisyklėms dėl nusikalstamų veikų ir sankcijų, susijusių su seksualinių moterų ir vaikų išnaudojimu ir kompiuteriniais nusikaltimais, apibrėžties.

SESV 83 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „seksualinis išnaudojimas“ gali būti suprantama kaip bet koks faktinis pasinaudojimas ar bandymas pasinaudoti pažeidžiamumu, galios skirtumu ar pasitikėjimu, įskaitant (bet tuo neapsiribojant) seksualinį kito asmens išnaudojimą siekiant piniginės, socialinės ar politinės naudos. Išnaudojimo elementas gali būti

²⁶ Europos Komisija, *Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Lygybės Sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija*, COM(2021) 101 *final*, 2021 m. kovo 3 d.

²⁷ Europos Komisija, *Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas*, COM(2021) 102 *final*, 2021 m. kovo 4 d., 19 ir 21 punktai. Lyčių lygybė taip pat yra antrasis Europos socialinių teisių ramsčio principas, kuriuo siekiama užtikrinti ir skatinti vienodą požiūrį į vyrus ir moteris ir jų galimybes visose srityse, įskaitant kovą su smurtu dėl lyties.

²⁸ Europos Komisija, *Bendras komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai. Trečiasis ES lyčių lygybės veiksmų planas. Vykstant ES išorės veiksmams įgyvendinama plataus užmojo lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo darbotvarkė*, JOIN(2020) 17 *final*, 2020 m. lapkričio 25 d.

²⁹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Įtraukesnė ir geresnė apsaugą užtikrinanti Europa: į ES nusikaltimų sąrašą įtraukiama neapykantos kalba ir neapykantos nusikaltimai“ (COM(2021) 777 *final*), 2021 m. gruodžio 9 d.

susijęs su galios įgijimu arba dominavimu prieš kitą asmenį seksualinio pasitenkinimo, finansinės naudos ir (arba) paaukštinimo tikslais. Išžaginimo ir moterų lyties organų žalojimo nusikalstamų veikų atveju šių elementų buvimas suponuojamas. Moterų lyties organų žalojimas yra išnaudojimo praktika, kuria siekiama išsaugoti ir įtvirtinti dominavimą moterų ir mergaičių atžvilgiu ir vykdyti mergaičių ir moterų seksualumo socialinę kontrolę. Kartais tai daroma vaikų ar priverstinės santuokos arba smurto šeimoje atvejais. Tai atspindi tipiską moterų ir vyrų galios pusiausvyros nebuvimą tokiais atvejais, kuris yra įprastas ir išžaginimo atvejais.

SESV 83 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „kompiuteriniai nusikaltimai“ apima nusikalstamas veikas prieš informacinių ir ryšių technologijų naudojimą arba glaudžiai su tuo susijusias nusikalstamas veikas. Tokių technologijų naudojimas vykdant išpuolius gali padidinti nusikalstamos veikos sunkumą kiekybės, kokybės, intensyvumo, taikinio pasirinkimo ir trukmės požiūriais tiek, kad to nebūtų galima pasiekti kitomis priemonėmis. Minimalios taisyklės dėl nusikaltimų, prilygstančių kibernetiniam smurtui prieš moteris, pagal šį pasiūlymą taikomos tokioms nusikalstamoms veikoms, kurios yra glaudžiai susijusios su internetine aplinka ir tokių technologijų naudojimu.

SESV 82 straipsnio 2 dalyje nustatytas teisinis pagrindas, kuriuo remiantis nustatomos minimalios taisyklės dėl nusikaltimų aukų teisių tiek, kiek tai būtina nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimui ir policijos bei teisminiam bendradarbiavimui tarpvalstybinio pobūdžio baudžiamosiose bylose palengvinti.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje yra plačiai paplitęs ES, o COVID-19 pandemija padėtį pablogino. Šis smurtas daro poveikį milijonams žmonių ES, lemia pagrindinių teisių pažeidimus ir dideles išlaidas. Dėl to labai reikia ES lygmeniu bendrai kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje.

Kibernetinis smurtas prieš moteris, įskaitant smurto šeimoje kontekste, tapo nauja tokio smurto forma, kuri internetu plinta ir auga peržengdama atskirų valstybių narių sienas. Atsižvelgiant į kibernetiniam smurtui būdingą tarpvalstybinį aspektą, pavienių valstybių narių veiksmų šiai problemai išspręsti nepakaks.

Visos valstybės narės smurto prieš moteris ir smurto šeimoje klausimą sprendžia teisės aktais ir politika, tačiau nevienodu mastu. Dėl daug skirtingų požiūrių atsiranda teisinis netikrumas dėl tokių aukų teisių visoje ES. Regionų ir vietos lygmenimis fragmentacija dar didesnė.

ES jau remia valstybes nares, kovojančias su tokio pobūdžio smurtu, teikdama finansavimą, nustatydamą politikos priemones ir atitinkamas horizontaliąsias teises priemones. Tačiau ES lygmeniu būtina imtis tikslinių teisėkūros veiksmų, kad esamos priemonės būtų veiksmingesnės ir kad būtų toliau stiprinamos Sąjungos kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje priemonės, nustatant minimalias taisykles. Valstybėse narėse, kurios yra Stambulo konvencijos šalys, ES priemonėmis būtų remiamas Konvencijos įgyvendinimas. Pagal šį pasiūlymą visoje ES būtų galima imtis tolesnių suderintų priemonių ir užtikrinti vykdymą ES lygmeniu. Šiuo pasiūlymu siekiama užtikrinti pusiausvyrą tarp užtikrinimo, kad jame nustatyti įpareigojimai būtų veiksmingi, ir valstybių narių lankstumo įgyvendinant jame nustatytas taisykles atsižvelgti į nacionalinius ypatumus ir poreikius.

Siekiant užtikrinti vienodą požiūrį į aukas visoje ES, šia iniciatyva bus užtikrinta aukštynkryptė konvergencija nustatant minimalias taisykles dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų teisių. Šiomis taisyklėmis siekiama remti ir apsaugoti tokio smurto aukas prieš baudžiamąjį procesą, jo metu arba po jo, taip pat nustatyti minimalias taisykles dėl apibrėžčių ir bausmių už elgesį, kai esama kriminalizavimo spragų. Pasiūlyme nustatomas minimalus

didžiausių bausmių, taikytinų už pasiūlyme išvardytas nusikalstamas veikas, dydis. Todėl pasiūlyme valstybėms narėms paliekama teisė nustatyti minimalias bausmes.

- **Proporcingumo principas**

Šiuo pasiūlymu siekiama visapusiškai kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje. Tai reiškia, kad veiksmų imamasi įvairiais aspektais, siekiant užkirsti kelią tokiam smurtui, apsaugoti ir remti aukas, taip pat užtikrinti teisę kreiptis į teismą, jei vis tiek vykdomas smurtas, ir užtikrinti visų susijusių subjektų veiksmų koordinavimą.

Daugybė tyrimų (pvz., išsamus Europos lyčių lygybės ir nediskriminavimo sričių teisės ekspertų tinklo tyrimas³⁰ ir nuodugnus Europos Parlamento Piliečių teisių ir konstitucinių reikalų teminio skyriaus tyrimas³¹) rodo, kad tik visapusiškas požiūris, taikomas visiems problemos komponentams viename ES akte, kuriuo valstybėms narėms nustatomos minimalios taisyklės, gali veiksmingai padėti išnaikinti smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje ir užtikrinti veiksmingesnę tikslinę paramą ir apsaugą, atsižvelgiant į konkrečios šios rūšies smurto aukų poreikius. Įvairių ES teisės aktų, kurių kiekvienas orientuotas į savo tikslą, padrikais veiksmais tokių rezultatų nebūtų galima pasiekti.

Komisija svarstė keletą politikos galimybių šio pasiūlymo tikslams pasiekti:

- pirmąją galimybę iš esmės sudaro priemonės, kuriomis įgyvendinami Stambulo konvencijos standartai ES teisėje ES kompetencijai priklausančiose srityse, o
- antroji politikos galimybė, grindžiama pirmojoje galimybėje nurodytomis priemonėmis ir kuria nustatomos visapusiškesnės ir išsamesnės priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti griežtesnius minimalius standartus, palengvina jų vykdymą ir šalina papildomas spragas, be kita ko, susijusias su kibernetiniu smurtu, atsižvelgiant į Veiksmų dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje ekspertų rekomendacijas, pateiktas vykdant Konvencijos stebėseną. Ši galimybė suskirstyta į dar dvi galimybes (2A ir 2B), o 2B galimybę sudaro platesni įpareigojimai dėl seksualinio priekabiavimo, teisės kreiptis į teismą, aukų apsaugos ir duomenų rinkimo.

Šis pasiūlymas grindžiamas 2A politikos galimybe, nes jame numatytas veiksmingiausias priemonių rinkinys, kartu laikantis proporcingumo principo. Šis pasirinkimas grindžiamas ankstesne išsamia įvairių politikos galimybių poveikio pagrindinėms laisvėms ir socialinio bei ekonominio poveikio analize. Jis taip pat grindžiamas nuodugnia politikos galimybių veiksmingumo, efektyvumo ir nuoseklumo analize. Apskritai įvertinta, kad 2A galimybė yra tinkamesnė šiose srityse ir jos grynoji nauda yra didesnė. Tikimasi, kad ji užtikrins plačią **pagrindinių teisių apsaugą** ir pagerins **aukų ir visos visuomenės socialinę padėtį**, nes bus nustatytos išsamios prievolės.

³⁰ Europos lyčių lygybės ir nediskriminavimo sričių teisės ekspertų tinklas. *Criminalisation of gender-based violence against women in European States, including ICT-facilitated violence. A special report*, 2021 m., paskelbta adresu <https://www.equalitylaw.eu/downloads/5535-criminalisation-of-gender-based-violence-against-women-in-european-states-including-ict-facilitated-violence-1-97-mb> (EELN 2021).

³¹ Kova su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje Europoje. Stambulo konvencijos pridėtinę vertę ir likę iššūkiai, 2020 m., paskelbta adresu [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658648/IPOL_STU\(2020\)658648_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/658648/IPOL_STU(2020)658648_EN.pdf)

Laikantis proporcingumo principo ir atsižvelgiant į ES veiksmų būtinybę, šiuo pasiūlymu bus nustatytos minimalios taisyklės, kuriomis bus stiprinami valstybių narių veiksmai prevencijos, aukų apsaugos ir paramos joms, teisės kreiptis į teismą ir koordinavimo srityse. Pasiūlymu bus padidintas teisinis tikrumas, veiksmingas vykdymo užtikrinimas ir aukų apsauga. Juo pirmą kartą parengiamas tikslinis ir koordinuotas ES požiūris siekiant kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje. Šis požiūris grindžiamas minimaliomis taisyklėmis, kurios suteikia pridėtinės vertės galiojančioms nacionalinėms, ES ir tarptautinėms taisyklėms, kartu valstybėms narėms paliekant lankstumo jas įgyvendinant.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pagal pasirinktą pasiūlymo teisinį pagrindą tinkama priemonė yra direktyva, priimama pagal įprastą teisėkūros procedūrą. Šiuo pasiūlymu siekiama užtikrinti supaprastinimą, kuris būtų naudingas atitinkamiems specialistams ir aukoms, kadangi vienoje priemonėje bus skaidriai išdėstytos atitinkamos ES taisyklės.

Vietoje esamų priemonių pakeitimo pasirinkta konkreti direktyva dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje. Šios direktyvos taisyklės bus taikomos kartu su Nusikaltimų aukų teisių direktyvoje, kuri yra ES bendra teisinė sistema aukų teisių srityje, nustatytomis taisyklėmis. Tam tikromis šios direktyvos nuostatomis nustatomos konkrečios priemonės, papildančios bendrąsias taisykles, panašiai kaip ir kitų konkrečių nusikaltimų aukoms, pavyzdžiui, prekybos žmonėmis, seksualinės prievartos prieš vaikus ir terorizmo aukoms.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Rengdama poveikio vertinimo ataskaitą Komisija įvertino galiojančių ES teisės aktų dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo atitinkamų nuostatų poveikį. Kartu buvo apžvelgtos valstybių narių politikos ir teisėkūros priemonės.

Parengiamasis darbas taip pat buvo grindžiamas naujausiomis Nusikaltimų aukų teisių direktyvos³² ir Europos apsaugos orderio direktyvos³³ stebėsenos ataskaitomis. Komisija šį darbą atliko koordinuodama veiksmus su būsimais bendraisiais Nusikaltimų aukų direktyvos, Kovos su seksualine prievarta prieš vaikus direktyvos ir Kovos su prekyba žmonėmis direktyvos vertinimais.

Analizė rodo, kad atitinkamuose ES teisės aktuose smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų teisės numatytos labai selektyviai. Tai padaryta pagal teisės aktus, kurie visų pirma nėra taikomi šių rūšių smurtui (dėl sąveikos su galiojančiais ES teisės aktais žr. pirmiau pateiktą dabartinės padėties apžvalgą). ES priemonės nėra aiškiai skirtos smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms. Atitinkami įpareigojimai nėra pakankamai konkrečiai susiję su smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukomis arba palieka valstybėms narėms didelę veiksmų laisvę. Be to, atitinkami ES teisės aktai vidutiniškai yra priimti seniau nei prieš 10

³² Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR, įgyvendinimo (COM(2020) 188 *final*), paskelbta adresu EUR-Lex - 52020DC0188 - LT - EUR-Lex (europa.eu).

³³ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/99/ES dėl Europos apsaugos orderio įgyvendinimo (COM(2020) 187 *final*), paskelbta adresu EUR-Lex - 52020DC0187 - LT - EUR-Lex (europa.eu).

metų. Per šį laikotarpį aukų poreikiai nebuvo pakankamai tenkinami ir į juos turėtų būti atitinkamai atsižvelgta.

- **Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais**

Rengdama šią teisėkūros iniciatyvą Komisija plačiai konsultavosi su suinteresuotaisiais subjektais. Tai darydama Komisija siekė surinkti naujausią informaciją ir ekspertines žinias, taip pat parengti veiksmingas kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje priemones, kaip nurodyta suinteresuotųjų subjektų strategijoje, kuria grindžiama ši iniciatyva. Komisija taip pat atsižvelgė į atitinkamus ankstesnių konsultacijų rezultatus. 2016 m. Komisija atliko „Eurobarometro“ apklausą dėl smurto dėl lyties, kurioje dalyvavo daugiau kaip 27 000 respondentų iš visų ES valstybių narių³⁴. Ši apklausa padėjo parengti ir patikrinti politikos galimybes.

Daugelis **suinteresuotųjų subjektų** ragino imtis aktyvesnių ES teisėkūros ir ne teisėkūros veiksmų smurto prieš moteris ir smurto šeimoje srityje. Išsamesnė informacija apie atskiras konsultacijas pateikta tolesniame skirsnyje.

2021 m. vasario 8 d. – gegužės 10 d. [Komisijos konsultacijų svetainėje](#) surengtos **atviros viešos konsultacijos „Aukų apsauga ir nusikaltėlių baudimas“**. Visuomenei pateikti klausimai buvo susiję su įvairiais smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo aspektais. Visų pirma klausimai buvo susiję su atitinkamomis valstybių narių priemonėmis, tolesnio reglamentavimo poreikiu ir tinkamiausiomis politikos galimybėmis. Pagrindiniai rezultatai:

- Apklausa parodė, kad problema yra ta, kad visuomenė nepakankamai žino apie tokio pobūdžio smurtą arba jį laiko privačiu klausimu. Be to, apklausa parodė, kad nėra pakankamai tarnybų ir veiksmų, kurie aukoms suteiktų daugiau galių ir paskatintų jas pasisakyti. Kalbant apie **galimas tolesnes prevencijos priemones**, dauguma laikėsi nuomonės, jog yra svarbu kovoti su žalingais lyčių stereotipais.
- 60 proc. respondentų manė, kad būtina tobulinti dabartinės struktūros, kad **smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms būtų teikiama informacija** apie jų teises, **tarnybas**, į kurias jos gali kreiptis, ir tolesnius veiksmus joms pateikus **skundą**. Kalbant apie šios informacijos savalaikiškumą ir jos prieinamumą, dauguma respondentų manė, kad informacija nėra teikiama pakankamai greitai (43 proc.), ją sunku rasti (42 proc.), ji nenuosekli ir išskaidyta skirtinguose šaltiniuose (42 proc.).
- 73 proc. respondentų manė, kad tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenimis reikia **papildomų priemonių, kuriomis būtų geriau užtikrinta teisė kreiptis į teismą** smurto prieš moteris ir smurto šeimoje atvejais.
- Į klausimą, ar **paramos tarnybos** sistemiškai atsižvelgia į smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų poreikius, apie pusė respondentų (48 proc.) atsakė neigiamai. Atsakymuose į klausimus, ar aukos laiku ir suprantama kalba gauna informaciją apie paramos tarnybas, nuomonės išsiskyrė, tačiau didesnė respondentų dalis atsakė „nežinau“ (41 proc.).

³⁴ Europos Komisija, „Eurobarometro“ apklausa Nr. 449. Smurtas dėl lyties, 2016 m., paskelbta adresu (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2115>). Taip pat Europos Komisija, „Eurobarometro“ apklausa Nr. 428. Lyčių lygybė, 2015 m., paskelbta adresu (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2048>); joje smurtas prieš moteris (visų pirma seksualinis smurtas) buvo laikomas viena iš dviejų sričių, kurių klausimą ES turėtų spręsti kuo skubiau.

- Kalbant apie konkrečias smurto prieš moteris formas, dauguma respondentų manė, kad pagrindines apsaugos nuo priekabiavimo dėl lyties ir seksualinio priekabiavimo spragas lėmė suvokimas, kad tokio priekabiavimo plačioji visuomenė nelaiko problema (66 proc.), kad sankcijos yra nepakankamos (66 proc.) ir kad nuostatos taikomos neveiksmingai (62 proc.).

Komisija surengė bendras išsamias **tikslines konsultacijas** dėl esamos teisinės sistemos poveikio vertinimo ir spragų analizės.

Komisija konsultavosi su valstybėmis narėmis raštu ir seminaro metu. Valstybės narės pareiškė esančios atviros ES veiksmams ir laikėsi nuomonės, kad numatytos priemonės yra tinkamos. Tikslinės konsultacijos su nevyriausybinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis parodė, kad labai pritariama plačiausio užmojo priemonėms. Visų pirma nevyriausybinių organizacijos pabrėžė, kad reikia stiprinti prevencijos ir apsaugos priemones nustatant minimalias taisykles ES lygmeniu, gerinti duomenų rinkimą ir specializuotų paslaugų prieinamumą, taip pat rengti tikslines **mokymo programas specialistams įvairiuose sektoriuose**. Tarptautinės organizacijos pabrėžė, kad reikia papildomų prevencinių priemonių, tokių kaip **ankstyvoji intervencija, prevencijos programos** ir atitinkamų specialistų mokymas.

Kalbant apie **apsaugos ir paramos paslaugas**, tarptautinės organizacijos nustatė, kad **trūksta supratimo apie su lytimi susijusį smurtą**, o tai gali lemti antrinę ir pakartotinę viktimizaciją, bauginimą ir kerštą. Jos nurodė, kad vieno langelio principu grindžiami būdai kreiptis pagalbos yra geriausia praktika. Dėl teisės kreiptis į teismą jos atkreipė dėmesį į trūkumus, susijusius su galimybe gauti žalos atlyginimą iš valstybės arba nusikalstamą veiką padariusio asmens, visų pirma dėl to, kad laikotarpiai, per kuriuos galima reikalauti **žalos atlyginimo**, yra per trumpi ir yra apribojimų, susijusių su reikalavimais dėl moralinės žalos atlyginimo (už tam tikrų rūšių nusikaltimus).

Su socialiniais partneriais surengtame tiksliniame seminare profesinės sąjungos ir darbdaviai pritarė tikslui kovoti su seksualiniu priekabiavimu darbe ir palankiai įvertino tolesnes priemones. Tačiau darbdaviai atsargiai vertino įpareigojimus, kurie jiems būtų nustatyti. Visų pirma socialiniai partneriai pabrėžė, kad siekiant užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir su juo kovoti, labai svarbūs yra **rizikos vertinimai**. Profesinės sąjungos ir darbdaviai pabrėžė socialinių partnerių vaidmens svarbą šioje srityje.

• **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Kad palengvintų parengiamąjį darbą, Komisija pasamdė išorės konsultavimo įmonę atlikti pagalbinių tyrimą. Be to, ji pavedė Europos lyčių lygybės ir nediskriminavimo sričių teisės ekspertų tinklui atlikti lyginamąjį baudžiamosios teisės nuostatų, nacionaliniu lygmeniu Europoje taikomų smurtui dėl lyties prieš moteris, įskaitant smurtą šeimoje ir kibernetinį smurtą, analizę. Be to, Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) atnaujino savo 2014 m. tyrimą dėl nuostolių, kuriuos lemia smurtas prieš moteris. Ši medžiaga papildyta svarbia informacija, gauta iš kitų esamų šaltinių, kaip nurodyta poveikio vertinimo ataskaitos 1 priede.

• **Poveikio vertinimas**

Laikantis geresnio reglamentavimo reikalavimų, rengiant šią iniciatyvą 2020 m. rugsėjo mėn. įsteigta Komisijos tarpžinybinė iniciatyvinė grupė, vadovaujama generalinio sekretoriaus. Nuo 2020 m. rugsėjo mėn. iki 2021 m. spalio mėn. ši grupė posėdžiavo keturis kartus ir dalyvavo keliuose rašytinėse konsultacijose.

Poveikio vertinimo projekte buvo nagrinėjamos įvairios ne teisėkūros ir teisėkūros priemonės, kuriomis siekiama iniciatyvos tikslų. Buvo vertintas kiekvienos pasirinktos galimybės

veiksmingumas, efektyvumas ir nuoseklumas ir padaryta išvada, kad tinkamiausios galimybės priemonių derinys yra proporcingiausias ir nuosekliausias, atsižvelgiant į bendruosius ir konkrečius šios iniciatyvos tikslus.

Kalbant apie numatomą tinkamiausios galimybės poveikį, atlikus kiekybinę analizę nustatytas teigiamas ekonominis poveikis. Sumažėjęs smurto prieš moteris ir smurto šeimoje paplitimas visų pirma galėtų duoti apie 53,1 mlrd. EUR ekonominės naudos, o ilguoju laikotarpiu ši nauda gali siekti apie 82,7 mlrd. EUR. Didžiausią ekonominės naudos potencialą turi sumažėjusios fizinės ir emocinės žalos aukoms sąnaudos (apskaičiuota, kad jos sumažės 32,2–64,5 mlrd. EUR). Socialinis poveikis turėtų įtakos įvairiems suinteresuotiesiems subjektams, t. y. aukoms, liudytojams, nusikalstamą veiką padariusiems asmenims, įmonėms, nacionalinėms valdžios institucijoms ir platesnei visuomenei. Tinkamiausia galimybė pagerintų aukų sveikatą, saugumą ir gyvenimo kokybę (visų pirma dėl apsaugos ir paramos priemonių). Ji taip pat padidintų aukų ir liudytojų informuotumą ir galimybes gauti informaciją apie apsaugos ir paramos paslaugas. Numatoma, kad nusikalstamą veiką padariusiems asmenims skirtų intervencijos programų priemonės turės teigiamą poveikį nusikaltėlių požiūriui ir elgesiui. Darbdavių informavimas ir geresnis darbuotojų, kurie yra priekabiavimo dėl lyties darbe aukos, supratimas ir parama jiems sudarytų sąlygas kurti saugią darbo aplinką. Tai turėtų teigiamą poveikį našumui. Nacionalinėms valdžios institucijoms būtų naudingos priemonės, kuriomis sprendžiama teisinio netikrumo problema ir renkami duomenys – tai padėtų geriau rengti nacionalinę smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo politiką. Didesnis žalingų lyčių stereotipų ir normų pripažinimas plačiojoje visuomenėje turėtų teigiamą poveikį visai visuomenei.

Poveikio vertinimo ataskaitos projektas 2021 m. rugsėjo 15 d. pateiktas Komisijos Reglamentavimo patikros valdybai ir aptartas 2021 m. spalio 13 d. Valdybai pateikus neigiamą nuomonę, 2021 m. gruodžio 1 d. pateikta patikslinta ataskaitos redakcija. Nors valdyba atkreipė dėmesį į pastangas pagerinti poveikio vertinimo atskaitą reaguojant į jos pirmines pastabas, vis dėlto 2022 m. sausio 12 d. valdyba laikėsi neigiamos nuomonės.

Valdyba laikėsi nuomonės, kad poveikio vertinimo ataskaitoje 1) nepakankamai parodytas kelių ES ir valstybių narių lygmens veiksmų poveikis pagrindiniame scenarijuje; 2) nepakankamai aiškiai išdėstyti bendri tikslai ir nepakankamai pagrįstas visapusiško požiūrio poreikis; 3) nepakankamai aiškiai pristatytos konkrečios numatytos priemonės ir konkrečių priemonių deriniai pagal skirtingas galimybes; 4) į patikslintą sąnaudų ir naudos analizę nevisiškai įtrauktas patikslintas priemonių rinkinys ir jis liko neaiškus lyginant galimybes, be kita ko, taikomų kriterijų ir naudotos vertinimo balais metodikos atžvilgiu, ir 5) nepakankamai įvertintas tinkamiausios galimybės, įskaitant pasirinktą *lex specialis* požiūrį, proporcingumas.

Dabartinis pasiūlymas grindžiamas tolesniu kai kurių iškeltų klausimų vertinimu. Priemonės, kurių imtasi nustatytiems trūkumams pašalinti, paaiškintos Komisijos tarnybų darbiname dokumente „*Tolesnis veiksmas, susijęs su antrąja Reglamentavimo patikros valdybos nuomone ir papildoma informacija*“ (SWD(2022) 61), toliau – Komisijos tarnybų darbinis dokumentas. Komisijos tarnybų darbiname dokumente visų pirma paaiškinama, kaip pagrindiniame scenarijuje atsižvelgiama į tai, kas iki šiol pasiekta šioje politikos srityje valstybių narių lygmeniu. Šiuo paaiškinimu taip pat reaguojama į valdybos rekomendaciją pateikti išsamesnę Stambulo konvencijos įgyvendinimo spragų valstybėse narėse ir nepakankamo atsako į padėties raidą, susijusią, be kita ko, su pokyčiais skaitmeninėje srityje, analizę.

Siekiant atsižvelgti į pastabas dėl to, jog nėra aiškių tikslų, Komisijos tarnybų dariniame dokumente paaiškinama, kad pasiūlymo tikslas yra užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui šeimoje kaip nusikalstamai veikai ir su juo kovoti. Siūlomos direktyvos tekste toliau išdėstomi pagrindiniai jos tikslai, paaiškinant, kad šie tikslai bus pasiekti kriminalizuojant tam tikrų formų smurtą prieš moteris (įskaitant išžaginimą, moterų lyties organų žalojimą ir nusikaltimus, susijusius su įvairių formų kibernetiniu smurtu) ir stiprinant smurto aukų apsaugą, jų teisę kreiptis į teismą ir paramą joms, taip pat smurto prevenciją ir veiksmų koordinavimą.

Kalbant apie politikos galimybės pasirinkimą, Komisijos tarnybų dariniame dokumente pateikiami įrodymai, pagrįsti atitinkamų ES aktų vertinimu ir valstybių narių teisės aktų apžvalga bei trūkumų analize, kuriais išsamiau paaiškinama, kodėl pasirinktas visapusiškas požiūris – konkreti direktyva dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje, o ne iš dalies keičiamos esamos horizontaliosios priemonės.

Europos Komisijos geresnio reglamentavimo taisyklėse nustatytais darbo metodais už institucijų ryšius ir perspektyvas atsakingas pirmininko pavaduotojas įgaliojamas patvirtinti tolesnį iniciatyvos, dėl kurios Reglamentavimo patikros valdyba pateikė antrą neigiamą nuomonę, rengimą. Taip pat svarbu pažymėti, kad Reglamentavimo patikros valdybos nuomonės yra poveikio vertinimo kokybės vertinimas, o ne susijusio pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto vertinimas.

Komisija, taip pat atsižvelgdama į už institucijų ryšius ir perspektyvas atsakingo pirmininko pavaduotojo pritarimą, laikosi nuomonės, kad tikslinga tęsti iniciatyvos rengimą dėl šių priežasčių:

- (1) šios iniciatyvos *politinės svarbos* Komisijai, kaip apibrėžta politinėse gairėse;
- (2) *veiksmų skubos*, kad būtų daroma pažanga smurto prieš moteris ir smurto šeimoje, taip pat kibernetinio smurto dėl lyties prevencijos ir kovos su juo srityje, kaip ragino ir Europos Parlamentas;
- (3) *papildomais paaiškinimais ir pateiktais įrodymais* patenkinamai pašalinti Reglamentavimo patikros valdybos nustatyti trūkumai ir pakeistame teisės akto pasiūlyme į juos atsižvelgta.

Taigi dabartinis pasiūlymas grindžiamas tolesniu kai kurių valdybos iškeltų klausimų vertinimu.

- **Pagrindinės teisės**

Siūloma direktyva bus sustiprinta tam tikrų pagrindinių teisių apsauga, visų pirma:

- **teisė į gyvybę** (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 2 straipsnis), **teisė į asmens neliečiamybę** (Chartijos 3 straipsnis), **nežmoniško ar žeminančio elgesio draudimas** (Chartijos 4 straipsnis), **teisė į privatų ir šeimos gyvenimą** (Chartijos 7 straipsnis), **teisė į asmens duomenų apsaugą** (Chartijos 8 straipsnis), pavyzdžiui, dėl to, kad ja nustatomos priemonės, kuriomis užtikrinama aukų, jų privataus gyvenimo ir asmens duomenų apsauga ir užkertamas kelias smurtui kriminalizuojant tam tikrus veiksmus, užtikrinant asmenų, kuriems kyla rizika, apsaugą (remiantis rizikos vertinimu ir atsižvelgiant į paramos priemones) ir rengiant atitinkamus specialistus atpažinti tokį smurtą ir tinkamai į jį reaguoti;
- **vaiko teisės** (Chartijos 24 straipsnis), pavyzdžiui, pripažįstant vaikus liudytojus tiesioginėmis smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukomis ir numatant konkrečias

vaikų apsaugos ir paramos jiems priemonės, taip pat užtikrinant, kad bylos būtų nagrinėjamos atsižvelgiant į vaiko interesus;

- **aukų teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą** (Chartijos 47 straipsnis), pavyzdžiui, užtikrinant veiksmingesnį smurto prieš moteris ir smurto šeimoje tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą už jį (pvz., baudžiamasis persekiojimas savo iniciatyva už tam tikrus nusikaltimus ir kaip viešojo intereso klausimas, suteikiant galimybių aukoms pranešti apie atvejus internete ir parengiant gaires teisėsaugos ir teisminės institucijoms) ir užtikrinant aukų teisę reikalauti visapusiško žalos atlyginimo iš nusikalstamą veiką padariusio asmens ir to, kad atitinkamas sprendimas būtų priimtas to paties proceso metu;
- **nediskriminavimas ir moterų ir vyrų lygybė** (Chartijos 21 ir 23 straipsniai), pavyzdžiui, smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje laikant sunkia draudžiama moterų ir vyrų diskriminacijos forma ir mažinant tokio pobūdžio smurto pavojų pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims ir didesnės rizikos grupėms; nustatant reikalavimą vykdyti tikslinę informuotumo didinimo ir informacijos teikimo veiklą, kad būtų galima pasiekti rizikos grupes ir sudaryti joms palankesnes sąlygas naudotis paramos paslaugomis;
- **teisės į socialinę paramą ir sveikatos priežiūrą** (Chartijos 34 ir 35 straipsniai), pavyzdžiui, teikiant specializuotas paramos paslaugas, visų pirma seksualinio smurto aukoms (pvz., skubi medicininė parama, teismo medicinos įrodymų rinkimas išžaginimo atvejais, psichologinės konsultacijos ir traumų gydymas).

Siūlomoje direktyvoje tinkamai atsižvelgiama į įtariamųjų **nekaltumo prezumpciją ir teisę į gynybą (Chartijos 48 straipsnis)**, taip pat į **teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei baudmės proporcingumo principus (Chartijos 49 straipsnis)**. Kalbant apie **teisę į saviraiškos laisvę (Chartijos 11 straipsnis)**, nuostatos dėl neteisėto turinio pašalinimo arba blokavimo taikomos tik tiek, kiek tai tikrai būtina ir proporcinga direktyvos tikslui pasiekti.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Numatyta, kad dėl siūlomos direktyvos ES biudžetas patirs šias išlaidas:

- duomenų rinkimo priemonės kūrimas ir diegimas – vienkartinės Europos lyčių lygybės instituto (toliau – EIGE) išlaidos;
- duomenų rinkimo priemonės techninė priežiūra ir naudojimas – pasikartojančios EIGE išlaidos;
- bendrų duomenų išskaidymo ir metodikos kūrimas ir diegimas bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis – pasikartojančios EIGE išlaidos;
- gairių, skirtų suderinti ir standartizuoti nusikalstamumo statistiką apie smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje, rengimas, pagalba valstybėms narėms rinkti duomenis – pasikartojančios EIGE išlaidos.

EIGE išlaidos išsamiai paaiškinamos pridedamoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje. Iš viso administraciniams duomenims rinkti EIGE reikėtų šių finansinių ir žmogiškųjų išteklių:

- vienkartinės diegimo išlaidos – 200 000 EUR;
- metinės techninės priežiūros ir eksploataavimo išlaidos – 750 000 EUR;
- darbuotojai – vienas (etato ekvivalentas) laikinasis tarnautojas nuo 2025 m. ir du (etato ekvivalentai) sutartininkai nuo 2025 m. (iš viso trys).

5. KITI ELEMENTAI

• Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka

Valstybės narės turės perkelti direktyvą į nacionalinę teisę praėjus dvejiems metams nuo jos įsigaliojimo. Jos turės pranešti Komisijai apie nacionalines įgyvendinimo priemones. Be to, praėjus 7 metams nuo direktyvos įsigaliojimo, valstybės narės turės pateikti Komisijai jos įgyvendinimo ataskaitas. Pasibaigus šiam laikotarpiui, ataskaitos turi būti teikiamos reguliariai, pateikiant valstybėms narėms klausimyną. Sugriežtinti duomenų rinkimo reikalavimai pagal šį pasiūlymą bus pagrindas stebint ir vertinant iniciatyvos poveikį konkrečioms jos tikslams. Pasiūlymo stebėseną ir vertinimą visų pirma bus grindžiami dabartiniais suderintais EIGE parengtais rodikliais. Šį darbą rėms ir papildys planuojamos derinimo priemonės, susijusios su suskirstytų administracinių duomenų rinkimu (įskaitant iš teisėsaugos institucijų, teismų, socialinių ir sveikatos priežiūros tarnybų) ir įpareigojimu atlikti reguliarius tyrimus smurto prieš moteris ir smurto šeimoje srityje ir siųsti atitinkamus duomenis Komisijai (Eurostatui). Išsami informacija bus pateikta stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo plane, kurį parengs Komisija.

• Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas

1 skyriuje išdėstytos bendros nuostatos, įskaitant dalyką (1 straipsnis), ir ypatingas dėmesys skiriamas smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms, kurioms kyla didesnė tokio smurto rizika (2 straipsnis). Šio pasiūlymo taikymo sritis apima jame apibrėžtas nusikalstamas veikas, smurto prieš moteris arba smurto šeimoje veiksmus, kurie kriminalizuojami pagal Sąjungos teisę arba nacionalinius teisės aktus (3 straipsnis). Šiame skyriuje taip pat pateikiamos pagrindinių direktyvoje vartojamų sąvokų apibrėžtys (4 straipsnis).

2 skyriuje pateiktos bendros nuostatos dėl minimalių taisyklių, susijusių su nusikalstamų veikų ir bausmių apibrėžtimi pagal SESV 83 straipsnio 1 dalį. Šie nusikaltimai yra susiję su tam tikromis smurto prieš moteris arba smurto šeimoje formomis, kurios prilygsta moterų seksualiniam išnaudojimui arba kompiuteriniams nusikaltimams. Nors nuo šių nusikaltimų neproporcingai kenčia moterys, kriminalizavimas pagal šį skyrių taikomas visoms aukoms, įskaitant vyrus ir nebinarinio lytiškumo asmenis, išskyrus išžaginimo ir moterų lyties organų žalojimo atvejais. ES lygmeniu jie kriminalizuojami tik tais atvejais, kai jie vykdomi prieš moteris ar vaikus pagal SESV 83 straipsnio 1 dalyje nustatytą teisinį pagrindą, kuris susijęs tik su moterų ir vaikų seksualiniu išnaudojimu. Šiame skyriuje numatytas minimalus išžaginimo nusikaltimų, nukreiptų prieš moteris, (5 straipsnis), ir moterų lyties organų žalojimo nusikaltimų (6 straipsnis) suderinimas. Atsižvelgiant į spartų dabartinės skaitmeninės transformacijos tempą ir dažnėjantį kibernetinį smurtą, jame taip pat nustatytos minimalios taisyklės dėl tam tikrų kompiuterinių nusikaltimų: dalijimosi intymia ar manipuliuota medžiaga be sutikimo (7 straipsnis), nusikaltimų, susijusių su persekiojimu kibernetinėje erdvėje (8 straipsnis), nusikaltimų, susijusių su priekabiavimu kibernetinėje erdvėje (9 straipsnis) ir neapykantos ar smurto kurstymas kibernetinėje erdvėje (10 straipsnis). 11 straipsnyje pateikiamos nuostatos dėl tokių nusikaltimų kurstymo, pagalbos ir bendrininkavimo juo vykdant ir kėsಿನimosi juos vykdyti. 12 straipsnyje nustatytas minimalus didžiausios sankcijos, taikytinos už 5–11 straipsniuose apibrėžtus nusikaltimus, dydis, o 13 straipsnyje apibrėžiamos sunkinančios aplinkybės. Taisyklės dėl jurisdikcijos ir senaties terminų pateiktos 14 ir 15 straipsniuose.

3 skyrius skirtas visų formų smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų apsaugai ir teisei kreiptis į teismą. Šis skyrius taikytinas visoms smurto prieš moteris ir smurto šeimoje nusikaltimų aukoms. Nors šiame pasiūlyme daugiausia dėmesio skiriama smurto, nuo kurio neproporcingai kenčia moterys, rūšims, juo neatmetama galimybė vyrams ar nebinarinio

lytiškumo asmenims naudotis aukų teisėmis, jei jie tampa tokio smurto, įskaitant smurtą šeimoje, aukomis.

Šiame skyriuje pateikiamos taisyklės dėl pranešimo apie smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje siekiant užtikrinti, kad už tokius nusikaltimus būtų galima lengvai patraukti baudžiamojon atsakomybėn (16 straipsnis). Tai reiškia, kad tokie pranešimai tvarkomi operatyviai ir skatinama pranešti apie tokius nusikaltimus, pavyzdžiui, kai kuriais atvejais pašalinant konfidencialumo taisyklėmis nustatytas kliūtis, užtikrinant, kad apie nusikaltimus lengvai galėtų pranešti vaikai, ir užtikrinant, kad dokumentų neturintys asmenys ir asmenys, kurių gyventojų statusas yra neaiškus, nebijotų pranešti apie smurtą. Šiuo paskutiniu aspektu pagal šią direktyvą jokių būdu nenustatoma asmenų, pranešančių apie smurtą, teisė į gyventojų statusą. 17 straipsniu užtikrinama, kad nusikaltimai būtų veiksmingai tiriami ir už juos būtų vykdomas baudžiamasis persekiojimas, kad būtų pakankamai ekspertinių žinių ir išteklių ir kad už išžaginimu laikomus nusikaltimus baudžiamasis persekiojimas būtų vykdomas *ex officio*. Šiame skyriuje nustatytas individualus rizikos vertinimas siekiant nustatyti aukų apsaugos ir paramos poreikius (18 ir 19 straipsniai). Šis vertinimas suprantamas kaip neatsiejama esamo individualaus vertinimo pagal Nusikaltimų aukų teisių direktyvą dalis ir turi būti pritaikytas konkrečioms smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų poreikiams. 20 straipsnyje nustatytos pareigos užtikrinti, kad aukos būtų nukreipiamos į tinkamas paramos tarnybas, pavyzdžiui, užtikrinant, kad paramos tarnybos iniciatyviai susisiektų su aukomis. Šiuo straipsniu taip pat siekiama užtikrinti atitiktį duomenų apsaugos taisyklėms. Be to, šiame skyriuje nustatyta, kad valstybės narės turi numatyti skubius draudimo ir apsaugos orderius, kad užtikrintų veiksmingą aukų apsaugą (21 straipsnis). 22 straipsnyje nustatyta, kad galimi klausimai, susiję su aukos seksualiniu elgesiu praeityje, neįtraukiami į nusikalstamos veikos tyrimus ir teismo procesus, nedarant poveikio teisėms į gynybą. Šiame skyriuje taip pat nustatyta pareiga teisėsaugos ir teisminėms institucijoms pateikti gaires siekiant užtikrinti, kad su aukomis būtų tinkamai elgiamasi viso proceso metu ir kad smurto prieš moteris ir smurto šeimoje atvejai būtų tinkamai nagrinėjami (23 straipsnis). Šiame skyriuje taip pat nustatyta, kad nacionalinės įstaigos, pavyzdžiui, lygybės įstaigos, yra kompetentingos, pavyzdžiui, padėti smurto prieš moteris ir smurto šeimoje (abi šio smurto rūšys yra sunkių formų moterų diskriminacija) aukoms ir jas konsultuoti (24 straipsnis). Tokioms įstaigoms taip pat suteikiama teisė veikti aukų vardu baudžiamajame procese, kai jos mano, kad tai tikslinga. 25 straipsniu užtikrinamas internetinio turinio, susijusio su kibernetinio smurto nusikaltimais, pašalinimas ir nukentėjusių naudotojų galimybės apskusti teismine tvarka. Aukų teisė reikalauti žalos atlyginimo iš nusikalstamą veiką padariusio asmens aptariama 26 straipsnyje.

4 skyriuje pateikiamos nuostatos dėl paramos aukoms, kurią aukos turi gauti prieš baudžiamąjį procesą, jo metu ir tinkamą laiką po jo. 27 straipsnyje nustatytos specialios paslaugos, tvarka ir specialūs ištekliai paramos tarnyboms, kurios teikia specializuotas paslaugas smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms. Šiame skyriuje taip pat numatyta konkreti ir skubi parama prievartą patyrusių moterų krizių ar seksualinio smurto aukų nukreipimo centruose (28 straipsnis) ir specializuota parama moterų lyties organų žalojimo aukoms (29 straipsnis). Valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad seksualinio priekabiavimo darbe aukos galėtų naudotis konsultavimo paslaugomis už darbo vietos ribų, įskaitant konsultacijas darbdaviams, kaip tinkamai spręsti tokių nusikaltimų klausimą (30 straipsnis). Valstybės narės turi įsteigti nacionalines pagalbos telefonu linijas aukoms ir užtikrinti, kad jos veiktų suderintu ES lygmens numeriu (31 straipsnis). Aukoms turi būti suteikta galimybė be atrankos naudotis specializuotomis prieglaudomis arba kitomis laikinomis apgyvendinimo paslaugomis siekiant užtikrinti, kad po patirto smurto joms būtų padedama grįžti į savarankišką gyvenimą (32 straipsnis). Be to, valstybės narės turi suteikti

tinkamą apsaugą ir paramą nukentėjusiems vaikams atsižvelgdamos į vaiko interesus (33 straipsnis). Tai, be kita ko, yra saugių vietų suteikimas vaikams, kuriuos lanko nusikalstama veikla padarę tėvai, turintys bendravimo teises (34 straipsnis). 35 straipsnyje aukoms, priklausančioms rizikos grupėms, suteikiamos apsaugos priemonės, pavyzdžiui, geresnės prieigos galimybės neįgalioms aukoms.

5 skyriaus nuostatose kalbama apie veiksmingą smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevenciją. Tai, be kita ko, yra pareiga vykdyti informuotumo didinimo kampanijas ir mokslinių tyrimų bei švietimo programas, taip pat plačiai skleisti atitinkamą informaciją (36 straipsnis). Specialistai, kurie labiausiai tikėtina, jog bendraus su aukomis, turi būti mokomi ir jiems turi būti teikiama tikslinė informacija. Taip siekiama užtikrinti, kad tokie specialistai galėtų tinkamai reaguoti ir nustatyti smurto atvejus, o atsakingos organizacijos galėtų veiksmingai koordinuoti jų veiksmus (37 straipsnis). 38 straipsnyje numatytos intervencijos programos, kuriose taip pat gali savanoriškai dalyvauti asmenys, kurie baiminasi, jog gali padaryti tokių nusikaltimų.

6 skyriuje pateiktos valstybių narių nacionalinės politikos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje koordinavimo taisyklės, taip pat nuostatos dėl koordinavimo ES lygmeniu. Siekiant supaprastinti nacionalinę politiką ir užtikrinti veiksmingą daugiapakopį atsaką į tokio pobūdžio smurtą, 39 straipsnyje nustatytas reikalavimas valstybėms narėms paskirti arba įsteigti oficialią įstaigą, kuri koordinuotų ir prižiūrėtų šios srities politiką. Šį reikalavimą papildė 40 straipsnyje nustatyta pareiga užtikrinti veiksmingą visų paramą aukoms teikiančių agentūrų veiklos koordinavimą ir bendradarbiavimą. Nevyriausybinių organizacijų yra pagrindiniai veikėjai, teikiantys paramą aukoms ir užkertantys kelią smurtui. 41 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės turėtų bendradarbiauti su nevyriausybėmis organizacijomis ir konsultuoti jas atitinkamos politikos klausimais. Siekdamas užtikrinti, kad šiame pasiūlyme apibrėžtas kibernetinis murtas būtų traktuojamas tinkamai, valstybės narės turi sudaryti palankesnes sąlygas tarpininkavimo paslaugų teikėjams imtis savireguliacijos priemonių (42 straipsnis). 43 straipsniu siekiama palengvinti valstybių narių bendradarbiavimą, kad būtų užtikrintas keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais, siekiant kuo veiksmingiau įgyvendinti šią direktyvą. Duomenų rinkimas ir moksliniai tyrimai yra labai svarbūs rengiant tinkamas politikos priemones smurto prieš moteris ir smurto šeimoje srityje. Siekiant užtikrinti palyginamų duomenų prieinamumą ES lygmeniu, 44 straipsnyje nustatytos duomenų rinkimo visose valstybėse narėse taisyklės. Atsižvelgiant į EIGE patirtį ir šioje srityje vykdomą darbą, jis turi padėti valstybės narėms rengti bendrą metodiką ir rinkti duomenis.

7 skyriuje pateiktos baigiamosios šios direktyvos nuostatos. 45 straipsniu iš dalies keičiama Kovos su seksualine prievarta prieš vaikus direktyva, kad būtų užtikrintas nuoseklumas įtraukiant įsiskverbimo seksualiniais tikslais nusikaltimą ir paaiškinta, kad aplinkybės, kuriomis vaikas, sulaukęs amžiaus, kai gali būti duotas sutikimas lytiškai santykiauti, negali teisėtai duoti sutikimo, apima šio pasiūlymo 5 straipsnyje nurodytas aplinkybes. 46 straipsnis susijęs su apsaugos lygiu, o 47 straipsnyje nustatyta valstybių narių pareiga teikti ataskaitas. 48 straipsnyje paaiškinamas ryšys su kitomis direktyvomis ir pateikiamos sąlygos dėl nešališkumo. Šiame straipsnyje paaiškinama, kad nuostatos taikomos kartu su Nusikaltimų aukų teisių direktyvos, Kovos su prekyba žmonėmis direktyvos, Kovos su seksualine prievarta prieš vaikus direktyvos ir [pasiūlymo dėl Skaitmeninių paslaugų akto] nuostatomis. Tai reiškia, kad aukoms turėtų būti taikoma visų joms taikomų direktyvų apsauga. 49 straipsnyje pateikta nekintamumo išlyga. 50 straipsnyje pateiktos šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę nuostatos. 51 straipsnyje nurodyta, kada direktyva įsigalios, o 52 straipsnyje nurodyta, kam ji skirta.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA**dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 82 straipsnio 2 dalį ir 83 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,

laikydami įprastą teisėkūros procedūrą,

kadangi:

- (1) šios direktyvos tikslas – sukurti išsamią sistemą, skirtą veiksmingai kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje visoje Sąjungoje. Šio tikslo siekiama stiprinant ir nustatant priemones šiose srityse: atitinkamų nusikalstamų veikų ir bausmių apibrėžtis, aukų apsauga ir teisė kreiptis į teismą, parama aukoms, prevencija, koordinavimas ir bendradarbiavimas;
- (2) vyrų ir moterų lygybė ir nediskriminavimas yra pagrindinės Sąjungos vertybės ir pagrindinės teisės, įtvirtintos atitinkamai Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 21 ir 23 straipsniuose. Smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje kelia pavojų šiems principams, menkina moterų ir mergaičių teises į lygybę visose gyvenimo srityse;
- (3) smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje pažeidžia Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintas pagrindines teises, tokias kaip teisė į žmogaus orumą, teisė į gyvybę ir asmens neliečiamybę, nežmoniško ar žeminančio elgesio draudimas, teisė į privatų ir šeimos gyvenimą, asmens duomenų apsauga ir vaiko teisės;
- (4) ši direktyva turėtų būti taikoma nusikalstamiems veiksams, prilygstantiems smurtui prieš moteris arba smurtui šeimoje, kuris laikomas nusikaltimu pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę. Šis smurtas apima šioje direktyvoje apibrėžtas nusikalstamas veikas, t. y. išžaginimą, moterų lyties organų žalojimą, dalijimąsi intymia ar manipuluota medžiaga be sutikimo, persekiojimą kibernetinėje erdvėje, priekabiavimą kibernetinėje erdvėje, smurto ir neapykantos kurstymą kibernetinėje erdvėje ir nusikalstamą elgesį, kuriam taikomos kitos Sąjungos priemonės, visų pirma Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/36/ES² ir 2011/93/ES³, kuriose apibrėžtos nusikalstamos veikos,

¹ OL C , , p. .

² 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos (OL L 101, 2011 4 15, p. 1–11).

susijusios su seksualiniu vaikų išnaudojimu ir prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais. Galiausiai tam tikros nusikalstamos veikos, kurios pagal nacionalinę teisę patenka į smurto prieš moteris apibrėžtį. Tai, be kita ko, yra moterų žudymas dėl lyties, seksualinis priekabiavimas, seksualinė prievarta, persekiojimas, ankstyva ir priverstinė santuoka, priverstinis abortas, priverstinė sterilizacija ir įvairių formų kibernetinis smurtas, pavyzdžiui, seksualinis priekabiavimas internete, tyčiojimasis internete ar nepageidaujamas akivaizdžiai seksualinio turinio medžiagos gavimas. Smurtas šeimoje yra smurto forma, kuri gali būti atskirai kriminalizuota pagal nacionalinę teisę arba priskiriama nusikalstamoms veikoms, kurios padaromos šeimoje ar namų ūkyje arba tarp buvusių ar esamų sutuoktinių;

- (5) priemonės pagal šią direktyvą parengtos siekiant patenkinti konkrečius moterų ir mergaičių poreikius, atsižvelgiant į tai, kad jos neproporcingai kenčia nuo smurto formų, kurioms taikoma ši direktyva, t. y. smurto prieš moteris ir smurto šeimoje. Tačiau šioje direktyvoje pripažįstama, kad kiti asmenys taip pat gali tapti šių formų smurto aukomis ir jiems turėtų būti taikomos joje numatytos priemonės. Todėl sąvoka „auka“ turėtų reikšti visus asmenis, nepriklausomai nuo jų biologinės ar socialinės lyties;
- (6) dėl savo pažeidžiamumo vaikai, kurie yra smurto prieš moteris ar smurto šeimoje liudytojai, patiria tiesioginę emocinę žalą, kuri daro poveikį jų vystymuisi. Todėl tokie vaikai turėtų būti laikomi aukomis ir jiems turėtų būti taikomos tikslinės apsaugos priemonės;
- (7) smurtas prieš moteris yra nuolatinė struktūrinės moterų diskriminacijos, kurią lemia istoriškai susiklostę nevienodi moterų ir vyrų galios santykiai, apraiška. Tai yra tokios formos smurtas dėl lyties, kurį prieš moteris ir mergaites daugiausia vykdo vyrai. Jis kyla iš socialiniu požiūriu suformuotų vaidmenų, elgsenos, veiklos ir požymių, kuriuos tam tikra visuomenė laiko tinkamais moterims ir vyrams, kuriuos paprastai apima sąvoka „socialinė lytis“;
- (8) smurtas šeimoje yra rimta socialinė problema, kuri dažnai lieka nematoma. Ji gali sukelti sunkią psichologinę ir fizinę traumą su sunkiomis pasekmėmis, nes nusikalstamą veiką padaręs asmuo paprastai yra aukoms žinomas asmuo, kuriuo, jų manymu, jos galėtų pasitikėti. Toks smurtas gali būti įvairių formų, įskaitant fizinį, seksualinį, psichologinį ir ekonominį. Smurtas šeimoje gali pasireikšti nepriklausomai nuo to, ar nusikalstamą veiką padaręs asmuo priklauso tam pačiam namų ūkiui kaip auka, ar ne;
- (9) atsižvelgiant į šių rūšių nusikaltimų ypatumus, būtina nustatyti išsamų taisyklių rinkinį, kuriuo būtų tikslingai sprendžiama nuolatinė smurto prieš moteris ir smurto šeimoje problema ir atsižvelgiama į konkrečius smurto aukų poreikius. Galiojančių Sąjungos ir nacionalinio lygmens nuostatų nepakanka, kad būtų galima veiksmingai kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje ir užkirsti jam kelią. Visų pirma direktyvose 2011/36/ES ir 2011/93/ES daugiausia dėmesio skiriama konkrečioms tokio smurto formoms, o Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2012/29/ES⁴

³ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR (OL L 335, 2011 12 17, p. 1–14).

⁴ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL L 315, 2012 11 14, p. 57).

nustatyta bendra nusikaltimų aukoms skirta sistema. Nors smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms suteikiama tam tikrų apsaugos priemonių, nėra numatyta, kaip patenkinti konkrečius jų poreikius;

- (10) šia direktyva remiami valstybių narių priimti tarptautiniai įsipareigojimai kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje ir užkirsti jiems kelią, visų pirma pagal Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (CEDAW)⁵ ir, atitinkamais atvejais, Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (toliau – Stambulo konvencija)⁶, taip pat 2019 m. birželio 21 d. Ženevoje pasirašytą Tarptautinės darbo organizacijos konvenciją dėl smurto ir priekabiavimo darbo pasaulyje panaikinimo;
- (11) smurtas prieš moteris ir smurtas šeimoje gali paaštrėti, kai jis susijęs su diskriminacija dėl lyties ir diskriminacija kitais pagrindais, kurie draudžiami pagal Sąjungos teisę, t. y. dėl tautybės, rasės, odos spalvos, etninės ar socialinės kilmės, genetinių požymių, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, nuosavybės, gimimo, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos. Todėl valstybės narės turėtų tinkamai atsižvelgti į nuo tokios sąveikinės diskriminacijos kenčiančias aukas, numatydamos konkrečias priemones, kai esama tarpusavyje susijusių diskriminacijos formų. Didesnė rizika patirti smurtą dėl lyties visų pirma kyla lesbietėms, biseksualioms, translytėms, nebinarinio seksualumo, interseksualioms ir queer (LBTIQ) moterims, neįgalioms moterims ir rasinėms ar etninėms mažumoms priklausančioms moterims;
- (12) smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms kyla didesnė bauginimo, keršto, antrinės ir pakartotinės viktimizacijos rizika. Todėl ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas šiai rizikai ir būtinybei apsaugoti tokių aukų orumą ir fizinę neliečiamybę;
- (13) išžaginimas yra vienas iš sunkiausių nusikaltimų, kuriuo pažeidžiama asmens seksualinė neliečiamybė, ir nusikaltimas, nuo kurio neproporcingai kenčia moterys. Jis susijęs su nusikalstamą veiką padariusio asmens ir aukos galios disbalansu, dėl kurio nusikalstamą veiką padaręs asmuo gali seksualiai išnaudoti auką tokiais tikslais kaip asmeninis pasitenkinimas, dominavimo įtvirtinimas, socialinio pripažinimo siekimas, paaukštinimas ar galima finansinė nauda. Daugelyje valstybių narių išžaginimo nusikaltimo požymiai vis dar yra jėgos naudojimas, grasinimai ar prievarta. Kitose valstybėse narėse pakanka sąlygos, kad auka nėra davusi sutikimo dėl seksualinio veiksmo. Tik pastarasis požiūris užtikrina visapusišką aukų lytinės neliečiamybės apsaugą. Todėl būtina užtikrinti vienodą apsaugą visoje Sąjungoje nustatant moterų išžaginimo nusikaltimo sudėties požymius;
- (14) išžaginimas turėtų aiškiai apimti visų rūšių seksualinį įsiskverbimą su bet kuria kūno dalimi ar daiktu. Sutikimo nebuvimas turėtų būti pagrindinis ir esminis išžaginimo apibrėžties elementas, atsižvelgiant į tai, kad vykdant šį nusikaltimą dažnai netaikomas fizinis smurtas ir nenaudojama jėga. Pirminį sutikimą turėtų būti galima atšaukti bet kuriuo veiksmo metu, atsižvelgiant į aukos seksualinę autonomiją, ir jis neturėtų automatiškai reikšti sutikimo dėl veiksmų ateityje. Seksualinis įsiskverbimas be sutikimo turėtų būti laikomas išžaginimu net ir tuo atveju, kai jis įvykdomas prieš sutuoktinį ar lytinį partnerį;

⁵ [Konvencija dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims](#) (CEDAW), JT Generalinė Asamblėja, 1979 m.

⁶ [Konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo](#) (Stambulo konvencija), Europos Taryba, 2011 m.

- (15) kalbant apie išžaginimu laikomas nusikalstamas veikas, nusikalstamą veiką padarę asmenys, kurie anksčiau buvo nuteisti už tokio paties pobūdžio nusikalstamas veikas, turėtų būti įpareigoti dalyvauti intervencijos programose, kad būtų sumažinta recidyvo rizika;
- (16) siekiant spręsti nepataisomos ir visą gyvenimą trunkančios moterų lyties organų žalojimo aukoms padarytos žalos problemą, baudžiamosios teisės aktuose turėtų būti konkrečiai ir tinkamai sprendžiamas šios nusikalstamos veikos klausimas. Moterų lyties organų žalojimas yra išnaudojimo praktika, susijusi su mergaitės ar moters lyties organais ir vykdoma siekiant išsaugoti ir įtvirtinti dominavimą moterų ir mergaičių atžvilgiu ir vykdyti mergaičių ir moterų seksualumo socialinę kontrolę; kartais tai daroma vaikų ar priverstinės santuokos arba smurto šeimoje atvejais. Moterų lyties organų žalojimas gali būti tradicinė praktika, kurią kai kurios bendruomenės atlieka savo narėms moterims. Šis nusikaltimas turėtų apimti praktiką, vykdomą ne dėl medicininių priežasčių. Terminas „ekscizija“ turėtų reikšti dalinį ar visišką klitorio ir didžiųjų lytinių lūpų pašalinimą. „Infibuliacija“ turėtų apimti didžiųjų lytinių lūpų užvėrimą dalinai susiuvant išorines vulvos lūpas siekiant susiaurinti makšties angą. Terminas „bet kokio kito žalojimo atlikimas“ turėtų reikšti visus kitus moterų lyties organų pakeitimus;
- (17) būtina nustatyti suderintas nusikalstamų veikų ir bausmių, susijusių su tam tikrų formų kibernetiniu smurtu, apibrėžtis. Kibernetinis smurtas ypač dažnai nukreiptas į politikas, žurnalistes ir žmogaus teisių gynėjas ir daro joms poveikį. Jis gali nutildyti moteris ir trukdyti joms dalyvauti visuomenės gyvenime vienodomis sąlygomis su vyrais. Nuo kibernetinio smurto taip pat neproporcingai kenčia moterys ir mergaitės švietimo aplinkoje, pavyzdžiui, mokyklose ir universitetuose, o tai turi neigiamų pasekmių jų tolesniam mokymuisi ir psichikos sveikatai – kraštutiniais atvejais tai gali lemti savižudybę;
- (18) naudojant informacines ir ryšių technologijas kyla pavojus, kad tam tikrų formų kibernetinis smurtas gali lengvai, greitai ir plačiai suintensyvėti, o tai gali sukelti arba pasunkinti didelę ir ilgalaikę žalą aukai. Tokio suintensyvėjimo, kuris yra būtina kelių šioje direktyvoje apibrėžtų kibernetinio smurto nusikaltimų įvykdymo sąlyga, potencialą turėtų reikšti tai, kad tam tikra medžiaga per informacines ir ryšių technologijas tampa prieinama daugybei galutinių naudotojų. Sąvoka „daugybė“ turėtų būti suprantama kaip reiškianti galimybę pasiekti didelį atitinkamų technologijų galutinių naudotojų skaičių, taip sudarant sąlygas dideliame prieinamumui prie tos medžiagos ir galimam tolesniam jos platinimui. Ta sąvoka turėtų būti aiškinama ir taikoma atsižvelgiant į atitinkamas aplinkybes, įskaitant technologijas, naudojamas tam, kad ta medžiaga taptų prieinama, ir būdus, kuriais šiomis technologijomis galima suintensyvinti poveikį;
- (19) visų pirma dėl to, kad intymūs vaizdai ar vaizdo įrašai ir medžiaga, vaizduojanti seksualinius veiksmus, gali būti lengvai, greitai ir plačiai platinami, taip pat dėl jų intymaus pobūdžio, prieinamumas be sutikimo daugeliui galutinių naudotojų pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas gali būti labai žalingas aukoms. Šioje direktyvoje nustatyta nusikalstama veika turėtų apimti visų rūšių tokią medžiagą, pavyzdžiui, vaizdus, nuotraukas ir vaizdo įrašus, įskaitant seksualizuotus vaizdus, garso įrašus ir vaizdo įrašus. Ji turėtų būti susijusi su situacijomis, kai pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas medžiaga padaroma prieinama daugybei galutinių naudotojų be aukos sutikimo, neatsižvelgiant į tai, ar auka sutiko, kad tokia medžiaga būtų sukurta, ar galėjo ją perduoti konkrečiam asmeniui. Nusikalstama veika taip pat turėtų apimti medžiagos kūrimą be sutikimo ar manipuliaciją ja, pavyzdžiui,

redaguojant vaizdus, dėl ko ji atrodo taip, tarsi kitas asmuo atliktų seksualinius veiksmus, jeigu vėliau medžiaga be to asmens sutikimo pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas tampa prieinama daugybei galutinių naudotojų. Toks kūrimas ar manipuliavimas turėtų apimti sintetinės vaizdakaitos medžiagos kūrimą, kai medžiaga pastebimai panaši į esamą asmenį, objektus, vietas ar kitus subjektus ar įvykius, kuriuose vaizduojami kito asmens seksualiniai veiksmai, o kitiems tai klaidingai atrodo, jog medžiaga yra autentiška arba tikra. Siekiant veiksmingai apsaugoti tokio elgesio aukas, taip pat turėtų būti įtrauktas grasinimas tokiu elgesiu;

- (20) persekiojimas kibernetinėje erdvėje yra šiuolaikinė smurto forma, kuri dažnai vykdoma prieš šeimos narius ar tame pačiame namų ūkyje gyvenančius asmenis, tačiau tokį smurtą taip pat vykdo buvę partneriai ar pažįstami asmenys. Paprastai nusikalstamą veiką padaręs asmuo piktnaudžiauja technologijomis, kad sustiprintų prievartinį ir kontroliuojantį elgesį, manipuliavimą ir sekimą, taip didindamas aukos baimę, nerimą ir laipsnišką izoliaciją nuo draugų ir šeimos. Todėl turėtų būti nustatytos minimalios taisyklės dėl persekiojimo kibernetinėje erdvėje. Persekiojimo kibernetinėje erdvėje nusikalstama veika turėtų apimti nuolatinį aukos stebėjimą be jos sutikimo ar teisinio leidimo pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas. Tai gali vykti naudojant aukos asmens duomenis, pavyzdžiui, pavogus tapatybę arba šnipinėjant pasisavinus tokius duomenis įvairiose socialinėse medijose ar pranešimų platformose, jų e. laiškuose ir telefonuose, pavogus slaptažodžius ar įsilaužus į jų įrenginius siekiant patekti į privačią erdvę, įdiegiant geografinės padėties nustatymo programėles, įskaitant persekiojimo programinę įrangą, arba pavogus jų įrenginius. Be to, persekiojimas turėtų apimti aukų stebėseną be to asmens sutikimo ar leidimo naudojant technologinius įrenginius, prijungtus prie daiktų interneto, pavyzdžiui, išmaniuosius buitinius prietaisus;
- (21) turėtų būti nustatytos minimalios taisyklės dėl priekabiavimo kibernetinėje erdvėje, kad būtų užkirstas kelias trečiųjų šalių išpuoliams arba dalyvavimui tokia išpuolyje prieš kitą asmenį, kai grasinant ar įžeidžianti medžiaga tampa prieinama daugybei galutinių naudotojų. Tokie plataus masto išpuoliai, įskaitant koordinuotus internetinius minios išpuolius, gali virsti smurtavimu realybėje arba sukelti didelę psichologinę žalą, o kraštutiniais atvejais gali privesti auką prieš savižudybės. Jie dažnai yra nukreipti prieš žinomus politikus (moteris), žurnalistus ar kitus žinomus asmenis, tačiau jie taip pat gali pasitaikyti kitomis aplinkybėmis, pavyzdžiui, universitetų miesteliuose ar mokyklose. Tokio smurto internete problema turėtų būti sprendžiama visų pirma tais atvejais, kai išpuoliai vykdomi plačiu mastu, pavyzdžiui, kai priekabiavimą prie vieno asmens vykdo didelė asmenų grupė;
- (22) dėl išaugusio naudojimosi internetu ir socialiniais tinklais pastaraisiais metais labai išaugo viešas smurto ir neapykantos, įskaitant dėl biologinės ar socialinės lyties, kurstymas. Interneto sustiprinamas nevaržymo efektas sudaro palankias sąlygas lengvai, sparčiai ir plačiai dalytis neapykantos kalba pasitelkiant skaitmenines priemones, nes tariamas anonimiškumas internete ir nebaudžiamumo jausmas sumažina žmonių susilaikymą nuo tokios kalbos vartojimo. Moterys dažnai tampa seksistinės neapykantos ir neapykantos prieš moteris taikiniu, o tai gali peraugti į neapykantos nusikaltimus realiaame gyvenime. Ši problema turi būti sprendžiama ankstyvuoju etapu. Šios rūšies kurstymui vartojama kalba ne visada tiesiogiai susijusi su asmens (-ų), kuriam (-iems) ji taikoma, biologine ar socialine lytimi, tačiau apie šališką motyvą galima spręsti iš kurstymo bendro turinio ar konteksto;
- (23) smurto ar neapykantos kurstymo kibernetinėje erdvėje nusikalstama veika suponuoja, kad kurstymas išreiškiamas ne vien privačiomis aplinkybėmis, bet viešai pasitelkiant

informacines ir ryšių technologijas. Todėl tam reikia, kad tam tikra smurtą ar neapykantą kurstanti medžiaga būtų viešai platinama (o tai turėtų būti suprantama kaip jos padarymas prieinama pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas) potencialiai neribotam žmonių skaičiui, t. y. kad medžiaga taptų lengvai prieinama naudotojams apskritai – medžiagą pateikęs asmuo neturi imtis jokių papildomų veiksmų, neatsižvelgiant į tai, ar tas asmuo faktiškai turi prieigą prie atitinkamos informacijos. Atitinkamai, kai dėl prieigos prie medžiagos reikia registruotis ar prisijungti prie naudotojų grupės, turėtų būti laikoma, kad ta informacija yra viešai skleidžiama tik tuo atveju, kai prieigos prie medžiagos prašantys naudotojai yra automatiškai registruojami arba jiems suteikiamas leidimas be žmogaus priimamo sprendimo ar atrankos, kam suteikti prieigą. Vertindamos, ar medžiaga laikytina neapykantos ar smurto kurstymu, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į Chartijos 11 straipsnyje įtvirtintą pagrindinę teisę į saviraiškos laisvę;

- (24) aukos turėtų galėti lengvai pranešti apie smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nusikaltimus, nepatirdamos antrinės ar pakartotinės viktimizacijos. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų suteikti galimybę teikti skundus dėl tokių nusikaltimų internetu arba kitomis informacinės ir ryšių technologijomis. Kibernetinio smurto aukos turėtų turėti galimybę įkelti su savo pranešimu susijusią medžiagą, pavyzdžiui, tariamo smurtinio elgesio momentines ekrano kopijas;
- (25) smurto šeimoje ir smurto prieš moteris atveju, ypač kai smurtauja artimi šeimos nariai ar lytiniai partneriai, aukos gali patirti tokią nusikaltėlio prievartą, kad bijo kreiptis į kompetentingas institucijas, net jei jų gyvybei gresia pavojus. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jų konfidencialumo taisyklės nebūtų kliūtis atitinkamiems specialistams, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros specialistams, pranešti kompetentingoms institucijoms, kai jie turi pagrįstų priežasčių manyti, jog aukos gyvybei gresia tiesioginis rimtos fizinės žalos pavojus. Panašiai, smurto šeimoje ar smurto prieš moteris, nuo kurio nukenčia vaikai, atvejus dažnai nustato tik tretieji asmenys, pastebėję neįprastą vaiko elgesį ar jo patirtą fizinę žalą. Vaikai turi būti veiksmingai apsaugoti nuo tokių formų smurto ir turi būti nedelsiant imtasi tinkamų priemonių. Todėl atitinkami specialistai, kurie bendrauja su nukentėjusiais arba galinčiais nukentėti vaikais, įskaitant sveikatos priežiūros ar švietimo specialistus, taip pat neturėtų būti varžomi konfidencialumo reikalavimų, kai jie turi pagrįstų priežasčių manyti, kad prieš vaiką buvo įvykdyti šioje direktyvoje numatyti sunkūs smurtiniai veiksmai arba yra tolesnių sunkių veiksmų tikimybė. Kai specialistai praneša apie tokius smurto atvejus, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jie nebūtų laikomi atsakingais už konfidencialumo reikalavimų pažeidimą;
- (26) siekiant spręsti nepakankamo pranešimo problemą tais atvejais, kai auka yra vaikas, turėtų būti nustatytos saugios ir vaikams pritaikytos pranešimų teikimo procedūros. Tai galėtų būti kompetentingų institucijų vykdomos apklausos paprasta ir suprantama kalba;
- (27) delsimas nagrinėti skundus dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje gali kelti ypatingą pavojų jo aukoms, nes joms vis dar gali grėsti tiesioginis pavojus, kadangi nusikalstamą veiką padarę asmenys dažnai gali būti artimi šeimos nariai arba sutuoktiniai. Todėl kompetentingos institucijos turėtų turėti pakankamai ekspertinių žinių ir veiksmingų tyrimo priemonių tokiems nusikaltimams tirti ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos;
- (28) smurto šeimoje ir smurto prieš moteris aukoms paprastai reikia skubios apsaugos ar specialios paramos, pavyzdžiui, lytinio partnerio smurto atveju, kai recidyvo lygis

paprastai yra didelis. Todėl kompetentingoms institucijoms pirmą kartą susisiekus su auka arba kilus įtarimui, kad asmuo yra smurto prieš moteris ar smurto šeimoje auka, turėtų būti atliekamas individualus vertinimas siekiant nustatyti aukos apsaugos poreikius. Tai galima padaryti prieš aukai oficialiai pranešant apie nusikalstamą veiką arba iniciatyviai, jei apie nusikalstamą veiką praneša trečioji šalis;

- (29) vertinant aukos apsaugos ir paramos poreikius, pagrindinis rūpestis turėtų būti aukos saugumo užtikrinimas ir specialiai pritaikytos paramos teikimas, be kita ko, atsižvelgiant į individualias aukos aplinkybes. Tokios aplinkybės, kurioms reikia skirti ypatingą dėmesį, galėtų būti aukos nėštumas arba aukos priklausomybė nuo nusikalstamą veiką padariusio asmens ar ryšys su juo;
- (30) siekiant užtikrinti visapusišką paramą aukoms ir jų apsaugą, visos kompetentingos institucijos ir atitinkamos įstaigos, ne tik teisėsaugos ir teisminės institucijos, turėtų dalyvauti vertinant aukoms kylančią riziką ir tinkamas paramos priemonės, remiantis aiškiomis valstybių narių parengtomis gairėmis. Į tokias gaires turėtų būti įtraukti veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant nusikalstamą veiką padariusio asmens arba įtariamojo keliamą pavojų, be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad įtariamieji, kaltinami nesunkiais nusikaltimais, gali būti tokie pat pavojingi kaip ir tie, kurie kaltinami sunkesniais nusikaltimais, ypač smurto šeimoje ir persekiojimo atvejais;
- (31) dėl jų pažeidžiamumo antrinei ir pakartotinei viktimizacijai, bauginimui ir kerštui, taip pat dėl to, kad jie patiria emocinę žalą, kuri kenkia jų vystymuisi, aukos vaikams turėtų būti taikomos tokios pačios apsaugos priemonės kaip ir aukai. Kiti nuo aukos priklausomi asmenys, pavyzdžiui, neįgalūs suaugusieji arba vyresnio amžiaus išlaikomi suaugusieji, kuriais rūpinasi auka, gali patirti panašią emocinę žalą, todėl jiems turėtų būti taikomos tos pačios apsaugos priemonės;
- (32) smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms dažnai reikia specialios paramos. Siekdamas užtikrinti, kad jos veiksmingai gautų paramos pasiūlymus, kompetentingos institucijos turėtų nukreipti aukas į atitinkamas paramos tarnybas. Tai visų pirma turėtų būti daroma tais atvejais, kai atlikus individualų vertinimą nustatyta, kad auka turi ypatingų paramos poreikių. Tuo atveju paramos tarnybos turėtų galėti susisiekti su auka net ir be aukos sutikimo. kompetentingoms institucijoms tvarkant susijusius asmens duomenis, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų remiamasi įstatymais pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679⁷ 6 straipsnio 1 dalies c punktą kartų su 6 straipsnio 2 ir 3 dalimis. Tokiuose įstatymuose turėtų būti numatytos tinkamos asmens duomenų apsaugos priemonės, kuriomis būtų paisoma teisės į duomenų apsaugą esmės, ir turėtų būti numatytos tinkamos ir konkrečios priemonės asmenų pagrindinėms teisėms ir interesams apsaugoti. Kai kompetentingos institucijos perduoda aukų asmens duomenis paramos tarnyboms dėl aukų nukreipimo, jos turėtų užtikrinti, kad perduodami duomenys neviršytų to, kas būtina tarnyboms informuoti apie bylos aplinkybes, kad aukos gautų tinkamą paramą ir apsaugą;
- (33) valstybės narės turėtų imtis reikiamų priemonių, kad užtikrintų galimybę gauti skubius draudimo orderius, apribojančias teismo nutartis ir apsaugos orderius, kad būtų užtikrinta veiksminga aukų ir jų išlaikomų asmenų apsauga;

⁷ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (Tekstas svarbus EEE) ([OL L 119, 2016 5 4, p. 1–88](#)).

- (34) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad skubūs draudimo orderiai galėtų būti išduodami tiesioginio pavojaus atvejais, pavyzdžiui, kai žala yra neišvengiama arba jau padaryta ir tikėtina, kad bus vėl padaryta;
- (35) apsaugos orderiais, be kita ko, gali būti draudžiama nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui ar įtariamajam patekti į tam tikras vietas, artintis prie aukos ar išlaikomo asmens arčiau nei nustatytu atstumu arba su šiais asmenimis susisiekti, be kita ko, naudojantis elektroninėmis sąsajomis, ir prireikus turėti šaunamuosius ar mirtinus ginklus;
- (36) siekiant užtikrinti skubių draudimo orderių, apribojančių teismo nutarčių ir apsaugos orderių veiksmingumą, už tokių orderių pažeidimus turėtų būti taikomos bausmės. Tos bausmės gali būti baudžiamosios teisės ar kitokio teisinio pobūdžio ir, be kita ko, tai gali būti laisvės atėmimo bausmės, baudos ar kitos teisinės sankcijos, kurios yra veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos;
- (37) įrodymų apie ankstesnį seksualinį elgesį teikimas siekiant kvestionuoti aukų patikimumą ir sutikimo nebuvimą seksualinio smurto atvejais, ypač išžaginimo atvejais, gali dar labiau įtvirtinti žalingus aukų stereotipus ir lemti pakartotinę ar antrinę viktimizaciją. Todėl, nedarant poveikio teisėms į gynybą, nusikalstamos veikos tyrimuose ir teismo procesuose neturėtų būti leidžiama pateikti klausimų, užklausų ir įrodymų, susijusių su ankstesniu aukos seksualiniu elgesiu;
- (38) atsižvelgiant į smurto prieš moteris ir smurto šeimoje nusikaltimų sudėtingumą ir sunkumą, taip pat į specialius aukų poreikius, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad paskirtosios įstaigos teiktų papildomą paramą ir užkirstų kelią tokiems nusikaltimams. Atsižvelgiant į nacionalinių lygybės įstaigų, įsteigtų pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2004/113/EB⁸, 2006/54/EB⁹ ir 2010/41/ES¹⁰, patirtį diskriminacijos dėl lyties srityje, jos yra puikiai pasirengusios atlikti šias užduotis. Be to, tokios įstaigos turėtų turėti teisę veikti visų formų smurto prieš moteris ar smurto šeimoje aukų vardu arba jas remti teismo procese, be kita ko, teikiant prašymus atlyginti žalą ir pašalinti neteisėtą turinį internete, gavus aukų sutikimą. Tai turėtų apimti galimybę kartu veikti kelių aukų vardu arba jas remti. Kad šios įstaigos galėtų veiksmingai vykdyti savo užduotis, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad joms būtų skirta pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių;
- (39) tam tikrų nusikalstamų veikų, kurioms taikoma ši direktyva, atveju padidėja pakartotinės, užsitęsusios ar net nuolatinės viktimizacijos rizika. Ši rizika visų pirma kyla dėl nusikalstamų veikų, susijusių su priegios prie medžiagos, gautos vykdant tam tikrus kibernetinio smurto nusikaltimus, suteikimu daugybei galutinių naudotojų pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas, atsižvelgiant į tai, kaip lengvai ir greitai tokia medžiaga gali būti platinama dideliu mastu, ir į sunkumus, su kuriais dažnai susiduriama siekiant pašalinti tokią medžiagą. Ši rizika paprastai išlieka net ir

⁸ 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo ([OL L 373, 2004 12 21, p. 37](#)).

⁹ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija) ([OL L 204, 2006 7 26, p. 23](#)).

¹⁰ 2010 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/41/ES dėl vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principo taikymo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 86/613/EEB ([OL L 180, 2010 7 15, p. 1](#)).

priėmus apkaltinamąjį nuosprendį. Todėl, siekiant veiksmingai apsaugoti tų nusikaltimų aukų teises, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi tinkamų priemonių, skirtų atitinkamai medžiagai pašalinti. Atsižvelgiant į tai, kad pašalinti medžiagą jos šaltinio vietoje ne visada yra įmanoma, pavyzdžiui, dėl teisinių ar praktinių sunkumų, susijusių su nurodymo pašalinti turinį vykdymu ar vykdymo užtikrinimu, valstybėms narėms taip pat turėtų būti leidžiama numatyti priemones užblokuoti prieigą prie tokios medžiagos;

- (40) tos priemonės visų pirma turėtų apimti įgaliojimus nacionalinėms teisminėms institucijoms duoti nurodymus tarpininkavimo paslaugų teikėjams pašalinti vieną ar daugiau konkrečių atitinkamos medžiagos vienetų arba taip pat užblokuoti prieigą prie jų. Tie nurodymai turėtų būti teikiami gavus pakankamai motyvuotą ir pagrįstą aukos prašymą. Atsižvelgiant į tai, kaip sparčiai tokia medžiaga gali būti platinama internete, ir į tai, kiek laiko gali reikėti užbaigti baudžiamąjį procesą prieš asmenis, kurie įtariami padarę atitinkamas nusikalstamas veikas, siekiant užtikrinti veiksmingą aukų teisių apsaugą, būtina numatyti galimybę, laikantis tam tikrų sąlygų, teikti tokius nurodymus kaip laikinąsias apsaugos priemones, net ir nepasibaigus tokiam baudžiamajam procesui;
- (41) bet kokios tokios pašalinimo arba prieigos blokavimo priemonės, įskaitant visų pirma tokius nurodymus, gali daryti poveikį kitų šalių nei aukos, pavyzdžiui, medžiagą teikiančių asmenų, tarpininkavimo paslaugų teikėjų, kurių paslaugomis gali būti naudojamosi, ir tų paslaugų galutinių naudotojų teisėms ir interesams, taip pat bendrajam interesui. Todėl reikėtų užtikrinti, kad tie nurodymai galėtų būti priimti ir kitų priemonių galėtų būti imtasi tik skaidriai ir kad būtų numatytos tinkamos apsaugos priemonės, siekiant užtikrinti, kad jos neviršytų to, kad būtina ir proporcinga, būtų užtikrintas teisinis tikrumas, visos paveiktos šalys galėtų pasinaudoti teise į veiksmingą teisminį teisių gynimą pagal nacionalinę teisę ir būtų užtikrinta tinkama visų susijusių teisių ir interesų, įskaitant visų susijusių šalių pagrindines teises pusiausvyra laikantis Chartijos. Per laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procedūrą ypač svarbu kiekvienu konkrečiu atveju atidžiai įvertinti visas susijusias teises ir interesus. Paprastai tie nurodymai turėtų būti skirti konkrečiam tarpininkavimo paslaugų teikėjui, kuris turi tinkamiausias galimybes veikti, visų pirma siekiant apriboti bet kokią galimą neigiamą poveikį saviraiškos ir informacijos laisvei;
- (42) šios direktyvos nuostatos dėl nurodymų ir kitų priemonių pašalinti atitinkamą medžiagą ir blokuoti prieigą prie jos neturėtų daryti poveikio atitinkamoms Reglamente XX/YYYY *[siūlomas SPA reglamentas]* nustatytoms taisyklėms. Visų pirma tie nurodymai turėtų atitikti draudimą nustatyti bendrus stebėsenos ar aktyvaus faktų nustatymo įpareigojimus ir konkrečius to reglamento reikalavimus, susijusius su nurodymais pašalinti neteisėtą turinį internete;
- (43) atsižvelgiant į galimą medžiagos, kuri gali būti nurodymų ar kitų priemonių, taikomų pagal šią direktyvą, siekiant ją pašalinti arba užblokuoti prieigą prie jos, svarbą tiriant atitinkamas nusikalstamas veikas arba vykdant baudžiamąjį persekiojimą už jas pagal baudžiamąją teisę, reikėtų imtis reikiamų priemonių, kad prireikus kompetentingos institucijos galėtų gauti tokią medžiagą arba ją išsaugoti. Tos priemonės galėtų būti, pavyzdžiui, reikalavimas, kad atitinkami tarpininkavimo paslaugų teikėjai perduotų medžiagą toms institucijoms arba saugotų medžiagą ribotą laikotarpį, kuris neviršija to, kas būtina. Bet kokiomis tokiomis priemonėmis turėtų būti užtikrintas medžiagos saugumas, jos turėtų neviršyti to, kas pagrįsta, ir atitikti taikytinas asmens duomenų apsaugos taisykles;

- (44) siekiant išvengti antrinės viktimizacijos, aukoms turėtų būti suteikta galimybė gauti žalos atlyginimą baudžiamojo proceso metu. Nusikalstamą veiką padariusio asmens mokamas žalos atlyginimas turėtų būti pakankamas ir neturėtų būti ribojamas nustatant maksimalią ribą. Jis turėtų apimti visą žalą ir kompensuoti traumą, kurią patyrė aukos, ir išlaidas, patirtas įveikiant patirtą traumą, įskaitant, be kita ko, gydymo išlaidas, poveikį aukos užimtumui, pajamų praradimą, psichologinę žalą ir moralinę žalą dėl orumo pažeidimo. Nustatant žalos atlyginimo dydį turėtų būti atsižvelgiama į tai, kad smurto šeimoje aukoms gali tekti iš esmės pakeisti savo gyvenimą siekiant saugumo, o tai gali būti galimas darbo keitimas, naujų mokyklų paieška vaikams ar net naujos tapatybės sukūrimas;
- (45) pagalba ir parama smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms turėtų būti teikiama prieš baudžiamąjį procesą, jo metu ir atitinkamą laikotarpį po jo, pavyzdžiui, tais atvejais, kai vis dar reikia medicininio gydymo siekiant pašalinti sunkius fizinius ar psichologinius smurto padarinius arba jei kyla pavojus aukos saugumui, visų pirma dėl aukos pareiškimų tame procese;
- (46) specializuotos paramos tarnybos turėtų teikti paramą visų formų smurto prieš moteris ir smurto šeimoje, įskaitant seksualinį smurtą, moterų lyties organų žalojimą, priverstinę santuoką, priverstinį abortą ir sterilizaciją, seksualinį priekabiavimą ir įvairių formų kibernetinį smurtą, aukoms;
- (47) specialistų parama aukoms turėtų būti teikiama atsižvelgiant į jų konkrečius poreikius ir nepaisant jokių oficialių skundų. Tokios paslaugos galėtų būti teikiamos kartu su bendrosiomis paramos aukoms paslaugomis arba turi būti neatskiriama bendrųjų paramos aukoms paslaugų dalis; joms teikti gali reikėti pasitelkti esamus subjektus, teikiančius specialistų paramą. Specialistų paramą gali teikti nacionalinės valdžios institucijos, paramos aukoms organizacijos ar kitos nevyriausybinės organizacijos. Joms turėtų būti skirta pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių, o tais atvejais, kai paslaugas teikia nevyriausybinės organizacijos, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jos gautų atitinkamą finansavimą;
- (48) smurto šeimoje ir smurto prieš moteris aukos paprastai turi įvairių apsaugos ir paramos poreikių. Siekdamas juos veiksmingai patenkinti, valstybės narės turėtų teikti tokias paslaugas tose pačiose patalpose arba užtikrinti, kad tokios paslaugos būtų koordinuojamos per centrinį kontaktinį punktą. Siekdamas užtikrinti, kad aukos taip pat būtų pasiekiamos atokiose vietovėse arba aukos, kurios negali fiziškai pasiekti tokių centrų, būtų pasiekiamos, valstybės narės turėtų numatyti galimybę naudotis tokiomis paslaugomis internetu. Tam reikėtų sukurti bendrą atnaujinamą interneto svetainę, kurioje būtų teikiama visa reikiama informacija apie esamas paramos ir apsaugos paslaugas ir joje būtų prieiga prie tokių paslaugų (vieno langelio principu veikianti internetinė prieiga). Interneto svetainė turėtų atitikti prieinamumo reikalavimus neįgaliesiems;
- (49) specialistų paramos paslaugos, įskaitant prieglaudą ir prievartą patyrusių moterų krizių centrus, turėtų būti laikomos būtinomis krizių ir nepaprastosios padėties atvejais, įskaitant sveikatos krizes. Šios paslaugos ir toliau turėtų būti teikiamos esant tokioms situacijoms, kai daugėja smurto šeimoje ir smurto prieš moteris atvejų;
- (50) dėl seksualinio smurto, įskaitant išžaginimą, traumuojančio pobūdžio, paslaugas turi teikti kvalifikuoti ir specializuoti darbuotojai. Tokio pobūdžio smurto aukoms reikalinga skubi medicininė pagalba ir parama patyrus traumą, taip pat skubi teismo ekspertizė, kad būtų galima surinkti baudžiamajam persekiojimui reikalingus įrodymus. Turėtų būti pakankamai prievartą patyrusių moterų krizių centrų ar

seksualinio smurto aukų nukreipimo centrų ir jie turėtų būti tinkamai išdėstyti kiekvienos valstybės narės teritorijoje. Moterų lyties organų žalojimo aukoms, kurios dažnai yra mergaitės, taip pat paprastai reikalinga tikslinė parama. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti šioms aukoms pritaikytos tikslinės paramos teikimą;

- (51) pagal direktyvas 2004/113/EB, 2006/54/EB ir 2010/41/ES priekabiavimas darbe laikomas diskriminacija dėl lyties. Atsižvelgiant į tai, kad seksualinis priekabiavimas darbe turi didelių neigiamų pasekmių tiek aukoms, tiek darbdaviams, išorės konsultavimo tarnybos aukoms ir darbdaviams turėtų teikti konsultacijas dėl tinkamo tokių atvejų sprendimo darbo vietoje, dėl teisių gynimo priemonių, kuriomis darbdavys gali pasinaudoti siekdamas pašalinti nusikalstamą veiką padariusį asmenį iš darbo vietos, ir suteikti ankstyvo taikinimo galimybę, jei auka to pageidauja;
- (52) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nacionalinės pagalbos linijos veiktų ES suderintu numeriu [116016] ir kad šis numeris būtų plačiai skelbiamas kaip viešas, nemokamas ir visą parą prieinamas numeris. Teikiama parama turėtų apimti konsultavimą ištikus krizei ir galimybę nukreipti į tiesioginės paramos tarnybas, pavyzdžiui, prieglaudas, konsultavimo centrus ar policiją;
- (53) prieglaudų vaidmuo apsaugant aukas nuo smurto yra labai svarbus. Prieglaudos turėtų ne tik užtikrinti saugią buvimo vietą, bet ir teikti reikiamą paramą, susijusią su tarpusavyje susijusiomis problemomis dėl aukų sveikatos, finansinės padėties ir jų vaikų gerovės, galiausiai parengiant aukas savarankiškam gyvenimui;
- (54) siekiant veiksmingai kovoti su neigiamomis pasekmėmis nukentėjusiems vaikams, paramos vaikams priemonės turėtų, be kita ko, būti amžiui tinkamos psichologinės konsultacijos, prireikus kartu su vaikų sveikatos priežiūra ir jos turėtų būti teikiamos iš karto, kai kompetentingos institucijos turi pagrįstą priežastį manyti, kad vaikai galėjo būti aukomis, įskaitant atvejus, kai vaikai tampa smurto liudytojais. Teikiant paramą nukentėjusiems vaikams pirmiausia turėtų būti atsižvelgiama į Chartijos 24 straipsnyje nustatytas vaiko teises;
- (55) siekiant užtikrinti vaikų saugumą per galimus susitikimus su nusikalstamą veiką padariusiu asmeniu ar įtariamuoju, kuris yra tėvų pareigų turėtojas, turintis bendravimo teises, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad šiam tikslui būtų skirta prižiūrimos neutralios vietos, įskaitant vaikų apsaugos ar gerovės įstaigas, kad tokie susitikimai vyktų atsižvelgiant į vaiko interesus. Prireikus susitikimuose turėtų dalyvauti vaikų apsaugos ar gerovės pareigūnai. Kai būtina suteikti laikiną būstą, vaikai pirmiausia turėtų būti apgyvendinami kartu su tėvų pareigų turėtoju, kuris nėra nusikalstamą veiką padaręs asmuo ar įtariamasis, pavyzdžiui, vaiko motina. Visuomet turėtų būti atsižvelgiama į vaiko interesus;
- (56) specialių poreikių turinčioms aukoms ir grupėms, kurioms gresia smurtas prieš moteris ar smurtas šeimoje, pavyzdžiui, neįgalioms moterims, išlaikomo gyventojų statusą ar leidimą turinčioms moterims, dokumentų neturinčioms migrantėms, tarptautinės apsaugos prašytojoms, nuo ginkluotų konfliktų bėgančioms moterims, rasinėms ar etninėms mažumoms priklausančioms moterims, kaimo vietovėse gyvenančioms moterims, sekso paslaugas teikiančioms moterims, sulaikytoms ar vyresnio amžiaus moterims, turėtų būti teikiama speciali apsauga ir parama;
- (57) neįgalios moterys patiria neproporcingai daug smurto prieš moteris ir smurto šeimoje ir dėl negalios dažnai patiria sunkumų siekdamas pasinaudoti apsaugos ir paramos priemonėmis. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad jos galėtų visapusiškai naudotis šioje direktyvoje nustatytais teisėmis tokiomis pačiomis sąlygomis kaip

kiti, kartu skirdamos deramą dėmesį tokių aukų ypatingam pažeidžiamumui ir galimiams jų sunkumams kreiptis pagalbos;

- (58) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad siekiant kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje būtų imamasi prevencinių priemonių, pavyzdžiui, informuotumo didinimo kampanijų. Prevencija taip pat turėtų būti vykdoma formaliojo švietimo srityje, visų pirma stiprinant lytinį švietimą ir socialinius bei emocinius gebėjimus, empatiją ir kuriant sveikus ir pagarbius santykius;
- (59) valstybės narės turėtų imtis priemonių, kad užkirstų kelią žalingų lyčių stereotipų plėtojimuisi, siekiant panaikinti moterų nevisavertiškumo idėją ar stereotipinius moterų ir vyrų vaidmenis. Tai taip pat galėtų būti priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad kultūra, papročiai, religija, tradicijos ar garbė nebūtų suvokiama kaip smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nusikaltimų pateisinimo ar švelnesnių bausmių už juos priežastis. Atsižvelgiant į tai, kad vaikai nuo labai ankstyvo amžiaus susiduria su lyčių vaidmenimis, kurie formuoja jų savęs suvokimą ir daro įtaką jų akademiniams bei profesiniams pasirinkimams, taip pat jų, kaip moterų ir vyrų, vaidmens lūkesčiams visą gyvenimą, labai svarbu ankstyvuojų ugdymo ir priežiūros etapu kovoti su lyčių stereotipais;
- (60) siekiant užtikrinti, kad smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukos būtų nustatytos ir gautų tinkamą paramą, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad specialistai, kurie, tikėtina, bendraus su aukomis, būtų mokomi ir jiems būtų teikiama tikslinė informacija. Mokymai turėtų apimti bauginimo, pakartotinės ir antrinės viktimizacijos riziką ir prevenciją, taip pat aukų apsaugos ir paramos priemonių prieinamumą. Siekiant užkirsti kelią seksualiniam priekabiavimui darbe ir tinkamai su juo kovoti, mokymas taip pat turėtų būti teikiamas priežiūros funkcijas atliekantiems asmenims. Šie mokymai taip pat turėtų apimti seksualinio priekabiavimo darbe ir susijusios psichologinės saugos ir sveikatos rizikos vertinimus, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 89/391/EEB¹¹. Mokymai taip pat turėtų vykti trečiųjų šalių smurto rizikos srityje. Trečiųjų šalių smurtas – tai smurtas, kurį darbuotojai gali patirti darbo vietoje, bet jį vykdo ne bendradarbiai; toks smurtas apima tokius atvejus kaip slaugytojų patiriamas pacientų seksualinis priekabiavimas;
- (61) siekdamas spręsti nepakankamo pranešimo problemą valstybės narės, rengdamos mokymus, visų pirma susijusius su žalingais lyčių stereotipais, taip pat nusikaltimų prevencijos klausimais, taip pat turėtų palaikyti ryšius su teisėsaugos institucijomis, atsižvelgiant į tai, kad jos paprastai palaiko glaudžius ryšius su grupėmis, kurioms gresia smurtas, ir aukomis;
- (62) siekiant užkirsti kelią (pakartotiniams) smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nusikaltimams ir kuo labiau sumažinti jų riziką, turėtų būti parengtos intervencijos programos. Programomis turėtų būti konkrečiai siekiama mokyti nusikalstamą veiką padariusius asmenis arba tuos, kurie yra linkę nusikalsti, kaip asmeniniuose santykiuose elgtis nesmurtaujant ir kaip kovoti su smurtiniais elgesio modeliais. Programomis nusikalstamą veiką padarę asmenys turėtų būti skatinami prisiimti atsakomybę už savo veiksmus ir analizuoti savo požiūrį ir įsitikinimus moterų atžvilgiu;

¹¹ 1989 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo (OL L 183, 1989 6 29, p. 1).

- (63) siekiant užtikrinti, kad šioje direktyvoje nurodytų kibernetinio smurto nusikaltimų aukos galėtų veiksmingai naudotis savo teisėmis į neteisėtos medžiagos, susijusios su tokiais nusikaltimais, pašalinimą, valstybės narės turėtų skatinti tarpininkavimo paslaugų teikėjų bendradarbiavimą. tam, kad tokia medžiaga būtų anksti aptinkama ir veiksmingai pašalinta ir kad tokių nusikaltimų aukoms būtų teikiama tinkama pagalba ir parama, valstybės narės taip pat turėtų sudaryti palankesnes sąlygas nustatyti savanoriškas savireguliacijos priemones arba naudoti esamas savireguliacijos priemones, pavyzdžiui, elgesio kodeksus, be kita ko, susijusias su sisteminės rizikos, susijusias su tokiu kibernetiniu smurtu, nustatymu ir atitinkamų paslaugų teikėjų darbuotojų mokymu, užkertant kelią tokiam smurtui ir padedant aukoms;
- (64) politika, kuria siekiama tinkamai kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje, gali būti formuojama tik remiantis išsamiais ir palyginamais suskirstytais duomenimis. Siekdamas veiksmingai stebėti pokyčius valstybėse narėse ir užpildyti palyginamų duomenų spragas, valstybės narės turėtų reguliariai atlikti tyrimus naudodamos suderintą Komisijos (Eurostato) metodiką duomenims rinkti ir perduoti juos Komisijai (Eurostatui);
- (65) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad renkami duomenys neviršytų to, kas tikrai būtina siekiant remti smurto prieš moteris ir smurto šeimoje paplitimo ir tendencijų stebėseną ir rengti naujas šios srities politikos strategijas. Dalijantis surinktais duomenimis, neturėtų būti perduodami jokie asmens duomenys;
- (66) bet koks asmens duomenų tvarkymas pagal šią direktyvą, įskaitant kompetentingų institucijų keitimąsi asmens duomenimis arba jų perdavimą, turėtų būti vykdomas laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679, direktyvų 2016/680/ES¹² ir 2002/58/EB¹³. Bet koks Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų vykdomas asmens duomenų tvarkymas turėtų būti vykdomas laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) 2018/1725¹⁴, 2018/1727¹⁵ ir 2016/794¹⁶ arba bet kurių kitų taikytinų Sąjungos duomenų apsaugos taisyklių;
- (67) Direktyvoje 2011/93/ES numatytos nusikalstamos veikos, susijusios su seksualine prievarta prieš vaikus. Siekiant užtikrinti suderinamumą su šia direktyva, kiek tai susiję su išžaginimo nusikalstama veika, tokio paties lygio apsauga turėtų būti

¹² 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR ([OL L 119, 2016 5 4, p. 89](#)).

¹³ 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002 7 31, p. 37).

¹⁴ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB ([OL L 295, 2018 11 21, p. 39](#)).

¹⁵ 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1727 dėl Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūros (Eurojusto) ir kuriuo pakeičiamas ir panaikinamas Tarybos sprendimas 2002/187/TVR ([OL L 295, 2018 11 21, p. 138](#)).

¹⁶ 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/794 dėl Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros (Europol), kuriuo pakeičiami ir panaikinami Tarybos sprendimai 2009/371/TVR, 2009/934/TVR, 2009/935/TVR, 2009/936/TVR ir 2009/968/TVR ([OL L 135, 2016 5 24, p. 53](#)).

užtikrinta vaikams, sulaukusiems amžiaus, kai gali būti duotas sutikimas lytiškai santykiauti, ir turėtų būti apibrėžta konkreti nusikalstama veika, susijusi su vaikais, nesulaukusiems amžiaus, kai gali būti duotas sutikimas lytiškai santykiauti. Todėl Direktyva 2011/93/ES turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista;

- (68) kadangi šios direktyvos tikslų, t. y. užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir smurtui šeimoje ir su juo kovoti visoje Sąjungoje remiantis bendromis minimaliomis taisyklėmis, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl siūlomo veiksmo masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (69) [pagal Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo, 1 ir 2 straipsnius ir nepažeidžiant to protokolo 4 straipsnio, Airija nedalyvauja priimant šią direktyvą, ji nėra jai privaloma ar taikoma;] ARBA [pagal Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo, 3 straipsnio nuostatas [... raštu] Airija pranešė pageidaujanti dalyvauti priimant ir taikant šią direktyvą;]
- (70) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo (Nr. 22) dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šią direktyvą ir ji nėra jai privaloma ar taikoma;
- (71) vadovaujantis Reglamento (ES) 2018/1725 42 straipsnio 1 dalimi buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir jis pateikė nuomonę [2022 m. XX XX],

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šia direktyva nustatomos smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo taisyklės. Ja nustatomos minimalios taisyklės dėl:

- (a) nusikalstamų veikų ir bausmių apibrėžties seksualinio moterų ir vaikų išnaudojimo ir kompiuterinių nusikaltimų srityse;
- (b) visų formų smurto prieš moteris ar smurto šeimoje aukų teisių prieš baudžiamąjį procesą, jo metu arba jam pasibaigus;
- (c) aukų apsaugos ir paramos aukoms.

2 straipsnis

Aukos, kurioms kyla didesnė smurto rizika ir konkreti rizika

1. Įgyvendindamos priemonės pagal šią direktyvą valstybės narės atsižvelgia į didesnę smurto riziką, su kuria susiduria aukos, patiriančios diskriminaciją dėl lyties ir kitų priežasčių, siekdamos patenkinti jų didesnės apsaugos ir paramos poreikius, kaip nustatyta 18 straipsnio 4 dalyje, 27 straipsnio 5 dalyje ir 37 straipsnio 7 dalyje.
2. Valstybės narės užtikrina, kad taikant šią direktyvą ypatingas dėmesys būtų skiriamas bauginimo, keršto, antrinės ir pakartotinės viktimizacijos rizikai ir poreikiui apsaugoti aukų orumą ir fizinę neliečiamybę.

3 straipsnis

Taikymo sritis

Ši direktyva taikoma šioms nusikalstamoms veikoms:

- (a) 2 skyriuje nurodytoms nusikalstamoms veikoms;
- (b) smurto prieš moteris ar smurto šeimoje veiksams, kriminalizuojamiems pagal kitus Sąjungos teisės aktus;
- (c) bet kokiems kitiems smurto prieš moteris ar smurto šeimoje veiksams, kriminalizuojamiems pagal nacionalinę teisę.

4 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- (a) smurtas prieš moteris – smurtas dėl lyties, nukreiptas prieš moterį ar mergaitę dėl to, kad ji yra moteris ar mergaitė, arba nuo kurio neproporcingai kenčia moterys ar mergaitės, įskaitant visus tokio smurto veiksmus, dėl kurių padaroma arba gali būti padaryta fizinė, seksualinė, psichologinė ar ekonominė žala ar sukeliamos kančios, įskaitant grasinimus tokiais veiksmais, prievartą ar savavališką laisvės atėmimą, vykdomus tiek viešai, tiek privačiame gyvenime;
- (b) smurtas šeimoje – visi smurto veiksmai, dėl kurių padaroma arba gali būti padaryta fizinė, seksualinė, psichologinė ar ekonominė žala ar sukeliamos kančios, vykdomi šeimoje ar namų ūkyje, nepriklausomai nuo biologinių ar teisinių šeimos ryšių, arba tarp buvusių ar esamų sutuoktinių ar partnerių, neatsižvelgiant į tai, ar nusikalstamą veiką padaręs asmuo gyvena ar gyveno toje pačioje gyvenamojoje vietoje kaip auka, ar ne;
- (c) auka – asmuo, neatsižvelgiant į biologinę ar socialinę lytį, jei nenurodyta kitaip, kuris patyrė žalą, tiesiogiai kilusią dėl smurto veiksmų, kuriems taikoma ši direktyva, įskaitant tokio smurto liudytojus vaikus;
- (d) kibernetinis smurtas – smurto veiksmas, kuriam taikoma ši direktyva ir kuris įvykdytas ar prie kurio vykdymo prisidėta iš dalies arba visiškai naudojantis informacinėmis ir ryšių technologijomis arba kuris pasunkėjo dėl naudojimosi šiomis technologijomis;
- (e) informacinės ir ryšių technologijos – visos technologinės priemonės ir ištekliai, naudojami informacijai saugoti, kurti, ja dalytis ar keistis skaitmeniniu būdu,

įskaitant išmaniuosius telefonus, kompiuterius, socialinius tinklus ir kitas medijų prietaikus ir paslaugas;

- (f) tarpininkavimo paslaugų teikėjai – paslaugų teikėjai, apibrėžti *Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) YYYY/XXX [Reglamento dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos]*¹⁷ 2 straipsnio f punkte;
- (g) seksualinis priekabiavimas darbe – bet kokios formos nepageidaujamas žodinis, nežodinis ar fizinis seksualinio pobūdžio elgesys, pasireiškiantis atliekant darbą, profesinę veiklą ar savarankišką darbą arba susijęs su juo ar kylantis dėl jo, kuriuo siekiama pažeisti aukos orumą arba dėl kurio pažeidžiamas aukos orumas, visų pirma sukuriant bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką;
- (h) vaikas – jaunesnis nei 18 metų asmuo;
- (i) amžius, kurio sulaukus gali būti duotas sutikimas lytiškai santykiauti – amžius, kurio nesulaukus draudžiama atlikti seksualinius veiksmus su vaiku pagal nacionalinę teisę;
- (j) išlaikomas asmuo – aukos vaikas arba bet kuris kitas asmuo, išskyrus nusikalstamą veiką padariusį asmenį ar įtariamąjį, gyvenantis tame pačiame namų ūkyje kaip ir auka, kuriuo auka rūpinasi ir kurį remia.

2 SKYRIUS

SEKSUALINIO MOTERŲ IR VAIKŲ IŠNAUDOJIMO NUSIKALTIMAI IR KIBERNETINIAI NUSIKALTIMAI

5 straipsnis

Išžaginimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad už šiuos tyčinius veiksmus būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką:
 - (a) santykiavimas su moterimi atliekant bet koki seksualinio pobūdžio vaginalinį, analinį ar oralinį įsiskverbimą bet kuria kūno dalimi ar daiktu be jos sutikimo;
 - (b) moters vertimas santykiauti su kitu asmeniu atliekant bet koki seksualinio pobūdžio vaginalinį, analinį ar oralinį įsiskverbimą bet kuria kūno dalimi ar daiktu be jos sutikimo.
2. Valstybės narės užtikrina, kad veiksmas be sutikimo būtų suprantamas kaip veiksmas, atliekamas be savanoriško moters sutikimo arba moteriai negalint išreikšti savo valios dėl fizinės ar psichinės būklės, taip išnaudojant jos negalėjimą išreikšti savo valią, pavyzdžiui, dėl sąmonės netekimo, apsvaigimo, miego, ligos, kūno sužalojimo ar negalios.
3. Sutikimas gali būti atšauktas bet kuriuo veiksmo metu. Sutikimo nedavimo faktas negali būti paneigtas remiantis vien tuo, kad moteris tylėjo, nesipriešino žodžiu ar fiziškai, arba jos seksualiniu elgesiu praeityje.

¹⁷ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) YYYY/XXX dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (OL L ...).

6 straipsnis

Moterų lyties organų žalojimas

Valstybės narės užtikrina, kad už šiuos tyčinius veiksmus būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką:

- (a) visų ar dalies didžiųjų lytinių lūpų, mažųjų lytinių lūpų ar klitorio išpjovimas, užsiuvimas ar kitoks žalojimas;
- (b) liepimas moteriai ar mergaitei arba jos vertimas atlikti bet kurį iš a punkte nurodytų veiksmų.

7 straipsnis

Dalijimasis intymia arba manipuluota medžiaga be asmens sutikimo

Valstybės narės užtikrina, kad už šiuos tyčinius veiksmus būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką:

- (a) priegigos prie kito asmens intymių vaizdų ar vaizdo įrašų ir kitos seksualinius veiksmus vaizduojančios medžiagos suteikimas daugybei galutinių naudotojų pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas be to asmens sutikimo;
- (b) vaizdų ar vaizdo įrašų ir kitos medžiagos kūrimas ar manipuliavimas ja, sudarant įspūdį, kad kitas asmuo atlieka seksualinius veiksmus, ir priegigos prie jos suteikimas daugybei galutinių naudotojų pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas be to asmens sutikimo;
- (c) grasinimas atlikti a ir b punktuose nurodytus veiksmus, siekiant priversti kitą asmenį atlikti tam tikrą veiksmą, sutikti, kad jis būtų atliktas, arba jo neatlikti.

8 straipsnis

Persekiojimas kibernetinėje erdvėje

Valstybės narės užtikrina, kad už šiuos tyčinius veiksmus būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką:

- (a) pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas ilgą laiką vykdomi grasinimo ar bauginimo veiksmai kito asmens atžvilgiu, keliantys jam nerimą dėl savo arba savo išlaikomų asmenų saugumo;
- (b) nuolatinis kito asmens stebėjimas pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas, siekiant sekti ar stebėti to asmens judėjimą ir veiklą be to asmens sutikimo ar teisinio leidimo tai daryti;
- (c) priegigos prie medžiagos, kurioje yra kito žmogaus asmens duomenų, suteikimas daugybei galutinių naudotojų pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas be to asmens sutikimo, taip skatinant tuos galutinius naudotojus padaryti asmeniui fizinę ar didelę psichologinę žalą.

9 straipsnis

Priekabiavimas kibernetinėje erdvėje

Valstybės narės užtikrina, kad už šiuos tyčinius veiksmus būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką:

- (a) prieš kitą asmenį nukreipto trečiųjų šalių išpuolio inicijavimas, pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas daugybei galutinių naudotojų suteikiant prieigą prie grasinamos arba įžeidžiamos medžiagos, dėl ko užpultam asmeniui padaroma didelė psichologinė žala;
- (b) dalyvavimas kartu su trečiosiomis šalimis vykdomuose a punkte nurodytuose išpuoliuose.

10 straipsnis

Smurto ar neapykantos kurstymas kibernetinėje erdvėje

Valstybės narės užtikrina, kad už tyčinį smurto ar neapykantos kurstymą prieš asmenų grupę, apibrėžiamą nurodant biologinę ar socialinę lytį, arba tokios grupės narį, kuris vykdomas pasitelkiant informacines ir ryšių technologijas viešai platinant tokią kurstomąją medžiagą, būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką.

11 straipsnis

Kurstymas, bendrininkavimas ir kėsinimasis

- 1. Valstybės narės užtikrina, kad už kurstymą padaryti bet kurią iš 5–9 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų ir už bendrininkavimą jas darant būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką.
- 2. Valstybės narės užtikrina, kad už pasikėsinimą padaryti bet kurią iš 5 ir 6 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką.

12 straipsnis

Bausmės

- 1. Valstybės narės užtikrina, kad už 5–11 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas būtų skiriamos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos baudžiamosios sankcijos.
- 2. Valstybės narės užtikrina, kad už 5 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką būtų baudžiama maksimalia ne trumpesne kaip aštuonerių metų laisvės atėmimo bausme, o jei nusikalstama veika buvo padaryta 13 straipsnyje nurodytomis sunkinančiomis aplinkybėmis – ne trumpesne kaip 10 metų laisvės atėmimo bausme.
- 3. Valstybės narės užtikrina, kad 5 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką padaręs asmuo, kuris anksčiau buvo nuteistas už tokio paties pobūdžio nusikalstamas veikas, turėtų privalomai dalyvauti 38 straipsnyje nurodytoje intervencijos programoje.
- 4. Valstybės narės užtikrina, kad už 6 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką būtų baudžiama maksimalia ne trumpesne kaip penkerių metų laisvės atėmimo bausme, o jei nusikalstama veika buvo padaryta 13 straipsnyje nurodytomis sunkinančiomis aplinkybėmis – ne trumpesne kaip septynerių metų laisvės atėmimo bausme.

5. Valstybės narės užtikrina, kad už 8 ir 10 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama maksimalia ne trumpesne kaip dvejų metų laisvės atėmimo bausme.
6. Valstybės narės užtikrina, kad už 7 ir 9 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama maksimalia ne trumpesne kaip vienerių metų laisvės atėmimo bausme.

13 straipsnis

Atsakomybę sunkinančios aplinkybės

Jei į 5–10 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų sudėtį dar nėra įtrauktos toliau nurodytos aplinkybės, valstybės narės užtikrina, kad tų nusikalstamų veikų atveju jos galėtų būti laikomos sunkinančiomis aplinkybėmis:

- (a) nusikalstama veika arba kita smurto prieš moteris arba smurto šeimoje nusikalstama veika padaryta pakartotinai;
- (b) nusikalstama veika padaryta prieš asmenį, kuris dėl tam tikrų aplinkybių, pavyzdžiui, priklausomumo arba fizinės, psichinės, protinės ar jutimo negalios, yra pažeidžiamas arba gyvena globos įstaigoje;
- (c) nusikalstama veika padaryta prieš vaiką;
- (d) nusikalstama veika padaryta vaikui matant;
- (e) nusikalstama veika padaryta dviejų arba daugiau bendrininkų;
- (f) nusikalstama veika padaryta itin žiauriai;
- (g) nusikalstama veika padaryta naudojant ginklą ar grasinant juo pasinaudoti;
- (h) nusikalstama veika padaryta naudojant jėgą ar grasinant ją panaudoti arba prievartos būdu;
- (i) dėl nusikalstamos veikos auka mirė ar nusižudė arba jai padaryta didelė fizinė ar psichologinė žala;
- (j) nusikalstamą veiką padaręs asmuo jau buvo pripažintas kaltu įvykdžius tokio paties pobūdžio nusikalstamas veikas;
- (k) nusikalstama veika buvo padaryta prieš buvusį ar esamą sutuoktinį ar partnerį;
- (l) nusikalstamą veiką padarė aukos šeimos narys arba kartu gyvenantis asmuo;
- (m) nusikalstama veika padaryta piktnaudžiaujant pripažintu pasitikėjimu, autoritetu arba įtaka;
- (n) nusikalstamą veiką padaręs asmuo nusikalstamą veiką filmavo, fotografavo ar įrašė kita forma ir padarė ją viešai prieinamą;
- (o) nusikalstama veika padaryta privertus auką įsigyti, vartoti narkotikus, alkoholį ar kitas svaiginamąsias medžiagas arba būti jų paveiktam.

14 straipsnis

Jurisdikcija

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad nustatytų jų jurisdikciją dėl 5–11 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų, jeigu:

- (a) nusikalstama veika visiškai ar iš dalies padaryta jų teritorijoje;
 - (b) nusikalstama veika padaryta vieno iš jų piliečių.
2. Valstybė narė praneša Komisijai, jeigu nusprendžia nustatyti papildomą jurisdikciją dėl 5–11 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų, padarytų ne jos teritorijoje, esant bet kuriai iš šių situacijų:
- (a) nusikalstama veika padaryta prieš vieną iš jos piliečių arba asmenį, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra jos teritorijoje;
 - (b) nusikalstamą veiką padariusio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta yra jos teritorijoje.
3. Valstybės narės užtikrina, kad jų nustatyta jurisdikcija dėl 7–10 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų apimtų atvejus, kai nusikalstama veika padaryta naudojantis informacinėmis ir ryšių technologijomis, jei prieiga prie jų suteikta jų teritorijoje – nesvarbu, ar tarpininkavimo paslaugų teikėjas yra įsisteigęs jų teritorijoje.
4. 1 dalies b punkte nurodytais atvejais kiekviena valstybė narė užtikrina, kad jos jurisdikcijai nebūtų taikoma sąlyga, kad šalyje, kurioje veiksmai buvo įvykdyti, už juos yra baudžiama kaip už nusikalstamas veikas.
5. 1 dalies b punkte nurodytais atvejais valstybės narės užtikrina, kad jos jurisdikcijai nebūtų taikoma sąlyga, kad baudžiamasis persekiojimas gali būti pradėtas tik aukai pateikus pareiškimą nusikalstamos veikos padarymo vietoje arba valstybei, kurioje nusikalstama veika buvo padaryta, pareiškus kaltinimus.

15 straipsnis

Senaties terminai

- 1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad būtų nustatytas senaties terminas, kuris leistų atlikti 5–11 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų tyrimą, baudžiamąjį persekiojimą, teismo procesą ir priimti teismo sprendimą per pakankamą laikotarpį nuo tų nusikalstamų veikų padarymo.
- 2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad 5 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų atveju senaties terminas būtų ne trumpesnis kaip 20 metų nuo nusikalstamos veikos padarymo.
- 3. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad 6 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų atveju senaties terminas būtų ne trumpesnis kaip 10 metų nuo nusikalstamos veikos padarymo.
- 4. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad 7 ir 9 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atveju senaties terminas būtų ne trumpesnis kaip penkeri metai nuo tada, kai nusikalstama veika buvo nutraukta arba auka apie tai sužinojo.
- 5. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad 8 ir 10 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atveju senaties terminas būtų ne trumpesnis kaip septyneri metai nuo tada, kai nusikalstama veika buvo nutraukta arba auka apie tai sužinojo.
- 6. Jeigu auka yra vaikas, senaties terminas pradedamas skaičiuoti ne anksčiau kaip nuo tada, kai aukai sukanka 18 metų.

3 SKYRIUS

AUKŲ APSAUGA IR TEISĖ KREIPTIS Į TEISMĄ

16 straipsnis

Pranešimas apie smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų užtikrinamos ne tik aukų teisės teikiant skundą pagal Direktyvos 2012/29/ES 5 straipsnį, bet ir sudaromos sąlygos lengvai ir prieinamu būdu pranešti kompetentingoms institucijoms apie smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nusikalstamas veikas. Tai, be kita ko, galimybė pranešti apie nusikalstamas veikas internetu arba naudojantis kitomis informacinėmis ir ryšių technologijomis, įskaitant galimybę pateikti įrodymus, visų pirma pranešant apie kibernetinio smurto nusikalstamas veikas.
2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių paskatinti kiekvieną asmenį, kuris žino arba pagrįstai įtaria, kad yra padaryta smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nusikalstamų veikų arba kad yra tikėtini tolesni smurto veiksmai, pranešti apie tai kompetentingoms institucijoms.
3. Valstybės narės užtikrina, kad pagal nacionalinę teisę atitinkamiems specialistams, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros specialistams, taikomos konfidencialumo taisyklės netrukdytų jiems – jei jie turi pagrindo manyti, kad kyla neišvengiamas pavojus, jog dėl kurios nors iš nusikalstamų veikų, kurioms taikoma ši direktyva, asmeniui bus padaryta didelė fizinė žala – pranešti apie tai kompetentingoms institucijoms. Jei auka yra vaikas, atitinkamiems specialistams turi būti leidžiama pranešti kompetentingoms institucijoms, jei jie turi pagrindo manyti, kad buvo padarytas sunkus smurto veiksmas, kuriam taikoma ši direktyva, arba kad yra tikėtini tolesni sunkūs smurto veiksmai.
4. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai apie smurto prieš moteris arba smurto šeimoje nusikalstamas veikas praneša vaikai, atsižvelgiant į jų amžių ir brandą būtų taikomos saugios, konfidencialios, vaikui tinkamu būdu ir kalba parengtos ir prieinamos pranešimo procedūros. Jei nusikalstama veika susijusi su tėvų pareigų turėtoju, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pranešant apie ją nebūtų reikalaujama šio asmens sutikimo.
5. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingoms institucijoms, kurios palaiko ryšius su auka, pranešusia apie smurto prieš moteris arba smurto šeimoje nusikalstamas veikas, būtų draudžiama perduoti kompetentingoms migracijos institucijoms asmens duomenis apie aukos gyventoją statusą, bent iki tol, kol bus baigtas 18 straipsnyje nurodytas pirmas individualus vertinimas.

17 straipsnis

Tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad smurtą prieš moteris ar smurtą šeimoje tiriantys ir baudžiamąjį persekiojimą vykdančys asmenys, padaliniai ar tarnybos turėtų pakankamai ekspertinių žinių ir veiksmingų tyrimo priemonių, kad galėtų veiksmingai tirti tokius nusikaltimus ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos, visų pirma rinkti, analizuoti ir apsaugoti elektroninius įrodymus kibernetinio smurto atvejais.

2. Valstybės narės užtikrina, kad pranešimai apie smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nusikalstamas veikas būtų nedelsiant tvarkomi ir perduodami kompetentingoms institucijoms, vykdančioms baudžiamąjį persekiojimą ir tyrimą.
3. Kompetentingos institucijos nedelsdamos ir veiksmingai registruoja ir tiria įtarimus dėl smurto prieš moteris ar smurto šeimoje ir užtikrina, kad visais atvejais būtų pateiktas oficialus skundas.
4. Kompetentingos institucijos nedelsdamos nukreipia aukas į atitinkamus 27, 28 ir 29 straipsniuose nurodytus sveikatos priežiūros specialistus arba paramos tarnybas, kad jie padėtų užtikrinti įrodymus, visų pirma seksualinio smurto atvejais, kai auka nori pateikti kaltinimus ir pasinaudoti tokiomis paslaugomis.
5. 5 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų tyrimas ar baudžiamasis persekiojimas už jas nepriklauso nuo aukos ar jos atstovo pranešimo ar kaltinimų, o baudžiamasis procesas tęsiamas net ir tuo atveju, jei pranešimas ar kaltinimas buvo atsiimtas.

18 straipsnis

Individualus vertinimas aukos apsaugos poreikiams nustatyti

1. Atlikdamos individualų vertinimą pagal Direktyvos 2012/29/ES 22 straipsnį, valstybės narės užtikrina, kad aukų, kurioms taikoma ši direktyva, atveju būtų įvertinti papildomi elementai, išdėstyti šio straipsnio 2–7 dalyse.
2. Šis individualus vertinimas pradedamas aukai pirmą kartą susisiekus su kompetentingomis institucijomis. Kompetentingos teisminės institucijos ne vėliau kaip pradėdamos baudžiamąjį procesą patikrina, ar vertinimas buvo atliktas. Jei jis nebuvo atliktas, jos šį trūkumą ištaiso kuo greičiau pradėdamos vertinimą.
3. Atliekant individualų vertinimą pirmiausia įvertinama nusikalstamą veiką padariusio asmens arba įtariamojo keliama rizika, įskaitant pakartotinio smurto riziką, kūno sužalojimo riziką, ginklų naudojimo riziką, nusikalstamą veiką padariusio asmens ar įtariamojo gyvenimo kartu su auka riziką, nusikalstamą veiką padariusio asmens arba įtariamojo piktnaudžiavimą narkotikais ar alkoholiu, prievartą prieš vaikus, psichikos sveikatos problemas ar persekiojimo veiksmus.
4. Atliekant vertinimą atsižvelgiama į individualias aukos aplinkybes, įskaitant tai, ar ji diskriminuojama dėl lyties ar kitų priežasčių ir todėl patiria didesnę smurto riziką, taip pat į pačios aukos nuomonę ir padėties vertinimą. Jis atliekamas atsižvelgiant į aukos interesus, ypač į būtinybę išvengti antrinės ar pakartotinės viktimizacijos.
5. Valstybės narės užtikrina, kad atsižvelgiant į individualų vertinimą būtų pritaikytos tinkamos apsaugos priemonės, pavyzdžiui:
 - (a) Direktyvos 2012/29/ES 24 straipsnyje nurodytos priemonės;
 - (b) skubių draudimo orderių ir apribojančių teismo nutarčių arba apsaugos orderių išdavimas pagal šios direktyvos 21 straipsnį;
 - (c) kitos priemonės nusikalstamą veiką padariusio asmens arba įtariamojo elgesiui kontroliuoti, visų pirma pagal šios direktyvos 38 straipsnį.
6. Atsižvelgiant į proceso etapą, individualus vertinimas atliekamas bendradarbiaujant su visomis atitinkamomis kompetentingomis institucijomis ir paramos tarnybomis, pavyzdžiui, aukų apsaugos centrais ir moterų prieglaudomis, socialinėmis tarnybomis ir sveikatos priežiūros specialistais.

7. Kompetentingos institucijos reguliariai atnaušina individualų vertinimą, taip užtikrindamos, kad apsaugos priemonės atitiktų esamą aukos padėtį. Be kita ko, įvertinama, ar reikia priimti ar įgyvendinti apsaugos priemonės, visų pirma pagal 21 straipsnį.
8. Prielaida, kad aukų išlaikomi asmenys turi specialių apsaugos poreikių, daroma neatliekant 1–6 dalyse nurodyto vertinimo.

19 straipsnis

Individualus aukos paramos poreikių vertinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad, atsižvelgdamos į 18 straipsnyje nurodytą individualų vertinimą, kompetentingos institucijos įvertintų aukos ir jos išlaikomų asmenų individualius paramos poreikius, kaip numatyta 4 skyriuje.
2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytam individualiam paramos poreikių vertinimui taikomos 18 straipsnio 4 ir 7 dalys.

20 straipsnis

Nukreipimas į paramos tarnybas

1. Jei atlikus 18 ir 19 straipsniuose nurodytus vertinimus nustatoma konkrečių paramos ar apsaugos poreikių arba jei auka prašo paramos, valstybės narės užtikrina, kad paramos tarnybos susisiektų su aukomis ir pasiūlytų paramą.
2. Į apsaugos ir paramos prašymus kompetentingos institucijos atsako laiku ir koordinuotai.
3. Prireikus nukentėjusius vaikus, įskaitant liudytojus, jos gali nukreipti į paramos tarnybas be išankstinio tėvų pareigų turėtojo sutikimo.
4. Jei tai būtina užtikrinant, kad auka gautų tinkamą paramą ir apsaugą, valstybės narės užtikrina, kad atitinkamoms paramos tarnyboms būtų perduoti reikiami su auka ir jos padėtimi susiję asmens duomenys. Šie duomenys perduodami konfidencialiai.
5. Asmens duomenis paramos tarnybos saugo tiek, kiek reikia paramos paslaugoms teikti, ir bet kuriuo atveju ne ilgiau kaip 12 mėnesių nuo paskutinio paramos tarnybos ir aukos kontakto.

21 straipsnis

Skubūs draudimo orderiai, apribojančios teismo nutartys ir apsaugos orderiai

1. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai aukos arba jos išlaikomo asmens sveikatai ar saugumui kyla tiesioginis pavojus, smurtinį nusikaltimą, kuriam taikoma ši direktyva, padariusio asmens ar įtariamojo atžvilgiu kompetentingos institucijos išduotų orderį, kuriuo jam nurodoma pakankamam laikotarpiui palikti aukos arba jos išlaikomų asmenų gyvenamąją vietą, ir nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui ar įtariamajam uždraudžiama patekti į aukos gyvenamąją ar darbo vietą arba bet koku būdu susisiekti su auka ar jos išlaikomais asmenimis. Tokie orderiai įsigalioja nedelsiant ir yra priimami neatsižvelgiant į tai, ar auka pranešė apie nusikalstamą veiką.
2. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos galėtų išduoti apribojančias teismo nutartis arba apsaugos orderius, kuriais aukoms arba jų išlaikomiems asmenims būtų suteikta ilgalaikė apsauga nuo bet kokių smurto

veiksmų, kuriems taikoma ši direktyva, be kita ko, uždraudžiant arba apribojant tam tikrą pavojingą nusikalstamą veiką padariusio asmens ar įtariamojo elgesį.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos informuotų aukas apie tai, kad jos gali kreiptis dėl skubaus draudimo orderių ir apribojančių teismo nutarčių arba apsaugos orderių, taip pat apie galimybę prašyti tarpvalstybinio apsaugos orderių pripažinimo pagal Direktyvą 2011/99/ES arba Reglamentą (ES) Nr. 606/2013.
4. Už bet kokius skubių draudimo orderių, apribojančių teismo nutarčių ir apsaugos orderių pažeidimus taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos baudžiamosios ar kitos teisinės sankcijos.
5. Šiuo straipsniu valstybės narės neįpareigojamos keisti savo nacionalinės teisės nuostatų, kuriomis skubūs draudimo ir apsaugos orderiai priskiriami baudžiamosios, civilinės ar administracinės teisės sričiai.

22 straipsnis **Aukos privataus gyvenimo apsauga**

Valstybės narės užtikrina, kad, nedarant poveikio teisėms į gynybą, vykdam būdžiamuosius tyrimus ir teismo procese nebūtų leidžiama pateikti klausimų, užklausų ir įrodymų, susijusių su aukos seksualiniu elgesiu praeityje arba kitais su tuo susijusiais aukos privataus gyvenimo aspektais.

23 straipsnis **Gairės teisėsaugos institucijoms ir teismams**

Valstybės narės parengia gaires baudžiamosiose bylose dalyvaujančioms kompetentingoms institucijoms, įskaitant smurto prieš moteris ar smurto šeimoje bylose taikytinas baudžiamojo persekiojimo ir teismo proceso gaires. Šiose gairėse, be kita ko, pateikiama rekomendacijų:

- (a) kaip užtikrinti, kad šioje srityje būtų tinkamai nustatomi visų formų smurto atvejai;
- (b) kaip atlikti individualų vertinimą pagal 18 ir 19 straipsnius;
- (c) kaip bendrauti su aukomis atsižvelgiant į jų traumą, lytį ar nepilnametystę;
- (d) kaip užtikrinti, kad procesas būtų vykdomas siekiant užkirsti kelią antrinei ar pakartotinei viktimizacijai;
- (e) kaip patenkinti aukų, patiriančių diskriminaciją ir dėl lyties, ir dėl kitų priežasčių, stipresnės apsaugos ir paramos poreikius;
- (f) kaip išvengti lyčių stereotipų;
- (g) kaip nukreipti aukas į paramos tarnybas, užtikrinant tinkamą elgesį su smurto prieš moteris ar smurto šeimoje aukomis ir atitinkamų bylų nagrinėjimą.

24 straipsnis **Nacionalinių ir lygybės įstaigų vaidmuo**

1. Valstybės narės paskiria įstaigą ar įstaigas (ir užtikrina sąlygas jų veiklai), atliekančias šias funkcijas:
 - (a) teikti nepriklausomą pagalbą ir konsultacijas smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms;

- (b) skelbti nepriklausomas ataskaitas ir teikti rekomendacijas visais su tokių formų smurtu susijusiais klausimais;
- (c) keistis turima informacija su atitinkamomis institucijomis Europoje, pavyzdžiui, su Europos lyčių lygybės institutu.

Tos įstaigos gali būti lygybės įstaigų, įsteigtų pagal direktyvas 2004/113/EB, 2006/54/EB ir 2010/41/ES, padaliniai.

2. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytos įstaigos, gavusios aukų sutikimą, turėtų teisę veikti vienos ar kelių smurto prieš moteris ar smurto šeimoje aukų vardu arba jas remti teismo procese, įskaitant teikiant 26 straipsnyje nurodytus prašymus atlyginti žalą ir 25 straipsnyje nurodytus prašymus pašalinti neteisėtą internetinį turinį.

25 straipsnis **Priemonės tam tikrai internetinei medžiagai pašalinti**

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų greitą 7 straipsnio a ir b punktuose, 8 straipsnio c punkte ir 9 bei 10 straipsniuose nurodytos medžiagos pašalinimą. Tam jos, be kita ko, suteikia kompetentingoms teisminėms institucijoms galimybę aukos prašymu išduoti susijusiems tarpininkavimo paslaugų teikėjams skirtus privalomus teisinius nurodymus pašalinti tokią medžiagą arba blokuoti prieigą prie jos.
2. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodyti nurodymai galėtų būti teikiami pagal laikinųjų apsaugos priemonių procedūrą, dar prieš užbaigiant galimą baudžiamąjį procesą dėl 7 straipsnio a ir b punktuose, 8 straipsnio c punkte, 9 straipsnyje arba 10 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų, jei teismas, į kurį kreiptasi, mano, kad:
 - (a) jam pateikta pakankamai įrodymų pagrįsti išvadai, kad yra tikėtina, jog skundo pareiškėjo atžvilgiu buvo įvykdyti 7 straipsnio a ir b punktuose, 8 straipsnio c punkte, 9 straipsnyje arba 10 straipsnyje nurodyti veiksmai ir kad medžiaga, dėl kurios pareikštas skundas, yra tuose straipsniuose nurodyto pobūdžio medžiaga;
 - (b) tą medžiagą būtina pašalinti, kad aukai nebūtų padaryta didelė žala arba kad ji būtų apribota;
 - (c) kitų šalių teisės ir interesai, susiję su galimu pašalinimu, nenusveria aukos teisių ir interesų, susijusių su pašalinimu.
3. Valstybės narės užtikrina, kad 1 ir 2 dalyse nurodyti nurodymai galėtų tinkamą laikotarpį, neviršijantį vienų metų, ir kad aukos prašymu juos būtų galima pratęsti papildomam tinkamam laikotarpiui, jei teismas, į kurį kreiptasi, mano, kad 2 dalyje nustatytos sąlygos ir toliau tenkinamos. Tačiau valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai baudžiamasis procesas dėl 7 straipsnio a ir b punktuose, 8 straipsnio c punkte, 9 straipsnyje arba 10 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų užbaigiamas priėmus išvadą, kad tokia nusikalstama veika nebuvo padaryta, nurodymai paskelbiami negaliojančiais ir apie tai pranešama atitinkamam tarpininkavimo paslaugų teikėjui.
4. Valstybės narės užtikrina, kad 1 ir 2 dalyse nurodyti nurodymai ir kitos priemonės būtų priimami laikantis skaidrių procedūrų ir taikant tinkamas apsaugos priemones, visų pirma siekiant užtikrinti, kad šie nurodymai ir kitos priemonės neviršytų to, kas

būtina ir proporcinga, ir kad būtų tinkamai atsižvelgta į visų susijusių šalių teises ir interesus.

5. Valstybės narės užtikrina, kad galutiniams susijusių paslaugų naudotojams būtų pranešta – kai tinkama, tai turi padaryti atitinkami tarpininkavimo paslaugų teikėjai – apie medžiagos pašalinimo arba prieigos prie jos blokavimo pagal 1 ir 2 dalyse nurodytus nurodymus ar kitas priemones priežastis ir kad tie galutiniai paslaugų naudotojai galėtų pasinaudoti teisminėmis teisių gynimo priemonėmis.
6. Valstybės narės užtikrina, kad pašalinus medžiagą arba užblokavus prieigą prie jos pagal 1 ir 2 dalyse nurodytus nurodymus ar kitas priemones kompetentingoms institucijoms nebūtų trukdoma surinkti arba užtikrinti įrodymus, reikalingus 7 straipsnio a ir b punktuose, 8 straipsnio c punkte, 9 arba 10 straipsnyje nurodytoms nusikalstamosioms veikoms tirti ir baudžiamajam persekiojimui už jas vykdyti.

26 straipsnis Nusikalstamą veiką padariusio asmens mokamas žalos atlyginimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad aukos turėtų teisę reikalauti nusikalstamą veiką padariusių asmenų atlyginti visą žalą, patirtą dėl visų formų smurto prieš moteris ar smurto šeimoje.
2. Valstybės narės užtikrina, kad sprendimas dėl žalos atlyginimo aukoms būtų priimamas vykstant baudžiamajam procesui.
3. Žalos atlyginimas turi būti toks, kad auka atsidurtų padėtyje, kurioje būtų buvusi, jei nusikalstama veika nebūtų padaryta, atsižvelgiant į jos patiriamų pasekmių sunkumą. Maksimali žalos atlyginimo suma nenustatoma.
4. Žala apima išlaidas sveikatos priežiūros paslaugoms, paramos paslaugoms, reabilitacijai, taip pat prarastas pajamas ir kitas pagrįsta išlaidas, patirtas dėl nusikalstamos veikos arba įveikiant jos pasekmes. Priteista žalos atlyginimo suma taip pat kompensuojama fizinė, psichologinė ir moralinė žala.
5. Ieškinio dėl žalos atlyginimo pareiškimo senaties terminas yra ne trumpesnis kaip penkeri metai nuo nusikalstamos veikos padarymo.

Seksualinio smurto atveju senaties terminas yra ne trumpesnis kaip 10 metų.

Ieškinio dėl žalos už 7 straipsnyje nurodytas nusikalstamas veikas atlyginimo pareiškimo senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo tada, kai auka sužino apie nusikalstamą veiką.

Senaties terminas nepradedamas skaičiuoti tol, kol nusikalstamą veiką padaręs asmuo ir auka gyvena viename namų ūkyje. Be to, jeigu auka yra vaikas, senaties terminas nepradedamas skaičiuoti tol, kol aukai sukanka 18 metų.

Vykstant teismo procesui dėl nusikalstamos veikos senaties termino skaičiavimas nutraukiamas arba sustabdomas.

4 SKYRIUS

PARAMA AUKOMS

27 straipsnis Specialistų parama aukoms

1. Valstybės narės užtikrina, kad smurto veiksmų, kuriems taikoma ši direktyva, aukoms būtų teikiamos Direktyvos 2012/29/ES 9 straipsnio 3 dalyje nurodytos specialistų paramos paslaugos. Specialistų paramos paslaugų tarnybos:
 - (a) teikia konsultacijas ir informaciją visais svarbiais teisiniais ar praktiniais klausimais, kylančiais dėl nusikaltimo, įskaitant apie galimybes gauti būstą, išsilavinimą, mokymą ir pagalbą, kurios padėtų išsaugoti darbo vietą arba susirasti darbą;
 - (b) nukreipia atlikti teismo medicinos apžiūrą;
 - (c) teikia paramą kibernetinio smurto aukoms, įskaitant konsultacijas dėl teisminių teisių gynimo priemonių ir procedūrų siekiant pašalinti su nusikaltimu susijusį internetinį turinį.
2. 1 dalyje nurodyta specialistų parama teikiama asmeniškai ir turi būti lengvai prieinama, be kita ko, internetu arba kitomis tinkamomis priemonėmis, pavyzdžiui, naudojantis informacinėmis ir ryšių technologijomis, pritaikytomis smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų poreikiams.
3. Valstybės narės užtikrina pakankamus žmogiškuosius ir finansinius išteklius, reikalingus 1 dalyje, ypač tos dalies c punkte, nurodytoms paslaugoms teikti, įskaitant tais atvejais, kai tokias paslaugas teikia nevyriausybinės organizacijos.
4. Apsaugos ir specialistų paramos paslaugas, reikalingas siekiant visapusiškai patenkinti įvairius aukų poreikius, valstybės narės teikia tose pačiose patalpose arba užtikrina, kad tokios paslaugos būtų koordinuojamos per centrinį kontaktinį punktą ar per vieno langelio principu veikiančią internetinę prieigą prie tokių paslaugų. Taip derinant siūlomas paslaugas užtikrinama, kad būtų teikiamos bent jau pirminės medicininės priežiūros ir socialinės paslaugos, psichosocialinė parama, teisinės konsultacijos ir policijos paslaugos.
5. Valstybės narės parengia sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų specialistams skirtas gaires ir protokolus dėl visų formų smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų nustatymo ir tinkamos paramos joms teikimo, be kita ko, dėl aukų nukreipimo į atitinkamas paramos tarnybas. Šiose gairėse ir protokoluose taip pat nurodoma, kaip reikėtų tenkinti specifinius poreikius, kylančius aukoms, kurios patiria didesnę tokio smurto riziką, nes yra diskriminuojamos ir dėl lyties, ir kitais diskriminacijos pagrindais.
6. Valstybės narės užtikrina, kad krizių, kaip antai sveikatos krizių, ar kitų ekstremaliųjų situacijų atvejais toliau visapusiškai veiktų specialistų paramos tarnybos, padedančios smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms.
7. Valstybės narės užtikrina, kad specialistų paramos paslaugos aukoms būtų prieinamos prieš baudžiamąjį procesą, jo metu ir pakankamą laikotarpį po jo.

28 straipsnis

Specialistų parama seksualinio smurto aukoms

1. Valstybės narės sukuria gerai aprūpintus, lengvai prieinamus prievartą patyrusių moterų krizių centrus ir seksualinio smurto aukų nukreipimo centrus, kad būtų užtikrinta veiksminga parama seksualinio smurto aukoms, be kita ko, pagalba išsaugant ir dokumentais užfiksuojant įrodymus. Šiuose centruose atliekama medicininė ir teismo ekspertizė, teikiama potrauminė parama ir psichologinės konsultacijos – iš karto po nusikalstamos veikos padarymo ir tiek laiko, kiek aukai reikalinga. Jei auka yra vaikas, tokios paslaugos teikiamos vaikui suprantamu būdu.
2. 1 dalyje nurodytos paslaugos teikiamos nemokamai ir visomis savaitės dienomis. Tai gali būti vienos iš 27 straipsnyje nurodytų paslaugų.
3. Valstybės narės užtikrina pakankamą šių paslaugų geografinį pasiskirstymą ir reikiamus pajėgumus visoje valstybės narės teritorijoje.
4. Teikiant paramą seksualinio smurto aukoms taikomos 27 straipsnio 3 ir 6 dalys.

29 straipsnis

Specialistų parama moterų lyties organų žalojimo aukoms

1. Valstybės narės užtikrina veiksmingą, pagal amžių pritaikytą paramą moterų lyties organų žalojimo aukoms, be kita ko, teikia ginekologinę, seksologinę, psichologinę, potrauminę priežiūrą ir konsultacijas, kuriomis atsižvelgiama į konkrečius tokių aukų poreikius – iš karto po nusikalstamos veikos padarymo ir tiek laiko, kiek aukai reikalinga. Tai, be kita ko, informavimas apie viešųjų ligoninių padalinius, kuriuose atliekamos klitorio rekonstrukcijos operacijos. Tokią paramą gali teikti 28 straipsnyje nurodyti nukreipimo centrai arba bet kuris paskirtasis sveikatos priežiūros centras.
2. Teikiant paramą moterų lyties organų žalojimo aukoms taikomos 27 straipsnio 3 ir 6 dalys ir 28 straipsnio 2 dalis.

30 straipsnis

Specialistų parama seksualinio priekabiavimo darbe aukoms

Valstybės narės užtikrina, kad seksualinio priekabiavimo darbe atvejais aukos ir darbdaviai galėtų gauti išorės konsultavimo paslaugas. Šios paslaugos apima konsultacijas dėl tinkamo tokių atvejų darbo vietoje sprendimo, dėl teisių gynimo priemonių, kuriomis darbdavys gali pasinaudoti siekdamas pašalinti nusikalstamą veiką padariusį asmenį iš darbo vietos, ir, jei auka to pageidauja, dėl galimybės surengti ankstyvą taikinimą.

31 straipsnis Aukoms skirtos pagalbos linijos

1. Valstybės narės sukuria visą parą (septynias dienas per savaitę) veikiančias nemokamas pagalbos telefonu linijas, kuriomis smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukoms teikiamos konsultacijos. Konsultacijos teikiamos konfidencialiai arba deramai paisant skambinančiųjų anonimiškumo. Valstybės narės užtikrina, kad tokios paslaugos būtų teikiamos ir naudojantis kitomis informacinėmis ir ryšių technologijomis, be kita ko, internetinėmis taikomosiomis programomis.

2. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad užtikrintų 1 dalyje nurodytų paslaugų prieinamumą neįgaliesiems galutiniams naudotojams, be kita ko, paramos paslaugų teikimą lengvai suprantama kalba. Šių paslaugų prieinamumas turi atitikti elektroninių ryšių paslaugų prieinamumo reikalavimus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/882¹⁸ I priede.
3. Teikiant šiame straipsnyje nurodytas pagalbos linijų ir paramos paslaugas naudojantis informacinėmis ir ryšių technologijomis taikomos 27 straipsnio 3 ir 6 dalys.
4. [Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodyta paslauga smurto prieš moteris aukoms būtų teikiama naudojant vieną bendrą ES lygmens telefono numerį „116 016“ ir kad galutiniai naudotojai būtų tinkamai informuoti apie tai, kad toks numeris yra ir kaip juo naudotis.]

32 straipsnis Prieglaudos ir kitas laikinas apgyvendinimas

1. Suteikiant prieglobstį ar kitą atitinkamą laikiną apgyvendinimą, kaip numatyta Direktyvos 2012/29/ES 9 straipsnio 3 dalies a punkte, atsižvelgiama į konkrečius nuo smurto šeimoje ir seksualinio smurto nukentėjusių moterų poreikius. Ten joms sudaromos pakankamos ir tinkamos gyvenimo sąlygos, padedančios atsigauti ir grįžti į savarankišką gyvenimą.
2. Prieglaudos ar kitos atitinkamos laikino apgyvendinimo vietos įrengiamos taip, kad būtų galima atsižvelgti į specifinius vaikų, įskaitant nukentėjusius vaikus, poreikius.
3. Prieglaudos ar kitos atitinkamos laikino apgyvendinimo vietos aukoms turi būti prieinamos neatsižvelgiant į jų tautybę, pilietybę, gyvenamąją vietą ar gyventojų statusą.
4. Prieglaudoms ir kitoms atitinkamoms laikino apgyvendinimo vietoms taikomos 27 straipsnio 3 ir 6 dalys.

33 straipsnis Parama nukentėjusiems vaikams

1. Valstybės narės užtikrina, kad iš karto, kai tik kompetentingos institucijos turi pagrįstų priežasčių manyti, kad vaikas patyrė smurtą prieš moteris ar smurtą šeimoje arba buvo jo liudytojas, jam būtų suteikta speciali tinkamai pritaikyta parama. Parama vaikams turi būti specializuota ir pritaikyta pagal amžių, atsižvelgiant į vaiko interesus.
2. Nukentėjusiems vaikams teikiama pagal jų amžių pritaikyta medicininė priežiūra, emocinė, psichosocialinė, psichologinė ir pedagoginė pagalba, taip pat bet kokia kita reikiama parama, kuria visų pirma atsižvelgiama į smurto šeimoje atvejus.
3. Jei būtina suteikti laikino apgyvendinimo vietą, vaikai prioriteto tvarka apgyvendinami su kitais šeimos nariais, visų pirma su nesmurtaujančiu vienu iš tėvų

¹⁸ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų ([OL L 151, 2019 6 7, p. 70–115](#)).

jo nuolatiname arba laikiname būste, kuriame gali būti teikiamos paramos paslaugos. Apgyvendinimas prieglaudoje yra kraštinė priemonė.

34 straipsnis Vaikų saugumas

Valstybės narės įsteigia ir prižiūri saugias vietas, kuriose vaikas galėtų saugiai bendrauti su tėvų pareigų turėtoju, padariusiu smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nusikalstamą veiką arba įtariamą ją padarius, jeigu jis turi bendravimo teises. Valstybės narės, atsižvelgdamos į poreikį ir vaiko interesus, užtikrina kvalifikuotų specialistų vykdomą priežiūrą.

35 straipsnis Tikslinė parama specialiųjų poreikių turinčioms aukoms ir rizikos grupėms

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų teikiama speciali parama aukoms, kurioms kyla didesnė smurto prieš moteris arba smurto šeimoje rizika, pavyzdžiui, neįgalioms moterims, kaimo vietovėse gyvenančioms moterims, išlaikomo gyventojų statusą ar leidimą turinčioms moterims, dokumentų neturinčioms migrantėms, tarptautinės apsaugos prašytojoms, nuo ginkluotų konfliktų bėgančioms moterims, benamystės paveiktoms moterims, rasinėms ar etninėms mažumoms priklausančioms moterims, sekso paslaugas teikiančioms moterims, sulaikytoms ar vyresnio amžiaus moterims.
2. 27–32 straipsniuose nurodytoms paramos tarnyboms turi būti suteikta pakankamai pajėgumų, kad jos galėtų pasirūpinti neįgaliomis aukomis, atsižvelgdamos į specifinius jų poreikius, be kita ko, teikti asmeninę pagalbą.
3. Paramos paslaugos teikiamos ir trečiųjų šalių piliečiams, nukentėjusiems nuo smurto prieš moteris ir smurto šeimoje, įskaitant tarptautinės apsaugos prašytojus, dokumentų neturinčius asmenis ir sulaikytus asmenis, kuriems taikomos grąžinimo procedūros. Valstybės narės užtikrina, kad to pageidaujančios aukos trečiųjų šalių piliečių, kuriems taikomos grąžinimo procedūros, sulaikymo centruose galėtų būti laikomos atskirai nuo kitos lyties asmenų arba apgyvendintos atskirai tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo centruose.
4. Valstybės narės užtikrina, kad apie smurto prieš moteris arba smurto šeimoje atvejus asmenys galėtų pranešti atitinkamiems priėmimo ir sulaikymo centrų darbuotojams ir kad būtų parengti protokolai, pagal kuriuos į tokius pranešimus būtų tinkamai ir greitai reaguojama pagal 18, 19 ir 20 straipsnių reikalavimus.

5 SKYRIUS

PREVENCIJA

36 straipsnis Prevencinės priemonės

1. Valstybės narės imasi tinkamų veiksmų, kad užkirstų kelią smurtui prieš moteris ir smurtui šeimoje.
2. Prevencinės priemonės apima informuotumo didinimo kampanijas, mokslinių tyrimų ir švietimo programas, prireikus rengiamas bendradarbiaujant su atitinkamomis

pilietinės visuomenės organizacijomis, socialiniais partneriais, paveiktomis bendruomenėmis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais.

3. Valstybės narės sudaro sąlygas plačiai visuomenei susipažinti su informacija apie prevencines priemones, aukų teises, teisę kreiptis į teismą ir į advokatą, taip pat apie joms prieinamas apsaugos ir paramos priemones.
4. Tiksliniai veiksmai skirti rizikos grupėms, kaip antai vaikams, atsižvelgiant į jų amžių ir brandą, ir neįgaliesiems, atsižvelgiant į kalbos barjerą ir skirtingą jų raštingumo bei gebėjimų lygį. Vaikams skirta informacija formuluojama vaikui suprantama kalba.
5. Prevencinėmis priemonėmis visų pirma siekiama kovoti su žalingais lyčių stereotipais, skatinti moterų ir vyrų lygybę, raginant visus, įskaitant vyrus ir berniukus, būti teigiamais pavyzdžiais, kurie paskatintų visos visuomenės elgesio pokyčius pagal šios direktyvos tikslus.
6. Prevencinėmis priemonėmis ugdomas ir (arba) stiprinamas jautrus požiūris į žalingą moterų lyties organų žalojimo praktiką.
7. Vienas iš konkrečių prevencinių priemonių tikslų yra spręsti kibernetinio smurto problemą. Visų pirma valstybės narės užtikrina, kad švietimo priemonės apimtų skaitmeninio raštingumo įgūdžių, įskaitant kritiniu požiūriu paremtą dalyvavimą skaitmeniniame pasaulyje, ugdymą, kad naudotojai išmoktų nustatyti kibernetinio smurto atvejus ir į juos reaguoti, kreiptis paramos ir užkirsti kelią tokio smurto vykdymui. Siekdamos parengti ir įgyvendinti kovos su kibernetiniu smurtu priemonės valstybės narės skatina daugiadalykį ir suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą, kuriame dalyvauja tarpininkavimo paslaugų teikėjai ir kompetentingos institucijos.
8. Valstybės narės užtikrina, kad atitinkamose nacionalinės politikos priemonėse būtų numatytas seksualinio priekabiavimo darbe klausimo sprendimas. Šiose nacionalinės politikos priemonėse įvardijami ir nustatomi 2 dalyje nurodyti tiksliniai veiksmai, skirti sektoriams, kurių darbuotojai dažniausiai patiria tokį priekabiavimą.

37 straipsnis **Specialistų mokymas ir informavimas**

1. Valstybės narės užtikrina, kad specialistams, kurie dažniausiai susiduria su aukomis, įskaitant teisėsaugos institucijas, teismų darbuotojus, teisėjus ir prokurorus, teisininkus, paramos aukoms ir atkuriamojo teisingumo paslaugų teikėjus, sveikatos priežiūros specialistus, socialines tarnybas, švietimo ir kitus susijusius darbuotojus, būtų rengiami tiek bendro pobūdžio, tiek specialieji mokymai ir teikiama tikslinė informacija, kad jie mokėtų nustatyti smurto prieš moteris ar smurto šeimoje atvejus, užkirsti jiems kelią ir juos spręsti, taip pat kad jie mokėtų su aukomis elgtis atsižvelgdami į jų traumą, lytį ir galimą nepilnametystę.
2. Tiksliniai mokymai rengiami ir atitinkamiems sveikatos priežiūros specialistams, įskaitant pediatrus ir akušerius, kad jie mokėtų kultūriškai jautriai nustatyti ir šalinti fizines, psichologines ir seksualines moterų lyties organų žalojimo pasekmes.
3. Priežiūros funkcijas darbo vietoje atliekantiems asmenims – tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose – rengiami mokymai, kaip atpažinti seksualinį priekabiavimą darbe, užkirsti jam kelią ir spręsti su juo susijusius klausimus, be kita ko, atlikti rizikos darbuotojų saugai ir sveikatai vertinimą, teikti paramą nukentėjusiesiems ir tinkamai reaguoti į tokius atvejus. Tiems asmenims ir

darbdaviams teikiama informacija apie smurto prieš moteris ir smurto šeimoje poveikį darbui ir trečiųjų šalių smurto riziką.

4. 1 ir 2 dalyse nurodyta veikla apima ir mokymą apie koordinuotą tarpžinybinį bendradarbiavimą, reikalingą siekiant visapusiškai ir tinkamai vykdyti smurto prieš moteris ir smurto šeimoje aukų nukreipimą į atitinkamas institucijas.
5. Nedarant poveikio žiniasklaidos laisvei ir pliuralizmui, valstybės narės skatina ir remia žiniasklaidos specialistų organizacijų, žiniasklaidos savireguliacinio įstaigų ir pramonės atstovų ar kitų atitinkamų nepriklausomų organizacijų vykdomus žiniasklaidos atstovų mokymus, kuriais siekiama kovoti su stereotipiniu moterų ir vyrų vaizdavimu, seksistiniais moterų vaizdais bei aukų kaltinimu žiniasklaidoje ir taip mažinti smurto prieš moteris ar smurto šeimoje riziką.
6. Valstybės narės užtikrina, kad institucijos, kompetentingos priimti aukų pranešimus apie nusikalstamas veikas, būtų tinkamai parengtos ir palengvintų šią procedūrą padėdamos pranešti apie tokius nusikaltimus.
7. 1 ir 2 dalyse nurodyti mokymai, be kita ko, apie kibernetinį smurtą, vykdomi reguliariai ir yra privalomi; juose atsižvelgiama į smurto prieš moteris ir smurto šeimoje ypatumus. Tokia mokymo veikla apima mokymus, kaip nustatyti ir patenkinti specifinius apsaugos ir paramos poreikius, kurie kyla aukoms, patiriančioms didesnę smurto riziką, nes yra diskriminuojamos ir dėl lyties, ir kitais pagrindais.
8. 1–6 dalyse nurodytos priemonės įgyvendinamos nedarant poveikio teismų nepriklausomumui, reglamentuojamųjų profesijų saviorganizacijai ir skirtingam įvairių Sąjungos šalių teismų darbo organizavimui.

38 straipsnis Intervencijos programos

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad būtų sukurtos tikslinės ir veiksmingos intervencijos programos, kuriomis vykdoma smurto prieš moteris ir smurto šeimoje nusikaltimų rizikos prevencija ir tokia rizika mažinama, taip pat siekiama užkirsti kelią pakartotiniams nusikaltimams.
2. Intervencijos programose gali dalyvauti ir asmenys, kurie nerimauja, kad patys gali padaryti kurį nors iš smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nusikaltimų.

6 SKYRIUS

KOORDINAVIMAS IR BENDRADARBIAVIMAS

39 straipsnis Koordinuota politika ir koordinavimo įstaiga

1. Valstybės narės priima ir įgyvendina veiksmingą, visapusišką ir koordinuotą politiką, apimančią visas reikiamas priemones, skirtas visų formų smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijai ir kovai su juo.

2. Valstybės narės paskiria ar įkuria oficialią įstaigą, atsakingą už politikos ir priemonių, skirtų visų formų smurtui, kuriam taikoma ši direktyva, prevencijai ir kovai su juo, koordinavimą, įgyvendinimą, stebėseną ir vertinimą.
3. Ši įstaiga koordinuoja 44 straipsnyje nurodytų duomenų rinkimą, atlieka jų analizę ir išplatina jos išvadas.
4. Ji atsako už politikos koordinavimą centriniu, regioniniu ir vietos lygmenimis.

40 straipsnis Tarpžinybinis koordinavimas ir bendradarbiavimas

1. Valstybės narės nustato tinkamus mechanizmus, kuriais užtikrinamas veiksmingas atitinkamų valdžios institucijų, agentūrų ir įstaigų (įskaitant vietos ir regionines valdžios institucijas, teisėsaugos įstaigas, teismus, prokurorus, paramos paslaugų teikėjus, taip pat nevyriausybinės organizacijas, socialines tarnybas, be kita ko, vaikų apsaugos ar gerovės institucijas, švietimo ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjus, socialinius partnerius, nedarant poveikio jų autonomijai, ir kitas atitinkamas organizacijas bei subjektus) veiklos koordinavimas ir bendradarbiavimas nacionaliniu lygmeniu.
2. Šie mechanizmai visų pirma taikytini individualiems vertinimams pagal 18 ir 19 straipsnius, apsaugos ir paramos priemonėms pagal 21 straipsnį ir 4 skyrių, teisėsaugos ir teisminėms institucijoms skirtoms gairėms pagal 23 straipsnį ir 37 straipsnyje nurodytam specialistų mokymui.

41 straipsnis Bendradarbiavimas su nevyriausybiniomis organizacijomis

Valstybės narės bendradarbiauja su pilietinės visuomenės organizacijomis, be kita ko, su nevyriausybiniomis organizacijomis, dirbančiomis su smurto prieš moteris ar smurto šeimoje aukomis, ypač su teikiančiomis aukoms paramą, ir konsultuojasi su jomis dėl politinių iniciatyvų, informavimo ir informuotumo didinimo kampanijų, mokslinių tyrimų ir švietimo programų bei mokymų, taip pat stebėdamos ir vertindamos paramos aukoms ir apsaugos priemonių poveikį.

42 straipsnis Tarpininkavimo paslaugų teikėjų bendradarbiavimas

Valstybės narės sudaro tarpininkavimo paslaugų teikėjams palankias sąlygas taikyti savireguliacijos priemones šios direktyvos taikymo srityje, visų pirma siekiant sustiprinti vidaus mechanizmus, skirtus kovai su 25 straipsnio 1 dalyje nurodyta internetine medžiaga, ir geresniam susijusių jų darbuotojų mokymui apie joje nurodytą nusikalstamų veikų prevenciją, pagalbą ir paramą jų aukoms.

43 straipsnis Bendradarbiavimas Sąjungos lygmeniu

Siekdamos gerinti šios direktyvos įgyvendinimą, valstybės narės imasi tinkamų veiksmų tarpusavio bendradarbiavimui palengvinti. Vykdam tokį bendradarbiavimą siekiama bent:

- (a) keistis geriausios praktikos pavyzdžiais ir konsultuotis tarpusavyje atskirose bylose, be kita ko, per Eurojustą ir Europos teisminį tinklą baudžiamosiose bylose;

- (b) keisti informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais su atitinkamomis Sąjungos agentūromis;
- (c) teikti pagalbą Sąjungos tinklams, dirbantiems tiesiogiai su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje susijusiose srityse.

44 straipsnis **Duomenų rinkimas ir moksliniai tyrimai**

1. Valstybės narės taiko statistinių duomenų apie smurtą prieš moteris ar smurtą šeimoje, įskaitant 5–10 straipsniuose nurodytų rūšių smurtą, rinkimo, plėtojimo, rengimo ir sklaidos sistemą.
2. Statistiniai duomenys apima šiuos duomenis, suskirstytus pagal aukos ir nusikalstamą veiką padariusio asmens lytį, amžių, aukos ir nusikalstamą veiką padariusio asmens santykį ir nusikalstamos veikos rūšį:
 - (a) aukų, patyrusių smurtą prieš moteris arba smurtą šeimoje per pastaruosius 12 mėnesių, pastaruosius penkerius metus ir visą gyvenimą, skaičių;
 - (b) tokių aukų, nusikalstamų veikų, apie kurias pranešta, ir asmenų, patrauktų baudžiamojon atsakomybėn ir nuteistų už tokių formų smurtą, skaičius per metus, gautas iš nacionalinių administracinių šaltinių.
3. Kas penkerius metus valstybės narės atlieka gyventojų apklausą pagal suderintą Komisijos (Eurostato) metodiką ir surenka 2 dalies a punkte nurodytus duomenis – jais remdamosi jos įvertina visų formų smurto, kuriam taikoma ši direktyva, paplitimą ir tendencijas.

Ne vėliau kaip [treji metai nuo direktyvos įsigaliojimo] valstybės narės perduoda tuos duomenis Komisijai (Eurostatui).
4. Siekdamos užtikrinti administracinių duomenų palyginamumą visoje Sąjungoje, administracinius duomenis valstybės narės renka taikydamos vienodą jų suskirstymą, parengtą bendradarbiaujant su Europos lyčių lygybės institutu, ir jo parengtą metodiką, kaip numatyta 5 dalyje. Šiuos duomenis jos kasmet perduoda Europos lyčių lygybės institutui. Perduodant duomenis asmens duomenys nepateikiami.
5. Europos lyčių lygybės institutas padeda valstybėms narėms rinkti 2 dalies b punkte nurodytus duomenis, be kita ko, nustatydamas bendrus standartus dėl vienetų skaičiavimo, skaičiavimo taisyklių, bendro suskirstymo, ataskaitų teikimo formų ir nusikalstamų veikų klasifikavimo.
6. Valstybės narės užtikrina, kad surinkti statistiniai duomenys būtų pateikiami visuomenei. Skelbiant statistinius duomenis asmens duomenys nepateikiami.
7. Valstybės narės remia mokslinius tyrimus, kurių dalykas yra smurto formų, kurioms taikoma ši direktyva, pagrindinės priežastys, padariniai, dažnumas ir apkaltinamųjų nuosprendžių skaičius.

7 SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

45 straipsnis

Direktyvos 2011/93/ES dalinis pakeitimas

Direktyvos 2011/93/ES 3 straipsnis papildomas šiomis dalimis:

- „7. Valstybės narės užtikrina, kad už šiuos tyčinius veiksmus būtų baudžiama maksimalia ne trumpesne kaip 12 metų laisvės atėmimo bausme:
- a) santykiavimas su vaiku, nesulaukusi amžiaus, kai jis gali duoti sutikimą lytiškai santykiauti, atliekant bet kokį seksualinio pobūdžio vaginalinį, analinį ar oralinį įsiskverbimą bet kuria kūno dalimi ar daiktu;
 - b) vertimas vaiką, nesulaukusį amžiaus, kai jis gali duoti sutikimą lytiškai santykiauti, su kitu asmeniu atlikti bet kokį seksualinio pobūdžio vaginalinį, analinį ar oralinį įsiskverbimą bet kuria kūno dalimi ar daiktu;
8. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai vaikas yra sulaukęs amžiaus, kai jis gali duoti sutikimą lytiškai santykiauti, ir nesutinka su šiuo veiksmu, už 7 dalyje nurodytą elgesį būtų baudžiama maksimalia ne trumpesne kaip 10 metų laisvės atėmimo bausme.
9. Taikant 8 dalį, valstybės narės užtikrina, kad veiksmas be sutikimo būtų suprantamas kaip veiksmas, kuris atliekamas be savanoriškai duoto vaiko sutikimo arba kai vaikas negali išreikšti savo valios dėl 5 dalyje nurodytų aplinkybių, įskaitant vaiko fizinę ar psichinę būklę, pavyzdžiui, dėl sąmonės netekimo, apsvaigimo, miego, ligos ar kūno sužalojimo.

Sutikimas gali būti atšauktas bet kuriuo veiksmo metu. Sutikimo nedavimo faktas negali būti paneigtas remiantis vien tuo, kad vaikas tylėjo, nesipriešino žodžiu ar fiziškai arba jo seksualiniu elgesiu praeityje.“

46 straipsnis. Apsaugos lygis

Šia direktyva nustatomos minimalios taisyklės. Valstybės narės gali nustatyti arba toliau taikyti nuostatas, kuriomis nustatomi aukštesni standartai, įskaitant nuostatas, kuriomis užtikrinama aukštesnio lygio aukų apsauga ir parama joms.

47 straipsnis Ataskaitų teikimas

1. Ne vėliau kaip iki [septyneri metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo] valstybės narės pateikia Komisijai visą su šios direktyvos taikymu susijusią informaciją, reikalingą, kad Komisija parengtų šios direktyvos taikymo ataskaitą.
2. Remdamasi valstybių narių pagal 1 dalį pateikta informacija, Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje peržiūrimas šios direktyvos taikymas.

48 straipsnis Santykis su kitais Sąjungos teisės aktais

1. Ši direktyva nedaro poveikio šių teisės aktų taikymui:
 - (a) Direktyva 2011/36/ES,
 - (b) Direktyva 2011/93/ES,
 - (c) Direktyva 2011/99/ES,
 - (d) Direktyva 2012/29/ES,
 - (e) Reglamentas (ES) Nr. 606/2013,
 - (f) [Reglamentas (ES).../... dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos].
2. Be direktyvose 2011/36/ES, 2011/93/ES ir 2012/29/ES nustatytų priemonių, taikomos specialios prevencijos, aukų apsaugos ir paramos joms priemonės pagal šią direktyvą.

49 straipsnis **Nekintamumo išlyga**

Nė viena šios direktyvos nuostata negali būti suprantama kaip mažinanti, ribojanti ar nukrypstanti nuo kokių nors teisių ir procesinių garantijų, kurios garantuojamos pagal bet kurios valstybės narės, kuri užtikrina aukštesnio lygio apsaugą, teisę. Valstybės narės nesusilpnina šio aukštesnio lygio apsaugos, garantuojamos šios direktyvos įsigaliojimo metu.

50 straipsnis **Perkėlimas į nacionalinę teisę**

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip nuo *[dveji metai nuo jos įsigaliojimo]*. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.
2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

51 straipsnis **Įsigaliojimas**

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

52 straipsnis **Adresatai**

Ši direktyva pagal Sutartį skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

1.3. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Bendrasis (-ieji) tikslas (-ai)

1.4.2. Konkretus (-ūs) tikslas (-ai)

1.4.3. Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis

1.4.4. Veiklos rezultatų rodikliai

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį

1.5.2. Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmams.

1.5.3. Panašios patirties išvados

1.5.4. Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis

1.5.5. Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant perskirstymo mastą

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) trukmė ir finansinis poveikis

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir ataskaitų teikimo taisyklės

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas

2.2.2. Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)

2.2.3. Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės), kurioms daromas poveikis

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka

3.2.2. Numatomas veiklos asignavimais finansuojamas atliktas darbas

3.2.3. Numatomo poveikio administraciniam asignavimams santrauka

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje poveikio vertinimas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys)

Politikos sritis: Teisingumas ir vidaus reikalai

Veikla: Lygybė

1.3. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

☐ nauju veiksmu

☐ nauju veiksmu, kai bus įgyvendintas bandomasis projektas ir (arba) atlikti parengiamieji veiksmai⁵³

☒ esamo veiksmo galiojimo pratęsimu

☐ vieno ar daugiau veiksmų sujungimu arba nukreipimu į kitą / naują veiksmą

1.4. Tikslas (-ai)

1.4.1. Bendrasis (-ieji) tikslas (-ai)

Siūloma direktyva visos valstybės narės bus įpareigotos rinkti administracinius duomenis apie smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje (smurto prieš moteris aukų, nuo smurto šeimoje nukentėjusių moterų, nusikaltimų, apie kuriuos pranešta, asmenų, patrauktų baudžiamojon atsakomybėn, ir asmenų, nuteistų už visų formų smurtą prieš moteris ar smurtą šeimoje skaičius per metus) taikant suderintą duomenų suskirstymą pagal aukos ir nusikalstamą veiką padariusio asmens lytį amžių, aukos ir nusikalstamą veiką padariusio asmens santykį, nusikalstamos veikos rūšį ir kitus susijusius kintamuosius.

Bus parengta bendra duomenų rinkimo metodika, o paramą teiks Europos lyčių lygybės institutas (EIGE), kasmet surinkiantis visus duomenis (žr. 1.4.2 punktą). Administracinių duomenų rinkimo užduotimi bus išplėsta duomenų rinkimo veikla, kurią EIGE su kai kuriomis valstybėmis narėmis jau vykdo savanoriškumo principu (žr. 1.5.2 punktą). Toks jos išplėtimas leis ES užtikrinti nacionalinių duomenų palyginamumą, stebėti direktyvos įgyvendinimą ir gauti išsamią statistinę informaciją apie smurto prieš moteris ir smurto šeimoje paplitimą.

1.4.2. Konkretus (-ūs) tikslas (-ai)

Pasiūlymu Europos lyčių lygybės institutui (EIGE) bus pavesta:

1) bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis parengti bendrą duomenų suskirstymo tvarką ir metodiką, kad visoje Sąjungoje būtų užtikrintas administracinių duomenų palyginamumas;

2) teikti duomenis renkančioms valstybėms narėms paramą nustatant bendrus standartus dėl skaičiavimo vienetų, skaičiavimo taisyklių, bendro duomenų

⁵³

Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

suskirstymo, ataskaitų teikimo formų ir baudžiamųjų veikų klasifikavimo. Vienas iš paramos elementų gali būti bendradarbiavimo ir keitimosi patirtimi skatinimas.

1.4.3. *Numatomas (-i) rezultatas (-ai) ir poveikis*

Nurodyti poveikį, kurį pasiūlymas (iniciatyva) turėtų padaryti tiksliniams gavėjams (tikslinėms grupėms).

Tikimasi, kad pasiūlymas visoje Sąjungoje padidins palyginamų administracinių duomenų apie visų formų smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje rinkimo veiksmingumą.

Nuo 2012 m. EIGE padeda valstybėms narėms stiprinti administracinių duomenų rinkimo procedūras ir rengti įvairių formų smurto prieš moteris statistiką. Išanalizavus kiekvienos valstybės narės turimus duomenis paaiškėjo, kad yra duomenų rinkimo problemų, kylančių dėl teisinių aplinkybių, institucinės praktikos ir didelių techninių apribojimų.

Nėra sistemingo ir standartizuoto visoje ES taikomo duomenų apie smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje rinkimo metodo, ypač duomenų apie nusikalstamų veikų rūšis ir aukų bei nusikaltimų vykdytojų santykius. Valstybės narės taiko labai skirtingus duomenų rinkimo metodus, skiriasi jų surinktų duomenų kokybė ir tai, kaip jie saugomi, kaip jais dalijamasi su atitinkamomis institucijomis (teisėsaugos institucijomis, teismais, sveikatos priežiūros ir socialinės tarnybomis ir pan.) ir tarptautiniu mastu, taip pat tai, kaip jie viešai skelbiami. Praktikos skirtumai ir tai, kad nenustatyti privalomo registravimo principai, trukdo metodiškai registruoti duomenims apie aukas ir nusikaltimų vykdytojus, ypač apie jų lytį ir jų tarpusavio santykį. Todėl turimi duomenys vis dar nepakankamai išsamūs ir palyginami, o tai labai apsunkina pastangas analizuoti nusikalstamumo tendencijas ir įvertinti taikomų priemonių veiksmingumą.

Padidinus palyginamų administracinių duomenų rinkimo procesų veiksmingumą atsirastų daug galimybių spręsti dabar patiriamą problemą dėl nepakankamų įrodymų apie smurto prieš moteris ir smurto šeimoje paplitimą. Šiuo metu smurtas ES nėra įvertintas konkrečiu lyčių lygybės indekso (LLI) balu, nes trūksta palyginamų ES masto duomenų. Todėl smurtas prieš moteris, viena iš pagrindinių diskriminacijos dėl lyties formų, laikomas tik papildoma LLI sritimi. Visoje ES renkant palyginamus administracinius duomenis galima sistemingai vertinti smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje bei skirtingą jų poveikį aukų gyvenimui. Tik rinkdamos kiekybinius ir kokybinius duomenis apie smurto prieš moteris motyvus, rūšis ir poveikį, valstybės narės galės parengti visapusiškai veiksmingas aukų apsaugos ir paramos joms priemonės. Todėl pagrindinė šių pastangų dalis – geresnė smurto aukų pagrindinių teisių apsauga, o aukos patirs daugiausia naudos iš šio esminio taisyklių visoje ES patobulinimo.

1.4.4. *Veiklos rezultatų rodikliai*

Nurodyti pažangos ir pasiekimų stebėsenos rodiklius.

1. Bendros duomenų suskirstymo ir metodikos parengimas / įdiegimas, visoje Sąjungoje užtikrinsiantis administracinių duomenų palyginamumą – bus parengtas bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis.

2. Duomenų rinkimo priemonės sukūrimas ir jos diegimas kartu taikant EIGE parengtas ir valstybių narių patvirtintas gaires, visapusiškai suderintas su direktyva.

3. Nusikalstamumo statistikos, susijusios su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje, derinimo ir standartizavimo gairių parengimas bendradarbiaujant su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, pavyzdžiui, Eurostatu ir Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuru (UNODC).
4. Valstybių narių, kurioms teikiama parama duomenų rinkimo srityje nustatant bendrus standartus dėl skaičiavimo vienetų, skaičiavimo taisyklių, bendro duomenų suskirstymo, ataskaitų teikimo formų ir baudžiamųjų veikų klasifikavimo, skaičius.
5. Valstybių narių, kurios kasmet gali teikti duomenis apie visų formų smurtą, kuriam taikoma direktyva, skaičius (duomenų prieinamumas).
6. Valstybių narių, kurios gali kasmet teikti duomenis visapusiškai laikydamosi direktyvoje nustatytų duomenų teikimo reikalavimų, skaičius (duomenų palyginamumas).
7. Valstybių narių, kurios laikosi Europos Sąjungos statistinių metaduomenų teikimo kiekvienais metais standartų, skaičius
8. Apsilankymų duomenų portale skaičius.

1.5. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.5.1. *Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį*

Pagrindiniai reikalavimai įsigaliojus šiam pasiūlymui yra šie:

- nustatyti EIGE pajėgumai (užtikrinti žmogiškieji ir finansiniai ištekliai), 2025–2026 m.⁵⁴;
- ES lygmens duomenų rinkimo koordinavimo sistemos sukūrimas (EIGE, kaip koordinavimo įstaiga, tyrėjų ir duomenų teikėjų tinklas valstybių narių lygmeniu), 2025–2026 m.;
- EIGE vykdomas poreikių nustatymas ir viešųjų pirkimų inicijavimas, 2025–2026 m.;
- sutartos standartinės veiklos procedūros duomenų tvarkymo srityje, įskaitant duomenų rinkimą, įvedimą ir patvirtinimą, parama standartizuojant smurto prieš moteris administracinius duomenis, 2025–2026 m.;
- duomenų rinkimo priemonė, sukurta, išbandyta ir turinti prieglobą tinkamoje interneto platformoje, įsteigtoje ir tvarkomoje EIGE, 2026 m.;
- veikianti internetinė platforma, kurioje bus teikiami duomenys taikant saugų duomenų perdavimo būdą, 2027 m.;
- internetinės platformos techninė priežiūra ir gedimų šalinimas, nuo 2027 m.;
- reguliarius surinktų statistinių duomenų skelbimas ir sklaida per EIGE lyčių statistikos duomenų bazę, reguliariai nuo 2027 m.

1.5.2. *Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai*

⁵⁴

Numanomi įsipareigojimų įsigaliojimo metai. Priklausomai nuo konkrečių metų, finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymyje nurodytą informaciją, susijusią su kitais metais, gali tekti patikslinti.

užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmams.

Įpareigojimas rinkti administracinius duomenis yra vienintelis būdas visoje ES užtikrinti standartizuotą administracinių duomenų rinkimą. Kadangi valstybės narės šiuo metu taiko skirtingus šios politikos srities administracinių duomenų rinkimo metodus, palyginamų duomenų prieinamumas Europoje vis dar ribotas.

EIGE įtraukimas yra tinkamiausias kelias duomenų rinkimo struktūrai nustatyti, nes ši užduotis susijusi su EIGE jau atliekamu darbu, kuris vykdomas savanoriškai su keliomis valstybėmis narėmis ir keliomis duomenų rūšimis. Taip išplečiama EIGE steigimo reglamento (Nr. 1922/2006) 3 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nustatyta funkcija „rinkti, analizuoti ir skleisti aktualią objektyvią, palyginamą ir patikimą informaciją apie lyčių lygybę, įskaitant valstybių narių jai perduotų mokslinių tyrimų ir geriausios praktikos rezultatus“ ir „plėtoti metodus, skirtus duomenų objektyvumui, palyginamumui ir patikimumui Europos lygmeniu gerinti, nustatant kriterijus, kurie padėtų pagerinti informacijos nuoseklumą ir atsižvelgti į lyčių klausimus renkant duomenis“. Dabar atliekamas duomenų rinkimas taps privalomu ir reguliariu, o atitinkamų nuostatų taikymo sritis bus išplėsta ir apims visas valstybes nares.

Išplėstinės funkcijos bus visiškai suderintos su Eurostato taisyklėmis ir politikos priemonėmis: administracinių duomenų rinkimo sistemų tobulinimas atitinka Europos Sąjungos socialinės statistikos modernizavimo strategiją, visų pirma dėl to, kad bus atnaujintas duomenų rengimo metodas, pagal kurį statistiniai duomenys rengiami kaip integruoto modelio elementai.

Rinkti duomenis yra labai svarbu, kad būtų galima stebėti būsimos direktyvos įgyvendinimą – tokį vertinimą po jos įsigaliojimo numatyta atlikti reguliariai. Duomenų rinkimo srityje veikiantys suinteresuotieji subjektai (Europos Taryba, pagrindinių teisių agentūra (FRA), taip pat Europos Parlamentas) primygtinai ragina Komisiją tokiu būdu leisti sukurti patikimesnę šios srities duomenų bazę.

1.5.3. Panašios patirties išvados

Nors poveikis nacionalinėms duomenų registravimo sistemoms iki šiol buvo nedidelis, nuo 2017 m. EIGE kartu su kai kuriomis valstybėmis narėmis savanoriškai atliktas darbas davė reikšmingų rezultatų. Visų pirma jų darbas vertinant valstybių narių statistinius pajėgumus teikti duomenis apie trijų pagrindinių rūšių smurtą prieš moteris (lytinio partnerio smurtą, išžaginimą ir moterų žudymą dėl lyties) padėjo:

- didinti informuotumą apie šių rūšių smurto duomenų rinkimo ir analizės svarbą;
- pagerinti duomenų rinkimą ir duomenų analizę kai kuriose valstybėse narėse (DE, EL);
- sukurti naujas duomenų bazes, skirtas konkrečių duomenų apie smurtą šeimoje rinkimui ir įvairių sistemų (administracinių duomenų, surinktų iš prokurorų, teismų ir policijos), kuriuos dabar yra gana nenuoseklios, integravimui. Dėl to kai kuriose valstybėse narėse (PT, EL) buvo sukurtos integruotos sistemos.

Be to, dabar vykdomas savanoriškas darbas atskleidė šiuos poreikius ir pagrindines tobulintinas sritis:

- poreikį dalytis gerąja patirtimi ir diskutuoti su nacionaliniais duomenų teikėjais, kad būtų patobulintos jų duomenų rinkimo sistemos;

- poreikį bendradarbiauti su kitomis agentūromis, pavyzdžiui, Eurostatu, Europos Taryba (GREVIO), Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuru (UNODC), siekiant suderinti duomenų rinkimo reikalavimus;
- aiškių apibrėžčių ir sąvokų, nešališkų lyties požiūriu, svarbą siekiant išsiaiškinti tokio pobūdžio smurto formas, kurios tebėra nematomos, apie kurias nepranešama ir kurios yra nepakankamai registruojamos;
- poreikį stiprinti nacionalinių duomenų teikėjų gebėjimus ir rengti mokymus;
- duomenų rinkimo svarbą siekiant tiksliai įvertinti pakartotinės viktimizacijos riziką ir parengti geresnes prevencijos priemones.

1.5.4. Suderinamumas su daugiamete finansine programa ir galima sinergija su kitomis atitinkamomis priemonėmis

Administracinių duomenų apie smurtą prieš moteris ir smurtą šeimoje rinkimas yra esminė laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimo dalis ir svarbi 2020–2025 m. lyčių lygybės strategijos dalis. Jis leidžia visoje Sąjungoje stebėti smurto prieš moteris arba smurto šeimoje nusikalstamų veikų paplitimą. Tai suteiktų naujų žinių apie problemos rimtumą ir sudarytų sąlygas stebėti tendencijas ir formuoti politiką, leidiančią imtis veiksmingų kovos su tokiu smurtu veiksmų.

Šis tikslas aiškiai nustatytas ES lyčių lygybės strategijoje, ES vaiko teisių strategijoje (2021–2024 m.), ES strategijoje dėl nusikaltimų aukų teisių (2020–2025 m.), 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategijoje, 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategijoje ir Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane. Trečiajame ES lyčių lygybės veiksmų plane kova su smurtu dėl lyties taip pat įvardyta kaip vienas iš Sąjungos išorės veiksmų prioritetų. Šis pasiūlymas įtrauktas į 2021 m. Komisijos darbo programą ir yra aiškiai minimas politinėse gairėse, taip pat Pirmininkės kalbose apie Sąjungos padėtį 2021 m. ir 2022 m.

1.5.5. Įvairių turimų finansavimo galimybių vertinimas, įskaitant perskirstymo mastą

Išlaidos, susijusios su bendros administracinių duomenų rinkimo sistemos kūrimu, turėtų būti dengiamos iš Sąjungos biudžeto ir turėtų numatytos atitinkamos agentūros – EIGE – biudžete. Atsižvelgiant į šio pasiūlymo taikymo sritį, didesnis ES įnašas į EIGE bus finansuojamas iš 2025–2027 m. Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programos (CERV). Nuo 2028 m. (žr. 1.6 skirsnį) šios išlaidos taps neatskiriama ES įnašo į EIGE, kuri biudžeto valdymo institucija patvirtina per metinę biudžeto procedūrą, dalimi.

1.6. Pasiūlymo (iniciatyvos) trukmė ir finansinis poveikis

☐ **trukmė ribota**

- ☐ galioja nuo MMMM [MM DD] iki MMMM [MM DD],
- ☐ įsipareigojimų asignavimų finansinis poveikis nuo MMMM iki MMMM, o mokėjimų asignavimų – nuo MMMM iki MMMM.

☒ **trukmė neribota**

- įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo 2025/26 m. iki 2027 m.,
- vėliau – visuotinis taikymas.

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)⁵⁵

☐ **Tiesioginis valdymas**, vykdomas Komisijos:

- ☐ padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;
- ☐ vykdomųjų įstaigų.

☐ **Pasidalijamasis valdymas** kartu su valstybėmis narėmis

☒ **Netiesioginis valdymas**, biudžeto vykdymo užduotis pavedant:

- ☐ trečiosioms valstybėms arba jų paskirtoms įstaigoms;
- ☐ tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);
- ☐ EIB ir Europos investicijų fondui;
- ☒ 70 ir 71 straipsniuose nurodytoms įstaigoms;
- ☐ viešosios teisės subjektams;
- ☐ privatinės teisės reglamentuojamoms įstaigoms, kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, jeigu joms suteiktos pakankamos finansinės garantijos;
- ☐ valstybės narės privatinės teisės reglamentuojamoms įstaigoms, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurioms suteiktos pakankamos finansinės garantijos;
- ☐ atitinkamame pagrindiniame akte nurodytiems asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus BUSP srityje pagal ES sutarties V antraštinę dalį.

⁵⁵

Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir ataskaitų teikimo taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Duomenų rinkimo sistemos kūrimo ir veikimo stebėseną ir vertinimą yra labai svarbūs ir bus vykdomi laikantis principų, išdėstytų bendrame požiūryje dėl decentralizuotų agentūrų.

EIGE kasmet turi nusiųsti Komisijai, Europos Parlamentui ir Tarybai bendrąjį programavimo dokumentą, apimančią daugiametę ir metinę darbo programas ir išteklių programavimą. Šiame dokumente išdėstomi tikslai, numatomi rezultatai ir veiklos rezultatų rodikliai tikslų įgyvendinimo pažangai ir rezultatams stebėti.

Kai išplėstinė administracinių duomenų rinkimo sistema pradės veikti, EIGE pateiks Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje bus paaiškinta, kaip buvo pasiekti tikslai, visų pirma susiję su planavimu ir išlaidomis.

Praėjus dvejimėms metams nuo veiklos pradžios ir vėliau kiekvienais metais EIGE teiks Komisijai duomenų rinkimo sistemos veikimo techniniu požiūriu ataskaitą.

Ši veikla bus reguliariai vertinama atsižvelgiant į tolesnius EIGE vertinimus, atliekamus pagal Reglamento (EB) Nr. 1922/2006 20 straipsnį.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ų), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės strategijos pagrindimas*

Atsižvelgiant į tai, kad pasiūlymas daro poveikį metiniam ES įnašui į EIGE, Sąjungos biudžetas bus vykdomas taikant netiesioginį valdymą.

Vadovaujantis patikimo finansų valdymo principu, agentūros biudžetas vykdomas laikantis veiksmingos ir efektyvios vidaus kontrolės standartų.

Kalbant apie *ex post* kontrolę, agentūrai taikomi šie reikalavimai:

- Komisijos vidaus audito tarnybos atliekamas vidaus auditas;
- Europos Audito Rūmams teikiamos metinės ataskaitos, kuriose pateikiamas patikinimo pareiškimas dėl metinių finansinių ataskaitų patikimumo ir pagrindinių sandorių teisėtumo ir tvarkingumo;
- Europos Parlamento suteikiamas metinis biudžeto įvykdymo patvirtinimas;
- galimi OLAF atliekami tyrimai, kuriais siekiama užtikrinti, visų pirma, kad agentūroms skirti ištekliai būtų tinkamai panaudoti.
- dar vienas Europos ombudsmeno kontrolės ir atskaitomybės lygmuo.

2.2.2. *Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)*

Šiuo etapu konkreči rizika nenustatyta.

2.2.3. *Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)*

Komisija teikia ataskaitą dėl kontrolės sąnaudų ir susijusių valdomų lėšų išmokėtos sumos santykio. 2020 m. Teisingumo GD metinėje veiklos ataskaitoje nurodyta, kad šis santykis yra 0,74 proc. netiesioginio valdymo įgaliotųjų subjektų ir decentralizuotų agentūrų, įskaitant EIGE, atveju.

Europos Audito Rūmai patvirtino EIGE 2020 m. metinių sąskaitų teisėtumą ir tvarkingumą bei operacijų patikimumą, o tai reiškia, kad klaidų lygis yra mažesnis nei 2 proc. Nėra požymių, kad artimiausiais metais klaidų lygis didės. 2020 m. finansinių sąskaitų patikimumas patvirtintas ir remiantis nepriklausomo išorės auditoriaus atliktu patikrinimu.

2.3. **Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės**

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones, pvz., išdėstytas Kovos su sukčiavimu strategijoje.

Kovos su sukčiavimu ir pažeidimais priemonės išdėstytos, be kita ko, EIGE 2021–2023 m. kovos su sukčiavimu strategijoje. EIGE dalyvauja Europos kovos su sukčiavimu tarnybos sukčiavimo prevencijos veikloje ir privalo nedelsdamas informuoti Komisiją apie įtariamo sukčiavimo ir kitų finansinių pažeidimų atvejus.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės), kurioms daromas poveikis

- Dabartinės biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA ⁵⁶	ELPA šalių ⁵⁷	šalių kandidačių ⁵⁸	trečiųjų valstybių	pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
2 išlaidų kategorija	07.100500 Europos lyčių lygybės institutas	DA	NE	NE	NE	NE
2 išlaidų kategorija	07.0603 – „Daphne“	DA	NE	Taip	NE	NE

- Prašomos sukurti naujos biudžeto eilutės

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorijas ir biudžeto eilutes nurodyti eilės tvarka.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris	DA / NDA	ELPA šalių	valstybių kandidačių	trečiųjų valstybių	pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 2 dalies b punktą
	[XX.YY.YY.YY]		TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE	TAIP / NE

⁵⁶ DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

⁵⁷ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

⁵⁸ Valstybių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių kandidačių.

3.2. Numatomas pasiūlymo finansinis poveikis asignavimams

3.2.1. Numatomo poveikio veiklos asignavimams santrauka

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai nenaudojami
- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti veiklos asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Numeris	2 išlaidų kategorija: Sanglauda, atsparumas ir vertybės
--	---------	---

Įstaiga: EIGE			N ⁵⁹ metai	N+1 metai	N+2 metai		Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)	IŠ VISO
1 antraštinė dalis Išlaidos darbuotojams ⁶⁰	Įsipareigojimai	(1)	0,200	0,200	0,200			0,600
	Mokėjimai	(2)	0,200	0,200	0,200			0,600
2 antraštinė dalis Infrastruktūra ir veiklos išlaidos	Įsipareigojimai	(1a)	0,050	0,250	0,050			0,350
	Mokėjimai	(2 a)	0,050	0,250	0,050			0,350
3 antraštinė dalis. Veiklos išlaidos	Įsipareigojimai	(3 a)	0,500⁶¹	0,500⁶²	0,500⁶³			1,500
	Mokėjimai	(3b)	0,500	0,500	0,500			1,500

⁵⁹ Manoma, kad veikla bus pradėta 2025–2026 m. (atsižvelgiant į direktyvos įsigaliojimo datą), o jos pabaigos data nenustatyta.

Kitų metų prognozė yra tokia pati, atsižvelgiant į korekcijos koeficientą ir atlyginimų padidėjimą pagal 1 antraštinę dalį ir infliaciją pagal 2 ir 3 antraštinės dalis.

⁶⁰ Agentūros apskaičiuotos išlaidos darbuotojams (t. y. numatomos realios išlaidos / ne standartinės vidutinės išlaidos).

⁶¹ Vertinimas daromas remiantis panašiais projektais; atsižvelgiama į rinkos kainas.

⁶² Vertinimas daromas remiantis panašiais projektais; atsižvelgiama į rinkos kainas.

⁶³ Vertinimas daromas remiantis panašiais projektais; atsižvelgiama į rinkos kainas.

IŠ VISO asignavimų EIGE	Įsipareigojimai	= 1 + 1a + 3	0,750	0,950	0,750			2,450
	Mokėjimai	= 2 + 2 a + 3 +3b	0,750	0,950	0,750			2,450

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	7	„Administracinės išlaidos“
--	----------	----------------------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		N metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			IŠ VISO
GD: <.....>									
•Žmogiškieji ištekliai									
•Kitos administracinės išlaidos									
IŠ VISO <....> GD	Asignavimai								

IŠ VISO asignavimų pagal daugiamečių finansinės programos 1 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)								
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		N ⁶⁴ metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			IŠ VISO
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 1–7 IŠLAIDŲ KATEGORIJAS		Įsipareigojimai							
		Mokėjimai							

3.2.2. Numatomas poveikis EIGE veiklos asignavimams

Įsipareigojimų asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Nurodyti tikslus ir atliktus darbus ↓			N metai		N+1 metai		N+2 metai		N+3 metai		Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)						IŠ VISO	
	ATLIKTI DARBAI																	
	Rūšis ⁶⁵	Vi du tin ės są na ud os	Ne	Sąna dos	Ne	Sąna dos	Ne	Sąna dos	Ne	Sąna dos	Ne	Sąna udos	Ne	Sąna dos	Ne	Sąna dos	Bendr as skaiči us	Iš viso sąnaudų
KONKRETUS TIKSLAS NR. 1 ⁶⁶ Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis parengti duomenų suskirstymo tvarką ir metodiką, kad visoje Europos Sąjungoje būtų užtikrintas administracinių duomenų palyginamumas																		

⁶⁴ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

⁶⁵ Atlikti darbai – tai būsimi produktai ir paslaugos (pvz., finansuota studentų mainų, nutiesta kelių kilometrų ir kt.).

⁶⁶ Kaip apibūdinta 1.4.2 punkte „Konkretus (-ūs) tikslas (-ai) ...“.

– Atliktas darbas	Sukurti duomenų suskirstymo priemonę			0,071		0,071		0,071									
– Atliktas darbas	Parengti duomenų palyginamumo metodiką			0,071		0,071		0,071									
1 konkretaus tikslo tarpinė suma				0,142		0,142		0,142									
KONKRETUS TIKSLAS NR. 2 Teikti duomenis renkančioms valstybėms narėms paramą nustatant bendrus standartus dėl skaičiavimo vienetų, skaičiavimo taisyklių, bendro suskirstymo, ataskaitų teikimo formų ir baudžiamųjų veikų klasifikavimo																	
– Atliktas darbas	Į platformą integruotas ir valstybių narių įgyvendinamas ataskaitų teikimo formatas			0,071		0,071		0,071									
	Visų ES valstybių narių patvirtintos veiklos procedūros			0,071		0,071		0,071									
	Reikiami duomenys saugiai perduoti iš valstybių narių EIGE			0,071		0,071		0,071									

	Duomenys perduoti struktūrizuoti, pusiau automatiškai			0,071		0,071		0,071										
	Duomenys viešai paskelbti internete, užtikrinant atitiktį BDAR			0,074		0,074		0,074										
2 konkretaus tikslo tarpinė suma				0,358		0,358		0,358										
IŠ VISO SĄNAUDŲ				0,500		0,500		0,500										

3.2.3. Numatomas poveikis EIGE žmogiškiems ištekliams

- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama
- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:
- mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N ⁶⁷ metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)	IŠ VISO
--	--------------------------	--------------	--------------	--------------	--	---------

–

Laikinieji darbuotojai (AD lygio) ⁶⁸	0,070	0,070	0,070					
Laikinieji darbuotojai (AST lygio)								
Sutartininkai ⁶⁹	0,130	0,130	0,130					
Deleguotieji nacionaliniai ekspertai								

–

IŠ VISO								
----------------	--	--	--	--	--	--	--	--

–

- Personalo poreikiai (etatų vienetais):

	N ⁷⁰ metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)	IŠ VISO
--	--------------------------	--------------	--------------	--------------	--	---------

–

Laikinieji darbuotojai (AD lygio)	1	1	1					
Laikinieji darbuotojai (AST lygio)								

⁶⁷ Manoma, kad veikla bus pradėta 2025–2026 m. (atsižvelgiant į direktyvos įsigaliojimo datą), o jos pabaigos data nenustatyta.

⁶⁸ Agentūros apskaičiuotos išlaidos darbuotojams (t. y. numatomos realios išlaidos / ne standartinės vidutinės išlaidos).

⁶⁹ Agentūros apskaičiuotos išlaidos darbuotojams (t. y. numatomos realios išlaidos / ne standartinės vidutinės išlaidos).

⁷⁰ Manoma, kad veikla bus pradėta 2025–2026 m. (atsižvelgiant į direktyvos įsigaliojimo datą), o jos pabaigos data nenustatyta.

Sutartininkai	2	2	2					
Deleguotieji nacionaliniai ekspertai								

—

IŠ VISO								
---------	--	--	--	--	--	--	--	--

3.2.3.1. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- ☒ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.
- ☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą surašyti etatų vienetais

	N metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		
•Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)							
20 01 02 01 (Komisijos būstinė ir atstovybės)							
20 01 02 03 (Delegacijos)							
01 01 01 01 (Netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
01 01 01 11 (Tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)							
•Išorės darbuotojai (etatų vienetais) ⁷¹							
20 02 01 (CA, END, INT finansuojami iš bendrojo biudžeto)							
20 02 03 (AC, AL, END, INT ir JPD delegacijose)							
XX 01 xx yy zz ⁷²	– būstinėje						
	– delegacijose						
01 01 01 02 (CA, END, INT – netiesioginiai moksliniai tyrimai)							
01 01 01 12 (CA, END, INT – tiesioginiai moksliniai tyrimai)							
Kitos biudžeto eilutės (nurodyti)							
IŠ VISO							

XX yra atitinkama politikos sritis arba biudžeto antraštinė dalis.

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus veiksmui valdyti ir (arba) persikirstytus generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinių užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	
Išorės darbuotojai	

⁷¹ AC – sutartininkas („Contract Staff“), AL – vietos darbuotojas („Local Staff“), END – deleguotasis nacionalinis ekspertas („Seconded National Expert“), INT – per agentūrą įdarbintas darbuotojas („agency staff“), JPD – jaunesnysis delegacijos specialistas („Junior Professionals in Delegations“).

⁷² Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės darbuotojams, finansuojamiems iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

3.2.4. Suderinamumas su dabartine daugiamete finansine programa

- ☐ Pasiūlymas (iniciatyva) atitinka dabartinę daugiametę finansinę programą.
- ☒ Atsižvelgiant į pasiūlymą (iniciatyvą), reikės pakeisti daugiametės finansinės programos atitinkamos išlaidų kategorijos programavimą.

Atsižvelgiant į šį pasiūlymą, reikės pakeisti daugiametės finansinės programos atitinkamos išlaidų kategorijos programavimą. Lėšų perskirstymo šaltinis – Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programos (CERV) paprogramė „Daphne“ (07.0603), siekiant 2025–2027 m. laikotarpiu padidinti EIGE biudžeto eilutės (07.1005) asignavimus.

- ☐ Įgyvendinant pasiūlymą (iniciatyvą) būtina taikyti lankstumo priemonę arba patikslinti daugiametę finansinę programą⁷³.

Paaiškinti, ką reikia atlikti, ir nurodyti atitinkamas išlaidų kategorijas, biudžeto eilutes ir sumas.

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

- ☒ nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- ☐ numatytas trečiųjų šalių bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

	N ⁷⁴ metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)			Iš viso
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą								
IŠ VISO bendrai finansuojamų asignavimų								

⁷³ Žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 2093/2020, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa, 12 ir 13 straipsnius.

⁷⁴ N metai yra pasiūlymo (iniciatyvos) įgyvendinimo pradžios metai. Pakeiskite „N“ numatomaais pirmaisiais įgyvendinimo metais (pavyzdžiui, 2021 m.). Atitinkamai pakeiskite vėlesnius metus.

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

- ☒ Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.
- ☐ Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:
 - ☐ nuosaviems ištekliams
 - ☐ kitoms pajamoms
 - ☐ nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Einamųjų finansinių metų asignavimai	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ⁷⁵						
		N metai	N+1 metai	N+2 metai	N+3 metai	Atsižvelgiant į poveikio trukmę įterpti reikiamą metų skaičių (žr. 1.6 punktą)		
..... straipsnis								

Asignuotųjų pajamų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-oms) daromas poveikis.

--

Kitos pastabos (pvz., poveikio pajamoms apskaičiavimo metodas (formulė) arba kita informacija).

--

⁷⁵

Tradicioniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 % surinkimo sąnaudų.